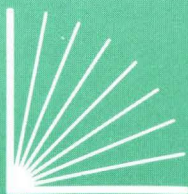

Rapport 13/93

Ungdoms utdannings- og yrkesplaner

Noen sentrale resultater fra
en undersøkelse om 16- og
18-åringers utdannings- og
yrkesplaner i 1991

Rolf Edvardsen

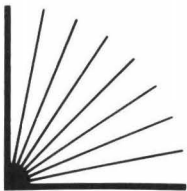
Utredningsinstituttet
for forskning og høyere utdanning

Rapport 13/93

Ungdoms utdannings- og yrkesplaner

Noen sentrale resultater fra
en undersøkelse om 16- og
18-åringers utdannings- og
yrkesplaner i 1991

Rolf Edvardsen

Utredningsinstituttet
for forskning og høyere utdanning

Oversikt over rapporter om ungdoms utdannings- og yrkesvalg de senere år

Borgersen, Anne Marie og Rolf Edvardsen (1983): *Yrkeskarriere og samfunnsengasjement*. En oppfølgingsundersøkelse av universitetsutdannede kvinner og menn med ulik sosial bakgrunn. Oslo, NAVFs utredningsinstitutt, Melding 1983:5.

Edvardsen, Rolf (1991): *Valg av utdanning og yrke*. Betydningen av kjønn, sosial og geografisk bakgrunn ved utdannings- og yrkesvalg. Oslo, NAVFs utredningsinstitutt, Rapport 12/91.

Eeg-Henriksen, Fride (1983): *Fra skolegang til poengsamling*. Utdannings- og yrkesplaner blant avgangselever ved videregående skole 1980. Oslo, NAVFs utredningsinstitutt, Melding 1983:7.

Grue, Lars (1988): *Ønske det, ville det - men gjøre det ...* En undersøkelse av rekrutteringspotensialet til førskolelærerutdanningen. Oslo, NAVFs utredningsinstitutt, Notat 5/88.

Utdanning og arbeidsmarked. En oversikt over situasjonen på arbeidsmarkedet for ulike typer høyere utdanning. Årlig publikasjon f.o.m. 1985.

ISBN 82-7218-280-7

ISSN 0802-9342

GCS AS - Oslo

Forord

Etter initiativ og støtte fra Sosialdepartementet og Universitetsrådet foretok NAVFs utredningsinstitutt vinteren 1991 en spørreskjemaundersøkelse blant 16- og 18-åringer.

Formålet med undersøkelsen var å kartlegge de unges utdanning-og yrkesplaner, blant annet for å klarlegge den potensielle interessen for å søke høyere utdanning.

Denne rapporten gir en oversikt over sentrale resultater fra undersøkelsen gjennom tabeller og korte kommentarer. Materialet vil bli grundigere analysert i andre rapporter og artikler. Arbeidet med rapporten er støttet av Program for utdanningsforskning.

Undersøkelsen er fulgt opp av en ny undersøkelse vinteren 1993 hvor de som svarte på den første spørreskjemaet ble spurt på nytt.

Rapporten er utarbeidet av Rolf Edvardsen. Grethe Hovland, Johan-Kristian Tønder og Per Olaf Aamodt har kommentert utkast til rapporten.

Oslo, desember 1993

Johan-Kristian Tønder

Per Olaf Aamodt

Innhold

TABELLOVERSIKT	7
SAMMENDRAG	13
1 INNLEDNING	17
2 AKTIVITET I JANUAR 1991	26
3 ØNSKER OG VIRKELIGHET	33
4 HVA ER VIKTIG VED VALG AV SKOLE?	39
5 USIKKERHET OM DEN NÆRMESTE FREMTIDEN	46
6 LANGSIKTIGE UTDANNINGSPLANER	53
7 VALG AV FAGOMRÅDE	61
8 DRØMMEYRKE	69
9 HVEM HAR BESTEMT SEG FOR ET YRKE?	77
10 PLANLAGTE YRKER	82
REFERANSER	92
VEDLEGG 1 Tabeller	93
VEDLEGG 2 Spørreskjemaer	141

Tabelloversikt

Tabell 1.1	Sammenligning mellom 18-åringenes fordeling på skoleslag i henhold til Statistisk sentralbyrås statistikk og spørreskjemaundersøkelsen	23
Tabell 1.2	Feilmarginer ved ren tilfeldig utvelgning ved sikkerhetsnivå 95 prosent	24
Tabell 2.1	1974-kullet fordelt etter aktivitet i januar 1991 og kjønn	26
Tabell 2.2	1972-kullet fordelt etter aktivitet i januar 1991 og kjønn	27
Tabell 2.3	1974-kullet fordelt på kjønn og skoleslag i januar 1991	30
Tabell 2.4	1972-kullet fordelt på kjønn og skoleslag i januar 1991	31
Tabell 3.1	1974-kullet fordelt etter aktivitet i januar 1991 og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre eller ikke	33
Tabell 3.2	1972-kullet fordelt etter aktivitet i januar 1991 og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre eller ikke	34
Tabell 3.3	1974-kullet fordelt etter skoleslag i januar 1991 og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre eller ikke	35
Tabell 3.4	1972-kullet fordelt etter skoleslag i januar 1991 og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre eller ikke	36
Tabell 3.5	Jenter og gutter fra 1974- og 1972-kullet fordelt etter om de har kommet inn på ønsket utdanning eller ikke	37
Tabell 4.1	Forhold som var viktige eller hadde betydning da man begynte på skolen. 1974- og 1972-kullet.	40
Tabell 4.2	Prosentandel som har oppgitt at et forhold har hatt betydning for at de har begynt på den skolen de er i gang med. Gutter og jenter, 1974- og 1972-kullet	41
Tabell 4.3	Forhold som er viktige årsaker til at en har begynt på den skolen man er i gang med. Elever på ulike studieretninger i den videregående skolen	42
Tabell 4.4	Forhold som har hatt betydning (VIKTIG + HATT BETYDNING) for at en har begynt på den skolen man er i gang med. Elever på ulike studieretninger i den videregående skolen	43
Tabell 5.1	Prosentandel fra 1974- og 1972-kullet som er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991, samt hva de vil gjøre	47
Tabell 5.2	Prosentandel gutter og jenter som er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991	48
Tabell 5.3	Prosentandel fra 1974-kullet fordelt etter aktivitet i februar 1991 og om de er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991	49
Tabell 6.1	Prosentandel av 16- og 18-åringene som har tenkt å ta utdanning i tillegg til grunnskolen	53
Tabell 6.2	1974- og 1972-kullet fordelt etter kjønn og planlagt høyeste utdanningsnivå	56

Tabell 6.3	1974-kullet (16-åringene) fordelt etter aktivitet i januar 1991 og planlagt utdanningsnivå	56
Tabell 6.4	1974-kullet fordelt etter studieretning i den videregående skolen i 1991 og planlagt utdanningsnivå	57
Tabell 6.5	1972-kullet fordelt etter studieretning i den videregående skolen i 1991 og planlagt utdanningsnivå	57
Tabell 6.6	Elevenes planer om å begynne på en endelig utdanning innen fem år. Avgangselever ved allmennfaglig studieretning i 1980 .	59
Tabell 6.7	Elever i avgangsklassen i allmennfaglig studieretning i 1980 sammenlignet med elever født i 1972 i allmennfaglig studieretning i 1991 fordelt etter planlagt utdanningsnivå og kjønn . .	59
Tabell 7.1	1974- og 1972-kullet (16- og 18-åringer) fordelt etter planlagt fagområde for dem som tar sikte på universitets- og høgskoleutdanning (for utførlig tekst av fagområde se Tabell V.7.1) . . .	62
Tabell 7.2	1974- og 1972-kullet (16- og 18-åringer) fordelt etter planlagt fagområde for dem som tar sikte på folkehøgskole, videregående skole eller lærlingutdanning (for utførlig tekst på fagutdanning se Tabell V.7.1)	63
Tabell 7.3	Planlagt fagområde for 16- og 18-åringer som har planlagt å ta en utdanning på videregående skoles nivå, lærling eller folkehøgskole. Gutter og jenter	64
Tabell 7.4	Planlagt fagområde for 16- og 18-åringer som har planlagt å ta en utdanning på universitets- eller høgskolenivå. Gutter og jenter	65
Tabell 7.5	Elever i avslutningsåret på allmennfaglig studieretning i 1980 og elever fra 1972-kullet på allmennfaglig studieretning i januar 1991. Elever som har oppgitt planlagt fagområde fordelt etter fagområde	68
Tabell 8.1	Drømmeyrke etter kull og kjønn	71
Tabell 8.2	De tolv viktigste drømmeyrker for elever i avgangsklassen på allmennfaglig studieretning i 1980 og 18-åringer i allmennfaglig studieretning 1991	75
Tabell 9.1	Prosentandel som har bestemt seg for et yrke. 16- og 18-åringer. Kjønn	77
Tabell 9.2	Prosentandel som har bestemt seg for et yrke. 1974-kullet etter aktivitet i januar 1991	77
Tabell 9.3	Prosentandel som har bestemt seg for et yrke. 1972-kullet etter aktivitet i januar 1991	78
Tabell 9.4	Prosentandel som har bestemt seg for et yrke. 1974-kullet etter studieretning i januar 1991	79
Tabell 9.5	Prosentandel som har bestemt seg for et yrke. 1972-kullet etter studieretning i januar 1991	79
Tabell 9.6	Respondenter fordelt etter årsaker til at de ikke har bestemt seg for et yrke. Kull og kjønn	81

Tabell 10.1	De som har bestemt seg for et yrke fordelt etter planlagt yrke, kull og kjønn	83
Tabell 10.2	Sammenligning mellom planlagt yrke i 1980 for elever i avgangsklassen i treårig allmennfaglig studieretning og planlagt yrke for 18-åringer i allmennfaglig studieretning i januar 1991	89
Tabell 10.3	Respondenter fordelt etter konsistensen mellom planlagt utdanning og planlagt yrke og kull	90
Tabell 10.4	Respondenter med både planlagt utdanning og planlagt yrke. Fordelt etter konsistens mellom utdanning og yrke. Kjønn og kull	91
Tabell V.2.1	1974-kullet fordelt etter aktivitet i januar 1991 og fars yrke .	93
Tabell V.2.2	1974-kullet fordelt etter aktivitet i januar 1991 og fars høyeste utdanning	93
Tabell V.2.3	1974-kullet fordelt etter aktivitet i januar 1991 og karakterer i engelsk i grunnskolen	94
Tabell V.2.4	1972-kullet fordelt etter fars yrke og aktivitet i januar 1991 .	94
Tabell V.2.5	1972-kullet fordelt etter fars utdanning og aktivitet i januar 1991	95
Tabell V.2.6	1972-kullet fordelt etter karakter i engelsk og aktivitet i januar 1991	95
Tabell V.2.7	1974-kullet fordelt etter fars yrke og skoleslag i januar 1991	96
Tabell V.2.8	1974-kullet fordelt fars høyeste utdanning og skoleslag i januar 1991	97
Tabell V.2.9	1974-kullet fordelt etter karakterer i engelsk i grunnskolen og skoleslag i januar	98
Tabell V.2.10	1972-kullet fordelt etter fars yrke og skoleslag i januar 1991	98
Tabell V.2.11	1972-kullet fordelt etter fars utdanning og skoleslag i januar 1991	99
Tabell V.2.12	1972-kullet fordelt etter karakterer i engelsk i grunnskolen og skoleslag i januar 1991	99
Tabell V.3.1	1974-kullet fordelt etter fars yrke og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre eller ikke	100
Tabell V.3.2	1972-kullet fordelt etter fars yrke og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre eller ikke	101
Tabell V.3.3	1974-kullet fordelt etter fars utdanning og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre	102
Tabell V.3.4	1972-kullet fordelt etter fars utdanning og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre	103
Tabell V.3.5	1974-kullet fordelt etter karakteren i engelsk i grunnskolen og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre	104

Tabell V.3.6	1972-kullet fordelt etter karakteren i engelsk i grunnskolen og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre	104
Tabell V.4.1	Prosentandel fra 1974- og 1972-kullet som oppgir at spesifiserte forhold har vært viktige eller hatt betydning for at man begynte på en bestemt skole. Fars yrke	105
Tabell V.4.2	Forhold som har vært viktige eller hatt betydning for at man begynte på en bestemt skole. Fars utdanning	106
Tabell V.4.3	Forhold som har vært viktige eller hatt betydning for at man begynte på en bestemt skole. Karakterer i engelsk i grunnskolen	107
Tabell V.5.1	1972-kullet fordelt etter aktivitet i januar 1991 og planer for høsten 1991	108
Tabell V.5.2	1974-kullet fordelt etter studieretning i januar 1991 og planer for høsten 1991	109
Tabell V.5.3	1972-kullet fordelt etter studieretning i januar 1991 og planer for høsten 1991	110
Tabell V.5.4	1974-kullet fordelt etter karakterer i engelsk i grunnskolen og om de er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991, evt. hva de vil	111
Tabell V.5.5	1972-kullet fordelt etter karakterer i engelsk i grunnskolen og om de er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991, eventuelt hva de vil	112
Tabell V.5.6	1974-kullet fordelt etter fars yrke og om de er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991, eventuelt hva de vil gjøre	113
Tabell V.5.7	1972-kullet fordelt etter fars yrke og om de er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991, eventuelt hva de vil gjøre	114
Tabell V.5.8	1974-kullet fordelt etter fars utdanning og om de er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991, eventuelt hva de vil gjøre . . .	115
Tabell V.5.9	1972-kullet fordelt etter fars utdanning og om de er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991, eventuelt hva de vil gjøre . . .	116
Tabell V.6.1	1972-kullet (18-åringene) fordelt etter aktivitet i januar 1991 og planlagt utdanningsnivå	117
Tabell V.6.2	1974-kullet (16-åringene) fordelt etter fars yrke og planlagt utdanningsnivå	117
Tabell V.6.3	1972-kullet (18-åringene) fordelt etter fars yrke og planlagt høyeste utdanning	118
Tabell V.6.4	1974-kullet fordelt etter fars høyeste utdanning og planlagt utdanningsnivå	118
Tabell V.6.5	1972-kullet fordelt etter fars høyeste utdanning og planlagt utdanningsnivå	119
Tabell V.6.6	1974-kullet fordelt etter karakterer i engelsk i grunnskolen og planlagt utdanningsnivå	119
Tabell V.6.7	1972-kullet fordelt etter karakterer i engelsk i grunnskolen og planlagt utdanningsnivå	120

Tabell V.7.1	1974- og 1972-kullet fordelt etter planlagt utdanningsnivå og planlagt fagområde i januar 1991	121
Tabell V.7.2	1974- og 1972-kullet fordelt etter nåværende (januar 1991) skoleslag og planlagt fagområde for dem som tar sikte på universitets- eller høyskoleutdanning	124
Tabell V.7.3	1974- og 1972-kullet fordelt etter fars yrke og planlagt fagområde i januar 1991	125
Tabell V.7.4	1974- og 1972-kullet fordelt etter fars utdanning og planlagt fagområde i januar 1991	126
Tabell V.7.5	1974- og 1972-kullet fordelt etter planlagt fagområde i januar 1991 og prosentandel med Sg eller Mg i karakter i grunnskolen i norsk, engelsk og matematikk	127
Tabell V.8.1	Drømmeyrke eller preferanseyrke for personer på ulike studieretninger i den videregående skolen i januar 1991. 1974- og 1972-kullet	128
Tabell V.8.2	Drømmeyrke eller preferanseyrke for personer som har planlagt ulike utdanningsnivåer, 1974- og 1972-kullet	129
Tabell V.8.3	Drømmeyrke eller preferanseyrke etter fars yrke, 1974- og 1972-kullet	130
Tabell V.8.4	Drømmeyrke eller preferanseyrke etter fars utdanning, 1974- og 1972-kullet	131
Tabell V.8.5	Drømmeyrke eller preferanseyrke etter karakter i engelsk i grunnskolen, 1974- og 1972-kullet	132
Tabell V.9.1	Respondenter fordelt etter kull, kjønn og årsaker til at de ikke har bestemt seg for et yrke	133
Tabell V.9.2	Respondenter fordelt etter fars yrke og årsaker til at de ikke har bestemt seg for et yrke	134
Tabell V.10.1	1974-kullet (16-åringer) fordelt etter studieretning og planlagt yrke for dem som har bestemt seg for et yrke i januar 1991	135
Tabell V.10.2	1972-kullet (18-åringer) fordelt etter studieretning og planlagt yrke for dem som har bestemt seg for et yrke i januar 1991	136
Tabell V.10.3	Respondenter fordelt etter karakterer i grunnskolen i matematikk, engelsk og norsk og planlagt yrke for dem som har bestemt seg for et yrke i januar 1991. Prosentandel med Sg/Mg i faget. 1974- og 1972-kullet	137
Tabell V.10.4	Prosentandel som har planlagt utdanning på henholdsvis doktorgradsnivå, universitetsnivå og universitets- og høyskolenivå for hver yrkesgruppe - for dem som har bestemt seg for et yrke i januar 1991 - 1974- og 1972-kullet	138
Tabell V.10.5	Sammenligning mellom planlagt yrke og drømmeyrke i januar 1991 - 1974- og 1972-kullet	139
Tabell V.10.6	Planlagt yrke i januar 1991 fordelt etter fars yrke - 1974- og 1972-kullet	140

Sammendrag

Blant ungdom er det i dag sterk konkurranse om skoleplasser og i tillegg vanskelig å få jobb. De aller fleste har likevel så langt fått realisert sine ønsker. Flertallet av de unge oppgir at det de gjør på undersøkelsestidspunktet er det de har ønsket å gjøre. Det gjelder for 90 prosent av 16-åringene og 84 prosent av 18-åringene. Litt over 4 prosent av 16-åringene og 7 prosent av 18-åringene har ikke kommet inn på ønsket skole. En langt større andel av dem som går på skole enn av dem som er i arbeid eller er hjemme uten lønn, gjør hva de har ønsket å gjøre. Det er også flere på allmennfaglig studieretning enn i andre studieretninger, som gjør hva de har ønsket å gjøre. Karakterene er svært avgjørende for om man får realisert sine ønsker eller ikke. Av 16-åringer med Sg i engelsk i grunnskolen gjorde 97 prosent hva de ønsket å gjøre mot 73 prosent av dem med Ng/Lg i engelsk.

Dette går fram av en undersøkelse som NAVFs utredningsinstitutt foretok i februar 1991 av unges utdannings- og yrkesvalg. Spørreskjema ble sendt til 3.000 16-åringer og 3.000 18-åringer. Av disse svarte 70 prosent.

Formålet med undersøkelsen var primært å studere yrkesvalgprosessen og rekrutteringen til høyere utdanning.

De viktigste grunnene til at man begynte på en bestemt skole var at fagene var i overensstemmelse med interessene, at skolen var nødvendig for det yrket en siktet på, eller for å komme inn på universitet eller høgskole. Forøvrig mente 27 prosent at det hadde vært viktig for deres valg at skolen lå på hjemstedet. Videre var det 7 prosent som la stor vekt på at de ikke hadde kommet inn på det de helst ønsket, og at nåværende skole var et annetvalg. Mange la en viss vekt på foreldres ønsker, eller kameraters/venninnere valg, men forholdsvis få, henholdsvis 4 og 3 prosent mente det var viktig for deres valg av utdanning. Endelig oppga 17 prosent at de gikk på den skolen de gikk på, fordi de var usikre på hva de ellers skulle gjøre.

Det råder som ventet en del usikkerhet blant de unge om hva de skal gjøre videre. Av 16-åringene er 62 prosent helt sikre på hva de vil gjøre høsten 1991, mens 24 prosent er nokså sikre. Mer enn 10 prosent er usikre på om de vil komme inn på ønsket utdanning. Denne andelen er lavere blant dem som går på allmennfaglig studieretning. Disse er i hovedsak sikret et treårig løp som sjelden avbrytes. Av 18-åringene var 35 prosent helt sikre på hva de ville gjøre, mens 27 prosent var nokså sikre. En av fire var usikre på om de ville komme inn på den utdanningen de ønsket seg. Guttene hadde svakere karakterer enn jentene, og var da også hyppigere usikre på om de kom inn på ønsket utdanning.

De langsiktige utdanningsplanene fortalte at det store flertallet hadde tenkt å ta mer utdanning. Av 18-åringene hadde 58 prosent planer om en utdanning på universitets- eller høgskolenivå, mens andelen var 53 prosent for 16-åringene. Av

jentene fra 1972-kullet planla 63 prosent en utdanning på universitets- eller høgskolenivå mot 52 prosent av guttene. Det er fortsatt en sterk sammenheng mellom sosial bakgrunn og barnas planlagte utdanningsnivå. Hvis far er funksjonær på høyeste nivå, tar 52 prosent av 18-åringene sikte på en universitetsutdanning mot 11 prosent hvis far er ufaglært arbeider. Hvis far har universitetsutdanning, tar 52 prosent av 18-åringene sikte på en universitetsutdanning mot 9 prosent hvis far bare har folkeskole eller grunnskole.

En sammenligning med en undersøkelse av elever i allmennfaglig studieretning i 1980 viser at dagens unge planlegger universitetsutdanning langt hyppigere i 1991 enn i 1980. I 1980 planla 73 prosent av elevene i allmennfaglig studieretning en universitets- eller høgskoleutdanning, 26 prosent en universitetsutdanning. I 1991 planla 85 prosent av elevene i allmennfaglig studieretning en universitets- eller høgskoleutdanning, 42 prosent en universitetsutdanning. Disse tallene alene forklarer ikke den økende søkningen til høyere utdanning, fordi det nå blir stadig flere veier til universitets- og høgskoleutdanning, ikke bare allmennfaglig studieretning. Studieretning for handel- og kontorlag gir f.eks. generell studiekompetanse, og denne studieretningen har økt sitt elevtall mer enn allmennfaglig studieretning, som også har økt.

I 1980 var andelen gutter på allmennfaglig studieretning som hadde tenkt å ta høyere grads eksamen ved universiteter omtrent dobbelt så stor som andelen jenter. I 1991 er andelen fra allmennfaglig studieretning som tar sikte på en universitetsutdanning omlag like stor for gutter og jenter. Totalt tar flere jenter enn gutter sikte både på universitetsutdanning og doktorgradsstudier, fordi det er flere jenter enn gutter på studieretninger som gir generell studiekompetanse.

Av 18-åringene planlegger 20 prosent en universitets- eller høgskoleutdanning innenfor økonomi og administrasjon, 15 prosent innenfor helsevern og 15 prosent innenfor teknikk. Andelen som planlegger utdanning innenfor økonomi og administrasjon og teknikk er lavere for 16-åringene, henholdsvis 15 og 13 prosent, mens den er 16 prosent for helsevern. Av 16-åringene planlegger 8 prosent en juridisk utdanning mot 5 prosent av 18-åringene.

Sammenlignet med 1980 finner vi en sterk vridning i retning av administrasjon, økonomi, samfunnsvitenskap og jus for elever i allmennfaglig studieretning. I 1980 var dette planlagt fagområde for 22 prosent, i 1991 for 31 prosent. "Humaniora og estetikk" har også fått en sterk økning, men her må det bemerkes at det var spesielt liten tilstrømning til filologi omkring 1980. Andelen som planlegger å ta pedagogisk utdanning er redusert fra 20 prosent i 1980 til 6 prosent i 1991. Interessen for helsevern er også på retur. Andelen som planla helsevernutdanning var 25 prosent i 1980, 17 prosent i 1991.

Vi har på samme måte som i 1980-undersøkelsen spurt de unge om hva de helst ville bli, dersom de kunne velge fritt. Dette har vi kalt drømmeyrke eller

preferanseyrke. Flyger kommer på toppen, og var drømmeyrke for over 8 prosent av alle. Andelen var høyere for 16- enn for 18-åringene. Dette var klart det viktigste drømmeyrket for guttene, men rangerte også så høyt som nummer 7 blant jentene. Det nest viktigste drømmeyrket var jurist, oppgitt av 4,7 prosent. Dette yrket var også mer populært blant 16-åringer enn blant 18-åringer, og andelen jenter som kunne tenke seg dette yrket var mer enn dobbelt så stor som andelen gutter. Noe lignende gjelder for det tredje yrket på listen, lege, som er preferanseyrke for 4,2 prosent. Andelen jenter som drømmer om dette yrket er mer enn dobbelt så stor som andelen gutter. Det fjerde yrket er bilreparatør mm, som er preferanseyrke for 3,7 prosent av de unge. Andelen gutter som prefererer dette yrket er ti ganger så stor som andelen jenter. Det femte drømmeyrket er politi mm, som også inkluderer detektiv. Av alle drømmer 3,3 prosent om et slikt yrke, litt flere 16-åringer enn 18-åringer, og litt flere gutter enn jenter.

I 1980 var lege klart det viktigste drømmeyrket for elever i allmennfaglig studieretning foran lærer, flyger og sykepleier. I 1991 var flyger på topp foran lege, forsker og jurist. Yrker innenfor undervisning og helsesektoren ble rangert langt lavere i 1991 enn i 1980, mens forsker, jurist, politi mm og journalist ble rangert langt høyere i 1991.

De fleste hadde et drømmeyrke. Det var som ventet langt færre som hadde bestemt seg for et yrke. Bare 16 prosent av 16-åringene og 19 prosent av 18-åringene hadde bestemt seg helt for et yrke. Flere var nokså bestemt, slik at 64 prosent av 16-åringene og 70 prosent av 18-åringene har oppgitt et planlagt yrke.

Svært mange oppgir et annet planlagt yrke enn det de har som drømmeyrke. Mens flyger var drømmeyrke for 8,4 prosent, var det planlagt yrke for 2,3 prosent. Medisinsk arbeid var drømmeyrke for 4,3 prosent, planlagt yrke for 1,7 prosent. Juridisk arbeid var drømmeyrke for 4,7 prosent, planlagt yrke for 3,0 prosent. På den annen side var det yrker som ikke var drømmeyrke, men som mange likevel kunne tenke seg å arbeide i, som et realistisk alternativ. Sykepleiarbeid er drømmeyrke for 5,5 prosent, planlagt yrke for 10 prosent. Kontorarbeid, butikk-ekspeditør, industri, bygge- og anleggsarbeid er alle yrker som relativt få drømmer om, men som mange betrakter som realistiske alternativer.

Mannsdominerte og kvinnedominerte yrker vil fortsatt eksistere, men vil være mest utpreget der kravene til utdanning er små. Snekker, mekaniker og frisør er eksempler på yrker som fortsatt vil være dominert av ett kjønn. For yrker som krever langvarig utdanning vil en gradvis utjevning finne sted. Det var dobbelt så mange jenter som gutter som planla å bli jurist, 4 mot 2 prosent. Mens yrket er mannsdominert i dag, peker resultatene i retning av at det blir kvinnedominert om en del år. Det vil også kunne bli et flertall kvinner i medisinsk arbeid (lege, tannlege), 2,1 prosent av jentene og 1,4 prosent av guttene planla å arbeide på dette

området. Teknisk arbeid vil derimot fortsatt bli mannsdominert, 10,9 prosent av guttene og 3,2 prosent av jentene planla å arbeide i slike yrker.

Sammenligning av yrkesplaner for elever i allmennfaglig studieretning i 1980 og 1991 viser de samme tendenser som for drømmeyrket. Andelen som planlegger arbeid innenfor helsesektoren eller undervisning er sterkt redusert. I 1980 planla 16 prosent pedagogisk arbeid, mens andelen var 9 prosent i 1991. Andelen som planlegger teknisk arbeid er redusert fra 11 til 8 prosent, og for jordbruks-, skogbruks- og fiskeriarbeid fra 3,4 til 1,6 prosent. Andelen som planlegger juridisk arbeid har derimot økt fra 1,6 prosent i 1980 til 4,8 prosent i 1991. Mange ulike yrker inngår i kunstnerisk og litterært arbeid. Andelen som planlegger slike yrker økte fra 4 prosent i 1980 til 8 i 1991. Andelen som planlegger å bli forskere er også sterkt økende (kjemiker- og fysikerarbeid og biologisk arbeid). Likeledes er det flere som planlegger sivilt overvåkings- og tryggingsarbeid (politi mm), hotell-, restaurant- og husarbeid (kokk, reiseleder mm), og militært arbeid.

1 Innledning

Undersøkelse av unges valg av utdanning og yrke

NAVFs utredningsinstitutt utførte i februar 1991 en spørreskjemaundersøkelse blant 16-åringer og 18-åringer om deres utdannings- og yrkesvalg. Undersøkelsen bygger på et tilfeldig utvalg på 3.000 unge født i 1974 og 3.000 født i 1972. Det ble spurt om hva de gjorde i januar 1991. På dette tidspunktet var noen av de yngste blitt 17 år og noen av de eldste 19 år. For å gjøre det enkelt vil imidlertid de yngste bli benevnt som 16-åringer og de eldste som 18-åringer.

Undersøkelsen blir fulgt opp av en ny undersøkelse til det samme utvalget i februar 1993. Den skal belyse endringer i utdannings- og yrkesplaner og gi grunnlag for å studere de unges gang gjennom utdanningssystemet. I 1993-undersøkelsen tas i tillegg opp enkelte nye forhold som kan belyse valgprosessen, med blant annet spørsmål om fritidsaktiviteter. Oppfølgingsundersøkelsen vil bare omfatte dem som svarte på spørreskjemaet i 1991.

Formålene med undersøkelsen

Formålene med undersøkelsen er sammensatte, men en kan peke ut seks forhold som gjør det særlig viktig å gjennomføre en så stor undersøkelse.

- A) Med tanke på den store økningen i studenttallene de siste årene er det viktig å se på *rekrutteringspotensialet* til høyere utdanning. Er den store søkningen et forbigående fenomen, eller er de unges holdninger til høyere utdanning i ferd med å endres.
- B) Svarene vil gi et grunnlag for å studere *yrkesvalgprosessen*. Når velger de unge utdanning og yrke? Hva påvirker valgene? Hvilken betydning har den enkeltes verdier og interesser? Hvilke hindringer møter de unge i sine forsøk på å realisere sine planer? Hva betyr karakterene i denne sammenhengen?
- C) Har alle unge *like muligheter* til å gjennomføre sine planer? Kjønn, sosial og geografisk bakgrunn blir sentrale bakgrunnsvariabler i undersøkelsen. Har de unge samme verdier og interesser uavhengig av kjønn og sosial bakgrunn? Har de ulike utdannings- og yrkespreferanser? Støter de på ulike former for hindringer? Får de ulik informasjon og rådgivning? Hvilken betydning har ulike rollemodeller? Dette hører til de mange spørsmål som blir stilt i forbindelse med likhetsproblematikken.

- D) Å undersøke *endringer i utdanningspreferanser* over tid betinger flere påfølgende undersøkelser med spørsmålsformuleringer som avviker forholdsvis lite. På enkelte punkter vil 1991-undersøkelsen bli sammenlignet med en lignende undersøkelse ved NAVFs utredningsinstitutt i 1980. Noen av spørsmålene er identiske, slik at en kan sammenligne yrkespreferanser, yrkesplaner, verdier og holdninger til elever i allmennfaglig studieretning i henholdsvis 1980 og 1991.
- E) *Gjennomstrømningen* i utdanningen har til dels vært uhensiktsmessig, fordi mange har tatt utdanninger utelukkende for å samle poeng, eller de har tatt flere grunnkurs i den videregående skolen, fordi det ikke har vært tilstrekkelig tilbud på videregående kurs. Det er særlig den nye undersøkelsen i 1993 som vil gi et bilde av gjennomstrømningen. Gjennom spørreskjemaundersøkelsen er det mulig å fange opp en rekke opplysninger som ikke dekkes gjennom Statistisk sentralbyrås statistikk. Bidraget fra 1993-undersøkelsen vil i første rekke være at en kan si noe om hvem som velger omveier som fører til forsinkelser, og også om hvorfor de velger disse veiene.
- F) Undersøkelsen har dannet grunnlag for en analyse av den fremtidige *rekrutteringen* til hjemmehjelperyrket. Den kan ikke si noe om hvor mange som ønsker å bli hjemmehjelpere i fremtiden. Derimot kan den fortelle noe om størrelsen på den gruppen som rekrutterer de fleste hjemmehjelpere. Undersøkelsen ville eventuelt kunne være grunnlag for å gi et tilsvarende bilde av rekrutteringen til andre yrker.

Denne rapporten skal bare gi hovedresultatene fra 1991-undersøkelsen. Den tar ikke sikte på å behandle alle de problemstillinger som er listet opp foran.

Noen sentrale variabler

Sentrale variabler i undersøkelsen er

- utdannings- og yrkesplaner
- sosial bakgrunn
- gruppering etter utdanning
- karakterer

En skal her si noe om hvordan disse variablene har blitt behandlet i undersøkelsen.

Utdannings- og yrkesplaner

Undersøkelsen stiller spørsmål om de unges utdanningsplaner på kort og lang sikt. Planene for høsten 1991, og usikkerheten omkring disse er et tema for denne rapporten. De unge har imidlertid også mer langtrekkende planer om utdanning. Dette forteller noe om de unges ambisjonsnivå og om deres vilje til å satse på utdanning.

Det spørres om yrkesplaner på fire ulike måter. For det *første* skal respondenten oppgi planlagt yrke, dvs det yrke som respondenten mener han vil gå inn i etter utdanningen. Dette er gitt som et åpent spørsmål. Respondenten må selv fylle ut det planlagte yrket.

For det *andre* spørres det om drømmeyrke eller preferanseyrke dvs det yrket som respondenten hadde valgt hvis han ikke måtte ta hensyn til eksamenskarakterer, utdanningens lengde, lønn, jobbmuligheter mm. Drømmeyrket forteller ingenting om hva slags yrker som vil bli valgt i framtiden. Det sier derimot noe om yrkespreferanser. De absolutte tallene vil også her være forholdsvis uinteressante. Derimot vil sammenligninger mellom f.eks. kjønn og andre bakgrunnsvariabler være sentrale. En gjentakelse av undersøkelsen med nye 16- og 18-åringer vil kunne fortelle om yrkespreferansene er under endring, og også om de underliggende årsakene til endringer.

For det *tredje* spørres det om respondenten kan tenke seg å arbeide i hvert av 34 spesifiserte yrker eller stillinger. Disse 34 yrkene er valgt med tanke på å dekke ulike interessefelter og prestisjenivåer, slik at man også på denne måten får en oversikt over yrkespreferanser. Ved denne metoden må respondenten vurdere 34 yrker. Måten å spørre på har noe til felles med å spørre om drømme- eller preferanseyrke.

For det *fjerde* spørres det om respondenten ikke bare kan tenke seg å arbeide i hvert av de 34 yrkene, men også om han vil kunne være i stand til å komme inn i yrket, og passer til yrket. Det settes altså krav til at respondenten har visse kvalifikasjoner eller egenskaper som setter han i stand til å utføre yrket, men det overlates til respondenten å avgjøre hvilke yrker han passer til.

Sosial bakgrunn

Sosial bakgrunn kan defineres på mange ulike måter. I denne undersøkelsen vil fars og mors utdanning og yrke være de sentrale mål for sosial bakgrunn. I mange tilfeller vil vi for å gjøre det enkelt la fars yrke representere sosial bakgrunn. I de fleste tilfeller vil de konklusjoner som kan trekkes bli de samme som når mors utdanning og yrke og fars utdanning danner grunnlag.

Statistisk sentralbyrås "Standard for inndeling etter sosioøkonomisk status" danner grunnlaget for grupperingen av fars og mors yrke. Funksjonærer er delt i fire grupper: Funksjonær på laveste kompetansenivå, funksjonær på nest laveste

kompetansenivå, funksjonær på nest høyeste kompetansenivå og funksjonær på høyeste kompetansenivå. I tillegg har standarden to grupper arbeidere: Ufaglært arbeider og faglært arbeider. I tillegg til disse 6 kategoriene som benyttes av Statistisk sentralbyrå har vi innført to kategorier. Bønder skiller ut som en egen gruppe. I tillegg har vi en kategori for dem som ikke er yrkesaktive, evt. døde, eller hvor fars og mors yrke ikke er oppgitt.

Gruppering etter utdanning

Ved gruppering etter utdanning har vi i prinsippet fulgt Statistisk sentralbyrås Standard for utdanningsgruppering. Det har imidlertid vært hensiktsmessig å skille mellom doktorgradsstudier, universitetsutdanning (inkl. tidligere vitenskapelige høyskoler), høyskoleutdanning og videregående skoler. Hvis nivågrupperingen (grupperingen på nivå fra 1 til 8) avviker fra denne grupperingen, vil dette ikke fremkomme av våre tabeller.

Karakterer i grunnskolen

Karakterer i grunnskolen i norsk, engelsk og matematikk er benyttet. Grunnlaget for karakterene kan være forskjellig, etter som ikke alle har karakterer fra en avslutningseksamen i grunnskolen. For dem som ikke har en avslutningseksamen, har vi brukt standpunkt-karakteren i faget. Spørsmålet om karakterer er dårligere besvart enn de øvrige spørsmålene, 90 prosent har svart på spørsmålet. Spørsmål om karakterer betraktes av mange som sensitive opplysninger. Vi fant det derfor rimelig å presisere at det ikke var nødvendig å svare på spørsmålet hvis man ikke ønsket. Vi kan med stor sannsynlighet si at de som ikke har besvart spørsmålet om karakterer stort sett har svake karakterer, antagelig mellom G og Ng i gjennomsnitt. Dette kan vi se ved å sammenholde med en rekke andre variabler, f.eks utdanningsmål, problemer med å komme inn på ønsket utdanning o.l.

I en rekke sammenhenger har vi brukt andelen med Mg og Sg i faget som mål på karakterer. Vi har også forsøkt å regne ut gjennomsnittskarakterer ved å gi Sg verdien 1, Mg verdien 2, G verdien 3, Ng verdien 4 og Lg verdien 5. De to beregningsmåtene har ført til samme konklusjoner i tilfeller hvor begge har blitt benyttet. Fordelen ved å benytte den første metoden er at andelen Sg/Mg beregnes i prosent av alle, også dem som ikke har oppgitt karakter. Selv om det ganske sikkert er enkelte med Sg/Mg i karakter blant dem som ikke har oppgitt karakter, blir resultatene mindre misvisende ved denne framgangsmåten enn om de med ukjent karakter holdes utenfor.

Spørreskjemaet stiller bare spørsmål om karakteren i norsk, engelsk og matematikk. Disse fagene ble betraktet som kjente og avgrensede fag som eksisterte ved alle skoler, og for alle elever. Tanken var å slå sammen karakterene i de tre fagene til en slags hovedkarakter. Dette viser seg imidlertid å bli misvisende. Det

er stort sett de samme personer som får gode karakterer i norsk og engelsk, mens det til dels er andre personer som får gode karakterer i matematikk. Det hadde derfor vært mer ønskelig å trekke inn flere fag, f.eks. naturfag, eller alternativt latt matematikk-karakteren veie like mye som engelsk og norsk til sammen.

Det har imidlertid vist seg å være meget interessant å analysere de tre karakterene hver for seg. Det er en sammenheng mellom karakterer i fagene og mellom hvilket fag en liker best. Det er dessuten en sammenheng mellom fag som en har gode karakterer i og liker godt på den ene side og utdannings- og yrkesplaner på den annen side.

Inkonsistente svar

Som i alle undersøkelser av dette slaget vil det være inkonsistenser mellom ulike svar i undersøkelsen. I enkelte tilfeller hvor det helt klart skyldes feilskrift o.l. har vi korrigert svarene. Generelt vil vi imidlertid ikke korrigere eller skjule inkonsistente svar. Hvis det ikke er klar feilskrift, kan disse gi interessant informasjon. Det gjelder i særdeleshet for inkonsistenser mellom utdanningsplaner og planlagt yrke, inkonsistens som er et uttrykk for at mange er usikre og mangler oversikt. Slike inkonsistenser kan i noen tilfeller skyldes at respondenten kan ha hatt ulike yrker i tankene når han har svart på spørsmålene. Oftest vil imidlertid manglende samsvar røpe uvitenhet om hvilke utdanninger som fører fram til yrket. Det blir da interessant å se om sosial bakgrunn påvirker samsvaret mellom planlagt utdanning og planlagt yrke. Ulik kvalitet på rådgivningen fra foreldrenes side kan gi større eller mindre andel med konsistente planer.

Data og svarprosent

Undersøkelsen er en utvalgsundersøkelse som bygger på et tilfeldig utvalg av 16- og 18-åringer. Utvalget omfatter omlag 5 prosent av fødselskullene. Alle har ikke svart på spørreskjemaet. Det er derfor knyttet usikkerhet til hvor representative de som har svart er for hele kullet. Likeledes vil det være usikkerhet knyttet til utvalgsfeil eller samplingsfeil.

Svarprosenten for 1991-undersøkelsen var 70, men med variasjoner for undergrupper, 75 prosent av jentene svarte mot 65 prosent av guttene. Det var flere gutter enn jenter i det opprinnelige utvalget, slik at jentene utgjør 51,3 prosent av alle som har svart, altså mindre enn svarprosenten isolert sett skulle føre til. Av 16-åringene svarte 73 prosent mot 66 prosent av 18-åringene.

Ytterpunktene ble således 16-års jenter med en svarprosent på 78 og 18-års gutter med svarprosent på 62. Guttene var i flertall i det opprinnelige utvalget, 51,8 prosent, men er i mindretall blant dem som har svart, 48,7 prosent.

Unge fra ulike kanter av landet har svart i omtrent samme grad. To områder skiller seg imidlertid litt ut fra gjennomsnittet. I området med postnummer som

begynner på 0 (Oslo 1 - Oslo 9), har bare 65 prosent svart, mens 74 prosent har svart i området som har postnummer som begynner med 6 (Møre og Romsdal og den nordre delen av Sogn og Fjordane).

Den klareste skjevheten i materialet er at de som går på skole har svart på spørreskjemaet i større grad enn dem som arbeider eller er hjemme uten inntektsgivende arbeid. Utslaget blir spesielt stort for 18-åringene. Statistisk sentralbyrås utdanningsstatistikk viser at 92,8 prosent av 1974-kullet og 75,7 prosent av 1972-kullet var i skole i oktober 1990. (Statistisk sentralbyrå: Statistisk Årbok 1992. Tabell 90) Blant dem som har svart på vårt spørreskjema er til sammenligning andelen i skolen 96 prosent for 1974-kullet og 86 prosent for 1972-kullet.

Hvis vi nå forutsetter at vårt utvalg har den samme fordeling på skole/ikke skole som hele populasjonen, kan vi beregne svarprosent for dem som er i skole og dem som ikke er i skole. For 1974-kullet finner vi da at 76 prosent av dem som går på skole har svart mot 41 prosent av dem som ikke går på skole. For 1972-kullet er svarprosenten 75 for dem som går på skole, inkludert lærlinger, og 38 for dem som ikke går på skole. Den store forskjellen i svarprosent mellom 1972- og 1974-kullet kan med andre ord "forklares" med at en større del av 16-åringene enn av 18-åringene går på skole, og svarprosenten er langt større for dem som går på skole.

Det er heller ikke likegyldig hva slags skole man går på. Tabell 1.1 viser at elever i skoler som gir generell studiekompetanse har svart i langt større grad enn de øvrige.

De som går på allmennfaglig studieretning eller tar handel- og kontorfag utgjør 50,6 prosent av alle 18-åringene i 1991, mens 55,5 prosent av svarene i spørreskjemaundersøkelsen kommer fra denne gruppen. I tillegg må en regne med at en del av dem som har oppgitt at de går på skole uten å spesifisere nærmere, hører til denne gruppen. På denne bakgrunn synes det rimelig å anta at svarprosenten for elever på studieretninger som gir generell studiekompetanse ligger godt over 76 prosent.

Tabell 1.1 Sammenligning mellom 18-åringenes fordeling på skoleslag i henhold til Statistisk sentralbyrås statistikk og spørreskjemaundersøkelsen.

18-åringer	Alle - anslått på grunnlag av SSB-tall		Besvart spørreskjema
	Antall	Prosent	Prosent
Allmennfag, handel- og kontorlag	32938	50,6	55,5
Folkehøgskoler	729	1,1	0,9
Lærlinger	2117	3,2	4,4
Annen videregående utdanning	12960	19,9	16,7
Grunnskoler	211	0,3	0,5
Universitet og høyskoler	358	0,6	0,9
Uoppgitt utdanning			7,1
I utdanning i alt	49313	75,7	86,0
Ikke i utdanning	15830	24,3	14,0
Sum	65143	100,0	100,0

(SSB-tallene er anslått på grunnlag av Statistisk Årbok 1992: Tabell 90 og Undervisningsstatistikk. Videregående skoler 1. oktober 1990. Tabell 14 og Tabell 35)

Når svarprosenten for dem som går på skole er så mye høyere enn for dem som ikke går på skole, er forklaringen antagelig at skjemaet er rettet mot utdannings-søkende i større grad enn mot arbeidstakere. Den interessen som skjemaet viser for fremtidige studier på universitets- eller høyskolenivå vil også kunne bidra til at svarprosenten blir høyere for dem som går på treårig allmennfaglig studieretning.

Ulikheter i andelen som går på skole vil også kunne forklare enkelte av de ulikheter i svarprosenter som er nevnt foran. Jentene går hyppigere på skole enn guttene. Svarprosenten er høyere for jenter enn for gutter. Dette er imidlertid ikke tilstrekkelig til å forklare hele forskjellen mellom jenters og gutters svarprosent.

Skjevheten i svarprosent må tas i betraktning dersom man vil si noe om hele ungdomsgruppen. Videre vil dataene om de som ikke går på skole være langt mer usikre enn for dem som går på skole. Det betyr også at enkelte grupper som har lav andel i skolen, er underrepresentert i vår undersøkelse. Det kan f.eks. gjelde de som har svake karakterer, de som har foreldre med lavstatusyrker eller foreldre med kortvarig utdanning. Undersøkelsen viser at en lavere andel av disse går på skole, og de vil følgelig være underrepresentert.

Derimot kan vi konstatere at 75 prosent av dem som går på skole har svart på skjemaet, slik at en kan legge atskillig vekt på svarene fra denne gruppen, som da også er den vi er mest interessert i denne undersøkelsen.

Utvalgsfeil

Utvalgsfeil eller samplingfeil er egentlig ikke feil, men et begrep som knyttes til usikkerheten som skyldes at det dreier seg om en utvalgsundersøkelse.

Standardavviket er et mål på denne usikkerheten. Hvis standardavviket var kjent, kunne en finne et intervall som med en bestemt sannsynlighet er den sanne verdien av en estimert størrelse. Dette intervallet kalles konfidensintervallet. Kaller en den beregnede verdien M , vil intervallets yttergrense $M \pm 2 \times$ standardavviket med 95 prosent sannsynlighet inneholde den sanne verdien av estimatet.

Størrelsen på standardavviket avhenger bl.a. av tallet på observasjoner i utvalget og av fordelingen til det aktuelle kjennemerket i befolkningen. Anslag for standardavviket kan en lage ved hjelp av observasjonene i utvalget. Tabell 1.2 gir en oversikt over feilmarginer ved ulike antall observasjoner, hentet fra Ottar Hellevik: "Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap". Tabellen forteller at feilmarginen ved et tilfeldig utvalg på 1.000 og omkring 50 prosent ja-svar er 3,2 prosent. Hvis ja-svarene reduseres til 5 prosent, reduseres feilmarginen til 1,9 prosent.

Tabell 1.2 Feilmarginer ved ren tilfeldig utvelging ved sikkerhetsnivå 95 prosent.

Ant. enh.	Resultatet i utvalget (i prosent)							
	1/99	5/95	10/90	15/85	20/80	30/70	40/60	50
50	2,4	6,2	8,5	10,1	11,3	13,0	13,9	14,1
100	2,0	4,4	6,0	7,1	8,0	9,2	9,8	10,0
150	1,6	3,6	4,9	5,8	6,5	7,4	8,0	8,2
200	1,2	3,1	4,2	5,1	5,6	6,5	6,9	7,1
300	1,2	2,5	3,5	4,1	4,6	5,3	5,7	5,8
400	1,0	2,2	3,0	3,6	4,0	4,6	4,9	5,0
500	0,8	2,0	2,7	3,2	3,6	4,1	4,4	4,5
600	0,8	1,8	2,4	2,9	3,3	3,8	4,0	4,1
800	0,6	1,5	2,1	2,5	2,8	3,2	3,5	3,5
1000	0,6	1,4	1,9	2,3	2,5	2,9	3,1	3,2
1600	0,5	1,1	1,5	1,8	2,0	2,3	2,5	2,5
3000	0,4	0,8	1,1	1,3	1,5	1,7	1,8	1,8
5000	0,2	0,6	0,9	1,0	1,1	1,3	1,4	1,4

Signifikante forskjeller mellom prosentfordelinger

For å kunne si om eventuelle forskjeller i prosentfordelinger ikke bare skyldes utvalgsusikkerhet er det brukt ulike signifikanstester, bl.a. Pearsons kji-kvadrat ¹.

I alminnelighet har vi bare kommentert forskjeller som er signifikante på 0,05 nivå (0,95 sikkerhetsnivå) uten at dette er uttrykkelig sagt i teksten.

I kapittel 4 er signifikante forskjeller vist med henvisning til sikkerhetsnivået. For å vise sikkerhetsnivået er følgende symboler brukt:

- * Signifikant forskjellig på 0,05 nivå
- ** Signifikant forskjellig på 0,01 nivå
- *** Signifikant forskjellig på 0,001 nivå

I kapittel 6 er Scheffes multiple comparison procedure benyttet ².

¹ Pearsons kji-kvadrat er beskrevet i SPSS Base System User's Guide under Crosstabulation and Measures of Association - Procedure CROSSTABS

² Planlagt utdanningsnivå er omregnet til varighet i år. Scheffes metode er brukt til å teste om det er signifikant forskjell på ulike gruppers utdanningsplaner. Scheffes test setter strengere krav til forskjeller enn en vanlig T-test. Den sammenligner de ulike grupper parvis, og viser hvilke grupper som er signifikant forskjellige på 0,05 nivå. Scheffes test er beskrevet i SPSS Base System User's Guide under One-Way Analysis of Variance: Procedure ONEWAY.

2 Aktivitet i januar 1991

Kjønn og 16-åringenes aktivitet

Av dem som besvarte spørreskjemaet fra 1974-kullet (16-åringene) gikk 96 prosent på skole. De øvrige fordelte seg på lønnet arbeid, 2,5 prosent, og hjemme uten lønnet arbeid, 1,5 prosent. Det var ingen vesentlig forskjell på gutters og jenters aktivitet i januar 1991.

Tabell 2.1 1974-kullet fordelt etter aktivitet i januar 1991 og kjønn.

	Alle	Gutter	Jenter
Antall observasjoner	2173	1058	1115
Aktivitet i februar 1991:			
Går på skole	96,0	96,0	96,0
Er i lønnet arbeid	2,5	2,4	2,6
Er hjemme uten lønnet arbeid	1,5	1,6	1,3
Uoppgitt	0,0	0,0	0,1
Sum	100,0	100,0	100,0

Kjønn og 18-åringenes aktivitet

De eldste, 18-åringene, gikk også i stor grad på skolen. Ikke mindre enn 85 prosent var elever eller lærlinger. Tabell 2.2 viser at det var liten forskjell på gutter og jenter. Guttene var imidlertid hyppigere enn jentene lærlinger, 5,6 mot 2,7 prosent. Det var også en litt større andel av jentene som hadde deltidsarbeid ved siden av skolegangen. Av dem som gikk på skole, hadde 37 prosent av jentene og 32 prosent av guttene deltidsarbeid.

Tabell 2.2 1972-kullet fordelt etter aktivitet i januar 1991 og kjønn.

	Alle	Gutter	Jenter
Antall observasjoner	1959	953	1006
Aktivitet i februar 1991:			
Går på skole	52,9	53,5	52,3
Går på skole/arbeider på deltid	27,6	24,8	30,2
Lærling	4,4	5,8	3,1
Arbeid/skole på deltid	1,1	0,6	1,6
Heltidsarbeid	6,0	6,3	5,8
Deltidsarbeid	2,7	2,6	2,7
Avtjener verneplikten	0,1	0,2	0,0
Hjemme uten lønnet arbeid	4,6	5,6	3,7
Uoppgitt	0,6	0,6	0,6
Sum	100,0	100,0	100,0

Sosial bakgrunn og 16-åringenes aktivitet

Det er en viss sammenheng mellom sosial bakgrunn og 16-åringenes aktivitet, men uansett familietilknytning går det store flertallet på skole. Hvis far er funksjonær på høyeste nivå er 1,5 prosent av barna i lønnet arbeid eller hjemme uten lønnet arbeid. Tilsvarende andel er 4,6 prosent hvis far er ufaglært arbeider, og 6,4 prosent hvis han en er bonde (Tabell V.2.1 i tabellvedlegget).

Andelen av de unge som var i lønnet arbeid eller hjemme uten lønnet arbeid, var størst for barn til fedre som ikke var yrkesvirksomme eller hadde uoppgitte yrker, 8,0 prosent. Til denne gruppen hører også de som ikke har far i live, eller som ikke bor sammen med far. Det vil kunne variere om yrket er oppgitt eller ikke i slike tilfeller.

Jo høyere utdanning far har, desto lavere er andelen av barna som er i lønnet arbeid, eller hjemme uten lønnet arbeid. Hvis far har universitetsutdanning, hører 1,4 prosent med til denne gruppen. (tabell V.2.2 i tabellvedlegget). Et skarpt skille går imidlertid mellom barn med foreldre med bare obligatorisk skolegang og barn med foreldre som har et tillegg i form av framhaldsskole eller folkehøgskole. For de første er andelen som er i lønnet arbeid eller hjemme uten lønnet arbeid 10,5 prosent mot 3,9 prosent for de siste.

Sosial bakgrunn og 18-åringenes aktivitet

Forskjellen mellom sosialgruppene er klarere for 18-åringer enn for 16-åringer. Hvis far var funksjonær på høyeste nivå var 95 prosent av barna under utdanning

(inkluderer også lærlinger og dem som gikk på skole på deltid). Hvis far var ufaglært arbeider, var andelen 80 prosent, mens den var enda lavere, 77 prosent, hvis far ikke var yrkesvirksom eller yrket var uoppgitt (Tabell V.2.4 i tabellvedlegget).

Hvis far har langvarig utdanning, går en stor andel av barna på skole (Tabell V.2.5 i tabellvedlegget). Som for 16-åringene er det et markert skille mellom dem som har fedre med ettårig frivillig utdanning, dvs. framhaldsskole og folkehøgskole, og dem som bare har obligatorisk skolegang. Av de første var 16 prosent i arbeid eller hjemme uten lønn mot 27 prosent av de siste.

Karakterer og 16-åringenes aktivitet

Karakterer betyr selvsagt mye for hvem som går på skole og hvem som ikke gjør det. Med utgangspunkt i karakteren i engelsk i grunnskolen, var det en høy andel som gikk i skole enten de hadde Sg, Mg eller G som karakter. For dem som hadde Ng eller Lg ble andelen på skole redusert sterkt, selv om den også for denne gruppen var oppe i 86 prosent (Tabell V.2.5 i Tabellvedlegget). (Det samme bildet får vi med utgangspunkt i karakterene i norsk eller matematikk). Av dem som hadde Ng eller Lg som karakter i engelsk, var 13,7 prosent i arbeid eller hjemme mot 2,8 prosent for dem som hadde G i karakter.

Karakterer og 18-åringenes aktivitet

Karakterer er mer utslagsgivende for 18-åringenes aktivitet enn for 16-åringenes. Av dem som hadde Sg i karakter i engelsk i grunnskolen, var 96,5 prosent fra 1972-kullet elever eller var lærlinger i 1991. Andelen var 94,5 prosent for dem som hadde Mg i karakter, 79 prosent for dem med G i karakter, og 65 prosent hvis karakteren var Ng/Lg. (Tabell V.2.6 i tabellvedlegget)

Vi ser grunnskolekarakterenes betydning for seleksjonen i løpet av ungdomstiden. Mens andelen som var i utdanning sank med bare 4 prosentpoeng fra 16- til 18-åringene for dem som hadde Sg i engelsk, sank den med hele 21 prosentpoeng for de med de svakeste karakterene.

Skole og deltidsarbeid

En betydelig andel av 18-åringene som går på skole har deltidsjobber. Disse er imidlertid ikke jevnt fordelt etter fars yrke (Tabell V.2.4 i tabellvedlegget). Høyest er andelen med deltidsjobb hvis far er funksjonær på laveste og nest laveste nivå (bl.a. butikkfunksjonær), 45 prosent, og bonde, 43 prosent. Lavest er andelen hvis far er ufaglært arbeider, eller hvis han ikke er yrkesaktiv eller har uoppgitt yrke, 25 prosent. En mulig forklaring på forskjellen er at det for enkelte er nettopp familierelasjonene som kan gjøre det lettere eller vanskeligere å få en deltidsjobb.

Fars utdanning påvirker barnas deltidsaktivitet langt mindre enn fars yrke (Tabell V.2.5 i tabellvedlegget). De forskjellene som følger av fars utdanning, kan antagelig i stor grad tilbakeføres til sammenhenger mellom fedrenes yrker og deres utdanning.

Noe overraskende er det kanskje at de som har best karakterer i grunnskolen oftest har deltidsjobb (Tabell V.2.6 i tabellvedlegget). Av dem som hadde Sg i engelsk i grunnskolen, hadde 42 prosent deltidsjobb, mot 37 prosent av dem som hadde Mg, 33 prosent av dem som hadde G, 30 prosent av dem som hadde Ng/Lg og 23 prosent av dem med uoppgitt karakter.

Oppfølgingsundersøkelsen i 1993 vil gi oss mer detaljerte kunnskaper om de deltidsarbeidendes situasjon. Den vil kanskje kunne fortelle om karakterenes betydning for hver enkelt gruppe (etter fars yrke).

Kjønn og fordeling på skoleslag for 16-åringene

Så langt har vi betraktet fordelingen på aktiviteter dvs. andelen som går på skole, som arbeider eller ikke gjør noen av delene. Det er imidlertid også stor forskjell på hva slags skoler respondentene går på, og dette varierer med blant annet kjønn og sosial bakgrunn, og i enda høyere grad, med karakterer.

Tabell 2.3 viser at gutter og jenter fordeler seg ulikt på skoleslag og studieretninger. Det er en klar overvekt av jenter på studieretning for allmennfag, handels- og kontorlag og helse- og sosialfag. Av jentene som har besvart spørreskjemaet er 80 prosent i disse studieretningene mot 55 prosent av guttene. Det er i første rekke disse studieretningene som gir studiekompetanse for universiteter og høyskoler. På denne bakgrunn er det ingen overraskelse at jenter i langt større grad enn gutter tar sikte på universitets- eller høyskoleutdanning.

Tabell 2.3 1974-kullet fordelt på kjønn og skoleslag i januar 1991.

1974-kullet	Alle	Gutter	Jenter
Antall observasjoner	2173	1058	1115
Skoleslag i 1991:			
Allmennfag	49,3	43,3	55,1
Handels- og kontorlag	14,5	11,4	17,4
Helse- og sosialfag	3,9	0,3	7,3
Håndverks- og industrifag	16,0	28,1	4,5
Andre fag i videregående skoler	6,4	7,1	5,8
Folkehøgskole	1,1	0,8	1,3
Grunnskolen 10.klasse	1,8	1,9	1,7
Grunnskolen 9. klasse	2,6	2,5	2,7
Annen utdanning	0,5	0,6	0,4
Ikke i utdanning	4,0	4,2	3,9
Sum	100,1	100,2	100,1

Guttene dominerer på den annen side i studieretning for håndverks- og industrifag. Av guttene er 28,1 prosent i denne studieretningen mot 4,5 prosent av jentene.

Kjønn og 18-åringenes fordeling på skoleslag

For 1972-kullet kan stort sett de samme konklusjoner trekkes som for 1974-kullet med tanke på kjønn og skoleslag. Den vesentligste forskjellen mellom de to kull er at andelen som ikke er under utdanning er langt større for 18-åringene enn for 16-åringene.

I alt er 63 prosent av jentene mot 48 prosent av guttene i de to studieretningene som gir generell studiekompetanse, allmennfag og handel- og kontorlag.

Derimot dominerer guttene innenfor håndverks- og industrifag, 17 prosent av guttene er i denne studieretningen mot 3 prosent av jentene. Blant 18-åringene finner en også mange lærlinger, 6 prosent av guttene og 3 prosent av jentene er lærlinger. Lærlingene var noe overrepresentert i undersøkelsen. (Tabell 1.1)

Tabell 2.4 1972-kullet fordelt på kjønn og skoleslag i januar 1991.

1972-kullet	Alle	Gutter	Jenter
Antall observasjoner	1959	953	1006
Skoleslag i januar 1991:			
Allmennfag	42,8	38,6	46,7
Handels- og kontorfag	12,7	9,4	15,8
Helse- og sosialfag	2,3	0,1	4,4
Håndverks- og industrifag	10,0	17,3	3,1
Andre fag i videregående skole	4,4	3,8	5,1
Folkehøgskole	0,9	0,4	1,4
Lærling	4,4	5,8	3,1
Universitet og høyskole	0,9	0,6	1,1
Annen utdanning	0,7	0,5	0,8
Uoppgitt utdanning	6,9	8,1	5,9
Ikke i utdanning	14,0	15,2	12,7
Sum	100,0	99,8	100,1

Sosial bakgrunn og 16-åringenes fordeling på skoleslag

Sosial bakgrunn betyr atskillig for valg av studieretning. Hvis far er funksjonær på høyeste nivå, er 78 prosent av 16-åringene i allmennfaglig studieretning, mot 32 prosent hvis far er ufaglært arbeider. (Tabell V.2.7 i tabellvedlegget).

De sosiale skjevhetene i rekrutteringen til studieforberedende linjer er mindre dersom en betrakter studieretning for allmennfag og handels- og kontorfag samlet. Hvis far er funksjonær på høyeste nivå, er 85 prosent i disse studieretningene. Tilsvarende andel er 48 prosent hvis far er ufaglært arbeider.

På den annen side er 27 prosent i håndverks- og industrifag hvis far er ufaglært arbeider mot 5 prosent hvis han er funksjonær på høyeste nivå.

Med utgangspunkt i fars utdanning, finner vi lignende sammenhenger. Hvis far har universitetsutdanning, går 77 prosent av barna på allmennfaglig studieretning, mens andelen er 30 prosent hvis far bare har grunnskole eller folkeskole. (Tabell V.2.8 i tabellvedlegget)

Hvis far bare har folkeskole eller grunnskole, er 22 prosent på studieretning for håndverks- og industrifag mot 5 prosent hvis far har universitetsutdanning.

Sosial bakgrunn og 18-åringenes fordeling på skoleslag

Hvis far er funksjonær på høyeste nivå, er 68 prosent av 18-åringene i allmennfaglig studieretning, mens andelen er 28 prosent hvis faren er ufaglært arbeider. (Tabell V.2.10 i tabellvedlegget) På den annen side er 16 prosent av 18-åringene i studieretning for håndverks- og industrifag hvis faren er ufaglært arbeider. Hvis han derimot er funksjonær på høyeste nivå, er andelen 3 prosent.

Hvis far er universitetsutdannet går 68 prosent av barna på allmennfaglig studieretning. Hvis han derimot bare har obligatorisk utdanning, dvs. grunnskole eller folkeskole, er andelen bare 26 prosent. (Tabell V.2.11 i tabellvedlegget)

Karakterer og 16-åringenes fordeling på skoleslag

Karakterene i grunnskolen er enda mer bestemmende for hvilken studieretning eleven går på enn foreldrenes utdanning og yrke. Det er ikke overraskende, etter som karakterene i grunnskolen er opptaksgrunnlag for videregående skoler. Det vil også være stor samvariasjon mellom fars yrke, fars utdanning og barnas karakterer.

I tabellvedlegget vises bare tabellen for karakterer i engelsk i grunnskolen. (Tabell V.2.9) Konklusjoner som kan trekkes fra tilsvarende tabeller med karakterer i norsk og matematikk avviker lite fra denne.

Av dem som hadde Sg i engelsk i grunnskolen var 88 prosent i allmennfaglig studieretning i 1991. Mange gikk på allmennfaglig studieretning også blant dem med Mg i engelsk, 75 prosent. Andelen var vesentlig lavere for dem som hadde G, 33 prosent, og nede i 9 prosent for dem som hadde Ng/Lg i karakter i engelsk. Det må her innskytes at det blant våre respondenter var enkelte som hadde Sg i et av de tre fag og Ng i et annet. Noen av dem som hadde Ng i engelsk kunne derfor ha gode karakterer i andre fag.

Respondenter med Ng i engelsk var på den annen side sterkt overrepresentert blant dem som var i studieretning for håndverks- og industrifag. Mens 34 prosent av dem som hadde Ng i engelsk lærte håndverks- og industrifag, var andelen 4 prosent for dem som hadde Sg.

Karakterer og 18-åringenes fordeling på skoleslag

Også for 18-åringene er karakterene svært utslagsgivende. Av dem som hadde Sg i karakter i engelsk i grunnskolen, var 68 prosent i allmennfaglig studieretning, mens andelen var 7 prosent for dem som hadde Ng eller Lg. På den annen side var 19 prosent av dem med Ng eller Lg i håndverks- og industrifag mot 2 prosent av dem med Sg. (Tabell V.2.12 i tabellvedlegget)

3 Ønsker og virkelighet

Aktivitet i 1991 og innfrielse av ønsker

Med den sterke konkurransen om skoleplasser og jobber ville vi forventet at mange unge ikke får oppfylt sine ønsker, men må ta til takke med lavere prioriterte alternativer. Vi stilte derfor spørsmålet: Er det du gjør nå i vinter det du har ønsket å gjøre?

For 16-åringene er det vel riktig å si at tilpasningen er overraskende god. Det er 90 prosent som gjør det de har ønsket å gjøre. Det er litt over 4 prosent som ikke har kommet inn på ønsket skole, eller fått det arbeidet de ønsket. Om lag 1 prosent har latt seg overtale av andre til å gjøre noe de selv ikke har ønsket. Det er dessuten 4 prosent som har svart vet ikke og 1 prosent som ikke har svart på spørsmålet.

Tabell 3.1 1974-kullet fordelt etter aktivitet i januar 1991 og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre eller ikke.

Aktivitet i januar 1991	Går på skole	Er i arbeid	Hjemme uten lønnet arbeid
Antall observasjoner	2086	54	32
Er det du gjør det du har ønsket å gjøre?			
Ja, går på ønsket skole, har den ønskede jobben, eller er hjemme etter eget ønske	81,7	46,3	25,0
Ja, gjør hva en har ønsket, men ville ha foretrukket noe annet nå	9,3	14,8	21,9
Nei, har ikke kommet inn på ønsket skole, eller fått ønsket jobb	3,7	14,8	21,9
Nei, andre har overtalt	0,9	1,9	0
Vet ikke	3,3	18,5	21,9
Uoppgitt	1,0	3,7	9,4
Sum	99,9	100,0	100,1

Av 16-åringer som gikk på skole gjorde 91 prosent hva de hadde ønsket seg, men hver tiende angrep på sitt valg. Tabell 3.1 viser at de som var i arbeid eller var hjemme uten lønnet arbeid hadde fått innfridd sine ønsker i langt mindre grad enn dem som gikk på skole.

Selv om tilpasningen ikke er like god for de få som ikke gikk på skole, er det likevel verdt å merke seg at 61 prosent av dem som er i arbeid og 47 prosent av dem som er hjemme gjør hva de opprinnelig ønsket seg. Dette forteller at det både

blant dem som er i arbeid eller er hjemme uten lønnet arbeid, er mange som gjør hva de selv ønsker å gjøre og ikke angrer på sitt valg. Men vi må være åpne for at noen kanskje fremstiller situasjonen gunstigere enn den er, at vi undervurderer mistilpasningen.

Tabell 3.2 1972-kullet fordelt etter aktivitet i januar 1991 og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre eller ikke.

Aktivitet i januar 1991	Skole	Skoledelt. arb.	Lærling	Heltids- arb.	Deltids- arb.	Hjemme
Antall observasj.	1024	539	80	122	53	99
Er det du gjør det du har ønsket å gjøre?						
Ja, gjør hva en har ønsket å gjøre	80,9	72,5	78,8	45,1	20,8	18,2
Ja, men ville foretrukket noe annet nå	11,7	17,1	13,8	13,9	18,9	7,1
Nei, kom ikke inn på ønsket utdanning eller jobb	2,3	3,2	1,3	19,7	39,6	48,5
Nei, overtalt av andre	0,8	1,1	0,0	4,1	3,8	1,0
Vet ikke	3,4	5,2	3,8	10,7	11,3	18,2
Uoppgitt	0,9	0,9	2,5	6,6	5,7	7,1
Sum	100,0	100,0	100,2	100,1	100,1	100,1

Tabell 3.2 viser at 18-åringene som er hjemme eller i arbeid i langt mindre grad enn 16-åringene er fornøyd. Nær halvparten av de som er hjemme uten lønn og 40 prosent av de som er i deltidsarbeid har ikke kommet inn på ønsket skole eller fått den jobben de hadde ønsket seg.

Over 90 prosent av 18-åringene som går på skole, gjør hva de har ønsket seg. Dette er omlag som for 16-åringene, men andelen som angrer, og ville ha foretrukket å gjøre noe annet er høyere for 18-åringene. Årsaken til forskjellen mellom 16- og 18-åringene kan ha sammenheng med at tilbudet av skoleplasser på grunnkursnivået stort sett dekker 16-åringenes etterspørsel, men at det kan være større problemer med å komme videre.

Skoleslag i 1991 og innfrielse av ønsker

Det er ikke like lett å komme inn på alle studieretninger i den videregående skolen. Vi må derfor forvente at andelen som har kunnet gjøre hva de ønsker varierer med studieretning. Tabell 3.3 viser at elever i allmennfag hyppigst har kommet inn på ønsket utdanning, 96 prosent. Andelen er høy også for helse- og sosialfag, 93 prosent. Andelen som angrep på sitt valg er også lavere enn for de øvrige studieretningene.

Vi har få observasjoner for grunnskolen 10. klasse (39 observasjoner), men kan konstatere at nesten halvparten går der, fordi de ikke fikk plass på skoler hvor de hadde foretrukket å gå. Bare en av tre hadde opprinnelig ønsket å gå i 10. klasse og var fremdeles fornøyd med å gå der.

Tabell 3.3 1974-kullet fordelt etter skoleslag i januar 1991 og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre eller ikke.

1974-kullet Skoleslag i januar 1991	Videregående skoler						
	Grunn- skole 10. kl.	Folke- høg- skole	All- menn fag	Handel- og kon- torfag	Helse- og sosi- alfag	Håndverk og indu- strifag	Andre fag
Antall observasjoner	39	23	1072	315	84	347	140
Er det du gjør det du har ønsket å gjøre?							
Ja, gjør hva en har ønsket å gjøre	33,3	60,9	88,3	75,2	85,7	79,5	77,1
Ja, men ville fore- trukket noe annet nå	5,1	13,0	8,0	12,7	7,1	10,4	12,1
Nei, kom ikke inn på ønsket utdanning	46,2	13,0	0,8	5,7	4,8	3,7	8,6
Nei, overtalt av andre	2,6	8,7	0,7	1,3	0	0,9	0,7
Vet ikke	12,8	4,3	1,8	4,8	2,4	4,6	1,4
Uoppgitt	0	0	0,3	0,3	0	0,9	0
Sum	100	99,9	99,9	100	100	100	99,9

Tabell 3.4 viser at 18-åringene har omlag de samme vurderingene som 16-åringene. De som er i studieretning for allmennfag og for helse- og sosialfag har i større grad enn de øvrige kommet inn på prioritert utdanning. Andelen som ikke er kommet inn på ønsket utdanning er minimal for disse to studieretningene.

Tabell 3.4 1972-kullet fordelt etter skoleslag i januar 1991 og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre eller ikke.

	Videregående skoler					
	Studieretning for					
	Allmenn- fag	Handel og kont.	Helse og sosial	Håndv. og ind.	Andre fag	Lærling
Antall observasjoner	838	249	45	198	87	72
Er det du gjør det du har ønsket å gjøre?						
Ja, gjør hva en har ønsket å gjøre	81,6	75,1	88,9	77,3	65,5	72,2
Ja, men ville foretrukket noe annet nå	13,2	14,5	4,4	14,6	8,0	15,3
Nei, kom ikke inn	1,1	3,2	0,0	4,0	6,9	5,6
Nei, overtalt av andre	0,4	0,8	2,2	0,5	5,7	0,0
Vet ikke	2,7	5,6	4,4	3,0	12,6	4,2
Uoppgitt	1,0	0,8	0,0	0,5	1,1	2,8
Sum	100,0	100,0	99,9	99,9	99,8	100,1

Kjønn og innfrielse av utdanningsønsker

Jentene har bedre karakterer enn guttene og skulle derfor bli avvist sjeldnere enn guttene. Tabell 3.5 viser da også at 8,7 prosent av 18-årige gutter ikke hadde kommet inn på ønsket utdanning mot 5,9 prosent for jentene. Det er praktisk talt ingen forskjell for 16-åringene, 4,5 prosent for guttene og 4,0 prosent for jentene. For øvrig er det liten forskjell mellom gutter og jenter med tanke på ønsker og realiteter.

Tabell 3.5 Jenter og gutter fra 1974- og 1972-kullet fordelt etter om de har kommet inn på ønsket utdanning eller ikke.

	1974-kullet			1972-kullet		
	I alt	Gutter	Jenter	I alt	Gutter	Jenter
Antall observasjoner	2173	1058	1115	1959	953	1006
Er det du gjør det du har ønsket å gjøre?						
Ja, gjør hva en har ønsket å gjøre	80,0	81,1	78,9	71,1	68,4	73,6
Ja, men ville ha foretrukket noe annet nå	9,7	8,9	10,4	13,3	14,2	12,4
Nei, kom ikke inn på ønsket utdanning	4,3	4,5	4,0	7,2	8,7	5,9
Nei, overtalt av andre	0,9	0,7	1,2	1,1	1,2	1,1
Vet ikke	4,0	3,6	4,3	5,5	5,4	5,6
Uoppgitt	1,2	1,2	1,2	1,8	2,2	1,5
Sum	100,1	100,0	100,0	100,0	100,1	100,1

Sosial bakgrunn og innfrielse av ønsker

Hvis far er funksjonær på høyeste nivå har 93 prosent av 16-åringene kommet inn på den utdanningen de har ønsket. Tilsvarende andel hvis far er ufaglært arbeider er 87 prosent. (Tabell V.3.1 i tabellvedlegget)

Av 18-åringene har 94 prosent kommet inn på den utdanningen de har ønsket seg, hvis far er funksjonær på høyeste nivå. Tilsvarende andel er 80 prosent hvis far er ufaglært arbeider (Tabell V.3.2 i tabellvedlegget).

Av dem som har kommet inn på den skolen de har ønsket å starte på, har vi beregnet hvor stor andel som ville ha foretrukket noe annet nå. Denne andelen kaller vi her angreprosenten. Angreprosenten er lavest for barn til funksjonærer på høyeste nivå, 6 prosent, mens den er 13 prosent hvis far er ufaglært arbeider.

Blant 18-åringene er også angreprosenten lavest for barn til funksjonærer på høyeste nivå, 10 prosent. Den er høy for barn til faglærte arbeidere, 19 prosent, og bonde, 22 prosent.

Tendensen er klar. Angreprosenten er lavere for barn til fedre med høystatusyrker enn for barn til fedre med lavstatusyrker. En årsak kan være at de første har foreldre som er bedre rådgivere med tanke på utdanning og yrke enn de siste. Det er imidlertid også andre forhold som kan spille inn. Oppfølgingsundersøkelsen i 1993 vil kunne gi oss et grunnlag for å analysere dette nærmere.

Hvis far har universitetsutdanning, oppgir 94 prosent at de gjør hva de har ønsket å gjøre. Tilsvarende andel er 84 prosent hvis far bare har folkeskole eller grunnskole. (Tabell V.3.3 i tabellvedlegget)

For 18-åringene er forskjellen enda mer markert. Hvis far har universitetsutdanning, gjør 92 prosent hva de har ønsket å gjøre. Tilsvarende andel er 79 prosent hvis far bare har folkeskole/grunnskole. (Tabell V.3.4 i tabellvedlegget)

Angreprosenten for 16-åringene varierer fra 7 prosent hvis far har universitetsutdanning til 18 prosent hvis han bare har folkeskole/grunnskole. For 18-åringene er angreprosenten 9 hvis far har universitetsutdanning og 25 prosent hvis han bare har folkeskole/grunnskole. Av de siste mener altså en av fire personer at han hadde valgt feil, selv om han hadde kommet inn på den utdanningen han hadde ønsket eller hadde fått den jobben han hadde ønsket.

Karakterer og innfrielse av ønsker

Med utgangspunkt i karakteren i engelsk fra grunnskolen kan det sies at karakterene betyr svært mye for om man kommer inn på det man ønsker eller ikke. Av 16-åringene med Sg hadde 97 prosent kommet inn på det de ønsket. For dem som hadde Mg var andelen 94 prosent, for dem med G var andelen 90 prosent, og for dem med Ng/Lg 73 prosent. (Tabell V.3.5 i tabellvedlegget)

Av 18-åringene med Sg hadde 96 prosent kommet inn på det de ønsket. Andelen ble redusert til 92 prosent for dem som hadde Mg, 80 prosent for dem med G og 65 prosent for dem med Ng/Lg. (Tabell V.3.6 i tabellvedlegget)

Angreprosenten varierer også med karakterene. Med Sg i engelsk angrer bare 3 prosent av 16-åringene seg, mens andelen er 9 prosent for dem som har Mg, 12 prosent for dem med G og 13 prosent for dem med Ng/Lg.

For 18-åringene er angreprosenten 9 for dem med Sg, 14 for Mg, 19 for G og 16 for Ng/Lg. Når en ser bort fra de som har Sg, er det følgelig ingen sterk sammenheng mellom karakter og angreprosent.

4 Hva er viktig ved valg av skole?

Forskjeller mellom 1974- og 1972-kullet

I undersøkelsen ble de unge anmodet om å vurdere en rekke forhold som kunne ha betydning for at de begynte på nettopp den skolen de startet med. De som svarte hadde anledning til å krysse av for flere forhold. Tabell 4.1 viser at hele 90 prosent mente at tanken om et fremtidig yrke hadde hatt betydning (hadde svart at forholdet var viktig eller at forholdet hadde hatt betydning) for deres valg av skole, mens over 60 prosent mente at det fremtidige yrket var viktig for deres valg av skole. Dette betyr at nesten alle oppfatter skolen som viktig for et fremtidig yrke, uansett om de har klare yrkesplaner eller ikke.

Like viktig som tanken på det fremtidige yrket var at man skulle kunne gjøre noe som var interessant. De eldste, 18-åringene, legger større vekt på interesser enn de yngste, 16-åringene. Den store vekten som legges på interesser er helt i tråd med andre undersøkelser som belyser utdannings- og yrkesvalg.

Å legge vekt på det fremtidige yrket betraktes som viktig. Men når veien til yrket går gjennom universitets- eller høgskoleutdanning, blir det også viktig å få en utdanning som fører til disse målene på en enkel måte. Når halvparten mener at det har vært viktig for deres valg av skole at utdanningen kan føre til studiekompetanse. De eldste, 18-åringene, legger noe hyppigere enn de yngste vekt på dette forholdet.

Det er 27 prosent som oppgir at de begynte på en bestemt skole for at de skulle kunne gå på en skole nær hjemstedet. Hele 63 prosent har tillagt dette en viss betydning. Det er usikkert hvordan man skal tolke denne opplysningen. Det er neppe så mange som 63 prosent som hadde valgt en annen skole hvis denne hadde ligget nærmere hjemstedet, men at dette er en faktor som tillegges vekt under ellers like forhold. Som ventet er den viktigst for de yngste.

Halvparten mener at det har hatt en betydning at de var usikre på hva de ellers skulle gjøre, 17 prosent mener dette har vært en viktig grunn til at de begynte på den skolen de begynte på. Mange i denne gruppen er trolig preget av tvil og usikkerhet, også om eventuelle alternativer.

Andelen som gikk på en skole, fordi de ikke hadde kommet inn på den utdanningen de mest ønsket seg, er forholdsvis liten. Det er alt i alt 7 prosent som mener dette forholdet har vært viktig for deres valg, eller muligheter til å velge, mens 14 prosent mener at forholdet har hatt betydning (viktig + hatt betydning) for mulighetene til å velge.

Påvirkninger fra foreldre og kamerater har relativt liten betydning. Henholdsvis 4 og 3 prosent oppga dette som viktig, men det har hatt betydning for mer enn hver fjerde. Påvirkningen både fra foreldre og kamerater er viktigere for 16-åringene enn for 18-åringene.

Tabell 4.1 Forhold som var viktige eller hadde betydning da man begynte på skolen. 1974- og 1972-kullet.

Forhold som var viktige eller hadde betydning ved valg av skole	Viktig			Har betydning + viktig		
	Alle	1974-kull	1972-kull	Alle	1974-kull	1972-kull
Nødvendig for det yrket en tar sikte på	61	59	62	90	90	91
I tråd med interessene	58	56	60	89	87	91 **
Nødvendig for å komme inn på universitet eller høyskole	47	45	50	69	68	71 *
Gjorde at en kunne gå på skole på hjemstedet	27	28	26	63	68	58 **
Var usikker på hva en ellers skulle gjøre	17	16	17	49	49	50
Foreldrene ønsket det	4	5	3	26	30	22 ***
Kameratene/venninnene begynte på skolen	3	3	3	26	29	23 ***
Kom ikke inn på ønsket utdanning, annetvalg	7	7	6	14	14	14
Fikk ikke arbeid	4	3	5	9	6	13 ***

* Signifikant forskjell på 0,05 nivå

** Signifikant forskjell på 0,01 nivå

*** Signifikant forskjell på 0,001 nivå

Det er bare 4 prosent som mener at mangel på arbeid var en viktig grunn til at de går på skole, men 9 prosent mener at dette forholdet har hatt betydning. Denne gruppen omfatter sannsynligvis både ungdom som har søkt etter arbeid og de som har unnlatt å gjøre det, fordi de anser sjansene som små. Andelen som går på skole, fordi de ikke har fått arbeid er nesten dobbelt så stor for 18-åringene som for 16-åringene.

Forskjeller mellom gutter og jenter

Det er stort sett de samme årsaker som ligger bak valg av utdanning for gutter og jenter. Tabell 4.2 viser imidlertid noen mindre forskjeller. Disse forskjellene er til dels avhengig av alderstrinnet.

Jentene sikter hyppigere mot langvarig utdanning. Dermed har jentene oftere enn guttene begynt på en skole for å kvalifisere seg til studier ved universitet og høyskoler.

Guttene derimot ønsker seg hyppigere å arbeide, men har oftere enn jentene tatt utdanning, fordi de ikke har kunnet få arbeid. Forskjellen er størst for 18-åringene. Dessuten kommer guttene sjeldnere inn på det de har ønsket. Skolen de går på er oftere et annetvalg. Forskjellen er imidlertid signifikant bare for 18-åringene.

Guttene legger hyppigere vekt på skolen som en forberedelse til et yrke. Forskjellen er signifikant bare for 16-åringene. Jentene derimot legger oftere vekt på at skolen skal være i overensstemmelse med interessene. Forskjellen er signifikant for 18-åringene.

Tabell 4.2 Prosentandel som har oppgitt at et forhold har hatt betydning for at de har begynt på den skolen de er i gang med. Gutter og jenter, 1974- og 1972-kullet.

Forhold som har hatt betydning for at en begynte på skolen:	Viktig				Har betydning (viktig+har betydning)			
	1974-kullet		1972-kullet		1974-kullet		1972-kullet	
	Gutter	Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Jenter
Nødvendig for yrket	63	56	65	61	91	89 *	91	91
I tråd med interesser	57	54	59	61	87	88	88	94 **
Nødvendig for univers. og høyskole	41	49	45	54	64	72 **	65	77 ***
Skole på hjemstedet	27	29	29	23	67	68	60	56 *
Var usikker på alternativene	14	18	17	18	46	52 *	47	52
Foreldrene ønsket	5	5	4	2	31	29	22	22
Kameratene begynte på skolen	3	3	3	3	28	31	23	22
Kom ikke inn på ønsket skole	8	6	7	5	15	14	16	12 *
Fikk ikke arbeid	4	2	7	4	8	5 *	16	11 **

* Signifikant forskjell på 0,05 nivå

** Signifikant forskjell på 0,01 nivå

*** Signifikant forskjell på 0,001 nivå

En merker seg også at guttene i 18-årskullet hyppigere enn jentene la vekt på at de skulle kunne gå på skole på hjemstedet.

Skoleslag og forhold som er viktig ved valg av skole

Ulike motiver ligger bak valg av ulike skoleslag. Den mest åpenbare forskjellen ville vi forvente å finne mellom studieforbereende og yrkesforberedende linjer. Adgangsbegrensninger skaper i tillegg ulike forutsetninger. Tabell 4.3 viser at til dels ulike forhold ligger bak "valg" av studieretning i den videregående skolen.

Elever i allmennfaglig studieretning skiller seg klart ut ved at 69 prosent påpeker at skolen er nødvendig for å komme inn på universitet og høyskoler. Andelen som legger vekt på dette er også forholdsvis høy for elever i studieretning for handel- og kontorlag og for helse- og sosialfag.

Elever i de studieforbereende studieretningene legger sjeldnere enn de øvrige vekt på at utdanningen er i tråd med interessene, eller er nødvendig for yrket en sikter mot. Disse faktorene er hyppigere viktig for elevene i de andre studieretningene.

Tabell 4.3 Forhold som er viktige årsaker til at en har begynt på den skolen man er i gang med. Elever på ulike studieretninger i den videregående skolen.

1974- og 1972-kullet	Forhold som er VIKTIGE				
	AF	HK	HS	HI	Andre
Forhold som har vært viktige ved valg av skole:					
Nødvendig for yrket en sikter mot	59	42	80	79	66
I tråd med interessene	55	47	72	72	70
Nødvendig for å komme inn på universitet eller høyskole	69	35	29	7	11
Kunne gå på skole på hjemstedet	30	29	28	24	19
Var usikker på hva en ellers skulle gjøre	18	15	14	10	13
Foreldrene ønsket det	4	2	3	4	4
Kameratene begynte der	4	3	0	2	3
Kom ikke inn hvor ønsket	2	7	12	10	12
Fikk ikke arbeid	1	2	5	10	5

Tabell 4.4 Forhold som har hatt betydning (VIKTIG + HATT BETYDNING) for at en har begynt på den skolen man er i gang med. Elever på ulike studieretninger i den videregående skolen.

1974- og 1972-kullet	VIKTIG + HATT BETYDNING				
	AF	HK	HS	HI	Andre
Studieretning for					
Forhold som var viktige eller hadde betydning ved valg av skole:					
Nødvendig for yrket en sikter mot	90	90	99	94	92
I tråd med interessene	90	88	95	92	90
Nødvendig for å komme inn på universitet og høyskole	90	67	52	28	30
Kunne gå på skole på hjemstedet	67	69	66	62	45
Var usikker på hva en ellers skulle gjøre	50	52	47	42	43
Foreldrene ønsket det	31	23	17	15	19
Kameratene begynte der	35	23	12	14	8
Kom ikke inn hvor ønsket	6	21	17	22	21
Fikk ikke arbeid	3	8	12	21	10

Elevene i de studieforberedende studieretningene mener hyppigere enn elever i de andre studieretningene at foreldrenes ønsker har hatt en viss betydning for deres skolevalg. Foreldrenes ønsker tillegges betydning, men forholdsvis sjelden stor betydning. Det kan se ut som om foreldrenes ønsker hyppigere går i retning av allmennfaglig studieretning enn de øvrige studieretningene. Av dem som går på allmennfaglig studieretning oppgir 31 prosent at foreldrenes ønsker har hatt betydning for deres valg, mens andelen er 15 prosent for dem som går på studieretning for håndverks- og industrifag.

Mange legger en viss vekt på hva kamerater og venninner velger, men forholdsvis få mener at det er viktig. Det er flest på allmennfaglig studieretning som oppgir at kameraters valg har hatt betydning, 35 prosent, mot 12 prosent på helse- og sosialfag. Etter som allmennfaglig studieretning har så mange flere elever enn de øvrige studieretningene, er det kanskje rimelig at flere har hatt kamerater som har gått til denne studieretningen.

Andelen som går på en studieretning eller linje som annetvalg, fordi de ikke har kommet inn på det de helst ønsket, er klart lavest for elever på allmennfaglig studieretning. Det er ikke store forskjeller mellom de andre studieretningene.

De som går på skolen, fordi de ikke har fått arbeid, går bare unntaksvis på allmennfaglig studieretning. De går fortrinnsvis på studieretning for håndverks- og industrifag.

Sosial bakgrunn og forhold som er viktige ved valg av skole

Hvis far er funksjonær på høyeste nivå, vil barna oftere sikte mot en universitets- eller høgskoleutdanning. De har også noe bedre karakterer. Dette farger svarene på spørsmålet om hvilke forhold som har hatt betydning for at de begynte på en bestemt skole. Hvis far var funksjonær på høyeste nivå mente 86 prosent av barna at det hadde hatt betydning å begynne på en skole som gjorde det mulig å komme inn på universitet eller høgskole. (Tabell V.4.1 i tabellvedlegget) Tilsvarende andel var 55 prosent hvis faren var ufaglært arbeider.

Hvis faren var ufaglært arbeider, oppga 11 prosent av barna at det var viktig at de ikke kom inn på det de helst ønsket. Andelen var 3 prosent hvis faren var funksjonær på høyeste nivå.

Hvis far var ufaglært arbeider, oppga 6 prosent av barna at en viktig årsak til at de gikk på skole var at de ikke hadde fått arbeid. Tilsvarende tall for barn til funksjonærer på høyeste nivå var 1 prosent. Dette må betraktes som en konsekvens av at det i den første gruppen var flere som primært var interessert i å arbeide og ikke gå på skolen.

Mange av de relasjoner som en har ved sammenligninger etter fars yrke har man også ved sammenligninger etter fars utdanning. Funksjonær på høyeste nivå kan byttes ut med universitetsutdanning, og ufaglært arbeider kan byttes ut med grunnskoleutdanning.

Prosentandelen som mener det er viktig å gå på en bestemt skole for å komme inn på universitet og høgskoler, er 68 for barn til universitetsutdannede mot 34 prosent for barn til grunnskoleutdannede. (Tabell V.4.2 i tabellvedlegget)

Andelen som mente det var viktig at de ikke kom inn på ønsket skole er 9 prosent for barn til grunnskoleutdannede fedre mot 5 prosent for barn til universitetsutdannede. Andelen som mente det hadde vært viktig for deres valg at det var vanskelig å få arbeid var 2 prosent for barn til universitetsutdannede fedre, mens andelen var 9 prosent for barn til grunnskoleutdannede foreldre.

Karakterer og forhold som er viktige ved valg av skole

Karakterer virker indirekte i alle de foran nevnte tabellene. Utslagene blir derfor sterkere på de forhold som har direkte tilknytning til karakterer. Av dem som hadde Sg i karakter i engelsk i grunnskolen mente 75 prosent at det var viktig å gå på en skole som var nødvendig for å komme inn ved universiteter eller høgskoler. (Tabell V.4.3 i tabellvedlegget) Tilsvarende andel er 17 prosent for dem som hadde Ng/Lg.

En kan her skyte inn at det blant dem som hadde Ng i engelsk var enkelte som hadde Sg i andre fag.

Karakterene gir naturlig nok store utslag på andelen som mente at det hadde hatt betydning at de ikke hadde kommet inn på ønsket skole. Dette gjaldt for 37 prosent av dem som hadde Ng/Lg mot bare 3 prosent av dem som hadde Sg.

Av dem med Ng/Lg oppgir 24 prosent at det har hatt betydning at de ikke har fått arbeid mot 2 prosent av dem med Sg i engelsk.

5 Usikkerhet om den nærmeste fremtiden

Valgmuligheter og tvil

Hva de unge skal gjøre i fremtiden er preget av usikkerhet - både fordi de unge selv ikke er sikre på hva de ønsker å gjøre, og fordi det er usikkert om de får realisert sine ønsker. Dette påvirker svarene på spørsmålet om hva de vil gjøre høsten 1991. Spørsmålet ble stilt i februar 1991. Det er stor forskjell på 16- og 18-åringene. Dette henger avgjort sammen med hvor langt de har kommet i utdanningskarrieren. Over halvparten av de yngste er i første året på treårige linjer i den videregående skolen, og deres utdanningsløp er langt på vei fastlagt for de neste to årene. Over halvparten av de eldste er i ferd med å avslutte treårige linjer i den videregående skolen og må stake ut en ny vei til høsten. Usikkerheten på om de kommer inn på ønsket utdanning er langt større. Det er også flere som står overfor et "luksusproblem". De har mange muligheter å velge mellom, og har ennå ikke bestemt seg.

Tabell 5.1 viser at 86 prosent fra 1974-kullet er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991, 62 prosent er helt sikre, mens 24 prosent er nokså sikre. Over 10 prosent er usikre på om de vil komme inn på den ønskede utdanningen.

Av 18-åringene er 62 prosent sikre på hva de vil gjøre høsten 1991. Bare 35 prosent er helt sikre. Dette forteller at 18-års-alderen er et spesielt viktig trinn, hvor de unges usikkerhet om hva de kan og hva de vil er svært stor. Flere opplever usikkerhet for fremtiden enn på tidligere alderstrinn. Hver fjerde respondent på dette alderstrinnet er usikre på om de vil komme inn på den utdanningen de ønsker seg eller få den jobben de ønsker seg. Usikkerheten vil fortrinnsvis gjelde mulighetene for å komme inn på ønsket utdanning.

Av 16-åringer som er sikre på hva de vil gjøre neste år, oppgir 96 prosent at de vil gå på skole. Av 18-åringene vil mer enn to av tre fremdeles gå på skole, mens henimot en av tre regner med å være i arbeid eller avtjene verneplikten.

Tabell 5.1 Prosentandel fra 1974- og 1972-kullet som er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991, samt hva de vil gjøre.

	1974-kullet	1972-kullet
Antall observasjoner	2173	1959
Er du sikker på hva du vil gjøre høsten 1991?		
Ja, helt sikker	62,3	35,0
Ja, nokså sikker	23,5	27,4
Nei, har mange valgmuligheter	2,2	8,2
Nei, usikker på å komme inn på ønsket utdanning eller jobb	10,5	25,6
Vet ikke	1,0	2,9
Ubesvart	0,5	1,0
Sum	100,0	100,1
Antall som er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991	1864	1221
Hva vil du gjøre høsten 1991?		
Gå på skole	96,0	67,6
Være i arbeid	3,8	28,7
Være hjemme uten lønn	0,1	0,7
Avtjene verneplikten	0,0	1,3
Ubesvart	0,0	1,6
Sum	99,9	99,9

Kjønn og usikkerhet om den nærmeste fremtiden

For 16-åringene er det ingen stor forskjell mellom gutter og jenter med hensyn til sikkerheten om den nærmeste fremtiden. For 18-åringene er forskjellen større. Guttene er hyppigere enn jentene usikre på om de kommer inn på prioritert utdanning.

Tabell 5.2 Prosentandel gutter og jenter som er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991.

	1974-kullet		1972-kullet	
	Menn	Kv.	Menn	Kv.
Antall observasjoner	1058	1115	953	1006
Er du sikker på hva du vil gjøre høsten 1991?				
Ja, helt sikker	59,2	65,3	35,6	34,4
Ja, nokså sikker	25,3	21,7	25,6	29,0
Nei, har mange valgmuligheter	2,5	2,0	6,4	9,9
Nei, usikker på å komme inn	11,5	9,6	27,3	24,1
Vet ikke	0,9	1,1	4,0	1,8
Ubesvart	0,7	0,4	1,2	0,8
Sum	100,1	100,1	100,1	100,0
Antall som er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991	894	970	583	638
Hva vil du gjøre høsten 1991?				
Gå på skole	95,5	96,4	63,8	71,2
Være i arbeid	4,3	3,3	31,9	25,7
Være hjemme uten lønn	0,1	0,1	0,0	1,4
Avtjene verneplikten	0,0	0,0	2,7	0,0
Ubesvart	0,1	0,2	1,5	1,7
Sum	100,0	100,0	99,9	100,0

Nåværende aktivitet og sikkerhet om den nærmeste framtida

De som nettopp har startet på en treårig linje er selvfølgelig langt sikrere på den nærmeste fremtiden enn de som er på et ettårig grunnkurs eller som er i et midlertidig arbeid.

Nesten alle 16-åringene gikk på skole. Av de som gikk på skole var 63 prosent helt sikre på hva de skulle gjøre til høsten. Tilsvarende for dem som var i arbeid var 43 prosent, og for dem som var hjemme uten lønnet arbeid 25 prosent. Det er i første rekke usikkerheten om en kommer inn på prioritert utdanning som gjør utslag. Av dem som er hjemme uten lønn oppgir 38 prosent at de er usikre på om de kommer inn på ønsket skole eller jobb. Andelen er henholdsvis 10 og 11 prosent for dem som går på skole og dem som er i arbeid.

Tabell 5.3 Prosentandel fra 1974-kullet fordelt etter aktivitet i februar 1991 og om de er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991.

1974-kullet	På skole	I arbeid	Hjemme
Antall observasjoner	2086	54	32
Er du sikker på hva du vil gjøre høsten 1991?			
Ja, helt sikker	63,4	42,6	25,0
Ja, nokså sikker	23,1	35,2	31,3
Nei, har mange valgmuligheter	2,2	5,6	0,0
Nei, usikker på å komme inn på ønsket skole eller jobb	10,1	11,1	37,5
Vet ikke	0,8	3,7	6,3
Ubesvart	0,5	1,9	0,0
Sum	100,1	100,1	100,1
Antall som er sikre å hva de vil gjøre høsten 1991	1803	42	18
Hva vil du gjøre høsten 1991?			
Gå på skole	97,5	42,9	66,7
Være i arbeid	2,3	57,1	27,8
Være hjemme uten lønn	0,1		5,6
Ubesvart	0,2		
Sum	100,1	100,0	100,1

Nesten alle 16-åringene som gikk på skole og var sikre på hva de ville gjøre til høsten, ville fortsatt gå på skole. De som var i arbeid og var sikre på hva de skulle gjøre fordelte seg med 57 prosent i arbeid og 43 prosent på utdanning. Mange som var i arbeid planla med andre ord å gå tilbake til utdanningen.

De som er i arbeid deler seg i to grupper: De som bare er midlertidig i arbeid og som tar sikte på utdanning igjen og de som er i arbeid og som tenker på å fortsette å arbeide. En må regne med at den siste gruppen er sterkest underrepresentert i vår undersøkelse. Dette gjelder både for 16- og 18-åringene (Tabell V.5.1 i tabellvedlegget)

Av 18-åringene med heltidsarbeid er 22 prosent usikre på om de kommer inn på det de ønsker, mens andelen er 42 prosent for 18-åringene med deltidsarbeid. Av de heltidsarbeidende vil 69 prosent være i arbeid til høsten. Andelen i skole vil med andre ord være ganske stor også i denne gruppen. Over halvparten av de deltidsarbeidende vil gå på skole til høsten. Det kan derfor se ut som om arbeidet hyppigere har en mer midlertidig karakter for disse. En stor andel av de deltidsarbeidende sikter mot videre utdanning hvis de kommer inn på prioritert skole.

Av 32 16-åringene som er hjemme uten lønnet arbeid er 18 sikre på hva de vil gjøre til høsten. Av disse vil 12 gå på skole, 5 være i arbeid og 1 fortsatt være hjemme uten lønn. De som ikke er sikre på hva de skal gjøre er stort sett i tvil om de vil komme inn på en utdanning.

Av 99 18-åringene som er hjemme uten lønn er 39 sikre på hva de vil gjøre høsten 1991. Av disse vil 5 være hjemme uten lønn også det neste året. Dette viser at det bare unntaksvis er noen som regner med og tror at de vil bli hjemme uten lønn.

Flertallet blant våre hjemmeværende respondenter ønsker ikke denne situasjonen og regner heller ikke med at den skal fortsette.

Studieretning og usikkerhet om den nærmeste fremtiden

Av 16-åringene er elevene på allmennfaglig studieretning hyppigere enn de øvrige sikre på hva de vil gjøre høsten 1991. (Tabell V.5.2 i tabellvedlegget) Det er lite overraskende, etter som disse stort sett vil være på 1. klassetrinn i en treårig utdanning. Veien er trukket opp for de nærmeste årene. For de øvrige studieretningene er andelen som er usikre på om de kommer inn på det de ønsker atskillig større.

For 18-åringene er situasjonen en annen. Mange av dem er på 3. klassetrinn og står overfor valget om hva de nå skal foreta seg. Det er en større andel av elevene på allmennfaglig studieretning og studieretning for handel- og kontorlag som er helt sikre eller nokså sikre på hva de skal gjøre til høsten, men forskjellen er mindre enn for 16-åringene. (Tabell V.5.3 i tabellvedlegget)

Elevene på allmennfaglig studieretning er hyppigere enn de øvrige usikre, fordi de står overfor så mange valgmuligheter. Elevene fra de andre studieretningene er derimot hyppigere usikre, fordi de ikke vet om de kommer inn på den planlagte utdanningen.

Karakterer og sikkerhet om den nærmeste fremtiden

Gode skolekarakterer forklarer mange av de forskjeller i sikkerhet som en finner i de tabeller som vises i dette kapitlet. Karakterene fra grunnskolen er viktige ved opptak til videregående skoler. De teller ikke etter at eleven har kommet inn i videregående skole, men vil likevel bli brukt her som indikator på skoleprestasjoner.

Av 16-åringer med Sg i engelsk i grunnskolen er 96 prosent sikre på hva de vil gjøre høsten 1991, 88 prosent er helt sikre. (Tabell V.5.4 i tabellvedlegget) Av 16-åringer med Ng/Lg i engelsk er 64 prosent sikre på hva de vil gjøre til høsten, men bare 41 prosent er helt sikre.

Bare 2 prosent av dem med Sg i engelsk er usikre på om de vil komme inn på den ønskede utdanningen eller jobben, mens andelen er 27 prosent for dem som har Ng/Lg.

For 18-åringene er forskjellen mindre. Av dem med Sg i engelsk i grunnskolen er 70 prosent sikre på hva de vil gjøre til høsten, 30 prosent er helt sikre. (Tabell V.5.5 i tabellvedlegget) Av dem med Ng/Lg i engelsk er 55 prosent sikre, 35 prosent er helt sikre. En større andel med svake enn med gode karakterer er med andre ord helt sikre på hva de kommer til å gjøre til høsten.

Årsaken til usikkerhet er ganske forskjellig for de to grupper 18-åringer. Av dem med Sg i engelsk oppgir 19 prosent at de mange valgmulighetene gjør at de ennå ikke har bestemt seg. Tilsvarende andel er 4 prosent for dem som har Ng/Lg. På den annen side er 33 prosent av dem med Ng/Lg usikre, fordi de ikke vet om de kommer inn på ønsket utdanning eller arbeid. Andelen er 12 prosent for dem som har Sg i engelsk.

Sosial bakgrunn og sikkerheten om den nærmeste fremtiden

Hvis far er funksjonær på høyeste nivå, er 75 prosent av 16-åringene helt sikre på hva de vil gjøre neste høst. Andelen er 58 prosent hvis far er ufaglært arbeider. I den første gruppen er 4 prosent usikre på om de kommer inn på ønsket utdanning eller jobb, mens andelen er 12 prosent for den siste gruppen. (Tabell V.5.6 i tabellvedlegget)

For 18-åringene er forskjellen mindre. Hvis far er funksjonær på høyeste nivå, er 35 prosent av barna helt sikre på hva de vil gjøre neste høst. Tilsvarende andel er 31 prosent for barn til ufaglærte arbeidere. (Tabell V.2.7 i tabellvedlegget) Årsaken til usikkerheten er imidlertid ganske forskjellig for de to gruppene. Hvis far er funksjonær på høyeste nivå, er 15 prosent av 18-åringene usikre fordi de har

så mange valgmuligheter. Det samme gjelder for bare 4 prosent hvis far er ufaglært arbeider.

På den annen side er 35 prosent av 18-åringene usikre på om de kommer inn på ønsket utdanning eller jobb hvis far er ufaglært arbeider mot 15 prosent hvis han er funksjonær på høyeste nivå.

Hvis far har universitetsutdanning, er 74 prosent av 16-åringene helt sikre på hva de skal gjøre til høsten mot 52 prosent hvis far bare har obligatorisk skolegang. Hvis far er universitetsutdannet, er 4 prosent usikre på om de kommer inn på ønsket utdanning eller jobb mot 18 prosent hvis far bare har folkeskole eller grunnskole. (Tabell V.5.8 i tabellvedlegget).

Av 18-åringene er flere usikre. Hvis far har universitetsutdanning, er 13 prosent usikre fordi de har mange valgmuligheter, mens tilsvarende andel er 6 prosent hvis far bare har obligatorisk utdanning. På den annen side er 36 prosent usikre på om de vil komme inn på ønsket utdanning eller arbeid hvis far bare har folkeskole eller ungdomsskole. Tilsvarende andel er 15 prosent hvis far er universitetsutdannet. (Tabell V.5.9 i tabellvedlegget)

Det er også stor forskjell på hva 18-åringene vil gjøre høsten 1991 for dem som er sikre. Hvis far har universitetsutdanning, skal 81 prosent gå på skole mot 56 prosent hvis han bare har obligatorisk skolegang.

6 Langsiktige utdanningsplaner

Noen er usikre

Spørsmålet om langsiktige utdanningsplaner står sentralt i undersøkelsen. Det ble spurt om hvor langvarig utdanning respondenten hadde tenkt å ta. Blant svaralternativene var høgskoleutdanning (2-3 år etter videregående skole), universitetsutdanning (4-7 år etter videregående skole) og doktorgradsstudier (2-4 år etter universitetsutdanning).

Som en innledning ble det spurt om respondenten hadde tenkt å ta utdanning i tillegg til grunnskolen. Det viser seg at spørsmålsformuleringen som ble benyttet var uklar. "Har du tenkt å ta utdanning i tillegg til grunnskolen?" har av mange blitt tolket som "Har du tenkt å ta mer utdanning?" Blant dem som har svart "nei" eller "vet ikke" går mange på videregående skole i 1991, og tar derfor allerede en utdanning i tillegg til grunnskolen.

De fleste 16- og 18-åringene har planer om å ta mer utdanning. Andelen blant våre respondenter som kategorisk sier at de ikke vil ta mer utdanning er liten, henholdsvis 1,1 prosent for 16-åringene og 1,7 prosent for 18-åringene. (Halvparten av disse var i videregående skoler) En må imidlertid regne med at de som ikke vil ta mer utdanning er underrepresentert i vår undersøkelse.

Tabell 6.1 viser at andelen usikre og ubesvarte er 12 prosent for 18-åringene. Det kunne tilsynelatende være rimelig å holde disse utenfor når vi beregner hvor stor andel som har tenkt å ta universitets- eller høgskoleutdanning. Det viser seg imidlertid at de som er usikre på om de vil ta mer utdanning er svært skjevt fordelt.

Tabell 6.1 Prosentandel av 16- og 18-åringene som har tenkt å ta utdanning i tillegg til grunnskolen.

	1974-kullet	1972-kullet
Antall observasjoner	2173	1959
Har du tenkt å ta utdanning i tillegg til grunnskolen?		
Ja	95,7	86,4
Nei	1,1	1,7
Vet ikke	2,8	11,1
Uoppgitt	0,4	0,9
Sum	100,0	100,1

For 1972-kullet (18-åringene) er andelen som ikke vet om de skal ta mer utdanning eller som ikke har oppgitt om de skal ta mer utdanning 38,4 prosent for dem som er hjemme uten lønn, 36,4 prosent for dem som har heltidsarbeid og 5,3 prosent for dem som bare går på skole. Det er selvfølgelig en langt større andel blant dem som går på skole som med tiden vil søke til universitet og høyskole enn blant dem som er hjemme eller i arbeid.

Blant lærlingene er 38,9 prosent usikre på om de vil ta mer utdanning mot 1,7 prosent av dem som er på allmennfaglig studieretning. Det vil sannsynligvis være svært få blant lærlingene som tar universitets- eller høyskoleutdanning, også blant de usikre, mens allmennfaglig studieretning er hovedveien til langvarig utdanning.

Blant dem som går på skole er det også en langt lavere andel i allmennfaglig studieretning enn i andre studieretninger som er usikre på om de skal ta mer utdanning.

Andelen usikre blant dem som har Sg i engelsk i grunnskolen er 3,6 prosent mot 28,0 prosent for dem som har Ng. En forholdsvis liten andel av de sist nevnte vil bestemme seg for en universitets- eller høyskoleutdanning.

Alle disse observasjonene trekker i retning av at det er svært få blant de som ikke vet om de vil ta mer utdanning, som vil ta en universitets- eller høyskoleutdanning. Det samme gjelder for dem som ikke har besvart spørsmålet. De vil bare unntaksvis søke til universitet eller høyskole. Det vil derfor antagelig bli svært misvisende å anta at disse ville trekke til universitets- eller høyskoleutdanning i samme grad som de som har bestemt seg for om de skal ta mer utdanning eller ikke.

Vi har derfor valgt å forutsette i våre senere beregninger at ingen av de usikre vil få planer om å ta en universitets- eller høyskoleutdanning. Dette betyr at våre beregnede tall er noe lavere enn de ville ha vært dersom alle hadde svart. Det vil gjøre størst utslag for 18-åringene, hvor antallet usikre var størst.

For å illustrere dette kan det nevnes at 53 prosent av 16-åringene planlegger en universitets- eller høyskoleutdanning når en forutsetter at ingen av de usikre vil gå til slik utdanning. (Se Tabell 6.2) Hvis de usikre holdes utenfor beregningene, planlegger 55 prosent av 16-åringene en langvarig utdanning.

Av 18-åringene har 58 prosent planlagt en universitets- eller høyskoleutdanning, forutsatt at ingen av de usikre vil ta slik utdanning. (Se Tabell 6.2) Hvis en foretar beregningene bare for de sikre, blir andelen som har planlagt en universitets- eller høyskoleutdanning 65 prosent. Det første tallet må antas å være litt undervurdert, mens det siste er sterkt overvurdert.

En bør her minne om at elever i skoler som gir generell studiekompetanse er overrepresentert i undersøkelsen, og at dette er en faktor som trekker i retning av at andelen med planer om høyere utdanning er overestimert. Andelen med planer om høyere utdanning må ikke betraktes som noen prognose.

Det er neppe sannsynlig at alle vil realisere sine planer. Det er ingen grunn til å tro at de ikke mener hva de sier, men noen vil ombestemme seg underveis. En avkryssing i et skjema er tross alt temmelig uforpliktende. Dessuten vil skolenes og universitetenes kapasitet eller mangel på studieplasser kunne forhindre at alle som ønsker det kommer til å realisere sine mål. På den annen side vil mange som i dag ikke planlegger høyere utdanning likevel kunne komme til å studere.

Den høye andelen som har tenkt å starte med universitets- og høgskoleutdanning bør først og fremst betraktes som et mål på de unges utdanningsambisjoner. Det vil ha interesse å se hvordan disse varierer innenfor materialet med tanke på kjønn, sosial bakgrunn mm. Enda mer interessant vil det kanskje være å sammenligne med tilsvarende kull i senere undersøkelser.

Vår oppfølgingsundersøkelse av de samme respondenter i 1993 vil gi oss et grunnlag for å revidere tallene. Den vil også kunne fortelle om hvor stor andel av de usikre som to år senere har planer om en universitets- eller høgskoleutdanning, eller som faktisk har påbegynt en langvarig utdanning.

De eldste sikter høyest

Tabell 6.2 viser hvordan de to kull fordelte seg etter planlagt utdanningsnivå. Av de eldste, 18-åringene, hadde 58 prosent tenkt å ta en universitets- eller høgskoleutdanning, mens tilsvarende andel var 53 prosent for 16-åringene.

De eldste planlegger hyppigere langvarig utdanning enn de yngste. Det gjelder i forholdsvis liten grad for dem som går i allmennfaglig studieretning, men gjør seg gjeldende også for disse. For de øvrige studieretningene er det særlig høgskoleutdanning som planlegges av en større andel 18-åringene enn 16-åringene. Det gjelder i særlig grad for elever på studieretning for handels- og kontorfag, hvor 53 prosent av 18-åringene har tenkt å ta høgskoleutdanning mot 30 prosent av 16-åringene.

Det synes rimelig å anta at 16-åringene vil endre sine preferanser, slik at like mange på studieretning fra handel- og kontorfag fra 1974-kullet vil planlegge en høgskoleutdanning når de blir 18 år. Undersøkelsen i 1993 vil bekrefte eller avkrefte denne antagelsen.

Tabell 6.2 1974- og 1972-kullet fordelt etter kjønn og planlagt høyeste utdanningsnivå.

	1974-kullet			1972-kullet		
	Alle	Gutter	Jenter	Alle	Gutter	Jenter
Antall observasj.	2173	1058	1115	1959	953	1006
Planlagt utdanning:						
Doktorgradsstudier	3,4	2,7	4,0	3,5	3,3	3,8
Universitetsutdan.	19,5	16,8	22,1	19,4	17,6	21,2
Høgskoleutdanning	30,0	27,6	32,3	34,8	31,4	38,0
Vdg.utd./grunnsk.	47,1	52,9	41,6	42,3	47,7	37,0
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Aktivitet i 1991 og planlagt utdanningsnivå

Det er ikke bare de som går på skole som tar sikte på langvarig utdanning, men også de som er i arbeid eller er hjemme uten lønnet arbeid. Tabell 6.3 viser at 54,5 prosent av 16-åringene hadde planer om universitets- eller høgskoleutdanning. Tilsvarende andel var 15 prosent (bare 54 observasjoner) i alt for dem som var i arbeid og 12,5 prosent (32 observasjoner) for dem som var hjemme uten lønnet arbeid. Det kan være mange og sammensatte årsaker til at man er i arbeid eller hjemmenværende og mange har planer om å vende tilbake til utdanningen.

Tabell 6.3 1974-kullet (16-åringene) fordelt etter aktivitet i januar 1991 og planlagt utdanningsnivå.

1974-kullet	Skole	Arbeid	Hjemme
Aktivitet i januar 1991			
Antall observasjoner	2086	54	32
Planlagt utdanningsnivå:			
Doktorgradsstudier	3,5	1,9	0,0
Universitetsutdanning	20,1	5,6	3,1
Høgskoleutdanning	30,9	7,4	9,4
Videregående utdanning/grunnskole	45,5	85,1	87,5
Sum	100,0	100,0	100,0

For 18-åringene viser det seg at de som har en jobb ved siden av skolen hyppigere har planer om en langvarig utdanning enn dem som bare går på skole. (Tabell V.6.1 i tabellvedlegget)

Studieretning og planlagt utdanningsnivå

Det er selvsagt en nær sammenheng mellom valg av studieretning og utdanningsplaner. Tabell 6.4 og 6.5 viser at hovedveien til universitetet går gjennom allmennfaglig studieretning og studieretning for handel- og kontorlag, dvs. de studieretninger som gir generell studiekompetanse.

Det er imidlertid ikke bare elever med allmennfag og handel- og kontorlag som har planer om universitets- eller høgskoleutdanning. Hele 39 prosent på studieretning for helse- og sosialfag sikter inn på høgskoleutdanning, og også fra studieretning for håndverks- og industrifag og andre fag er det en viss andel som tenker seg universitets- eller høgskoleutdanning.

Tabell 6.4 1974-kullet fordelt etter studieretning i den videregående skolen i 1991 og planlagt utdanningsnivå.

Studieretning	Allmenn- fag	Handel og kontor	Helse- og sos ialfag	Håndv. og ind fag	Andre fag
Antall observasjoner	1072	315	84	347	140
Planlagt utdanningsnivå:					
Doktorgradsstudier	5,6	1,3	1,2	0,3	2,1
Universitetsutdanning	34,2	9,2	3,6	2,0	5,0
Høgskoleutdanning	39,7	29,5	39,3	11,8	21,4
Videreg.utd./grunnskole	20,5	60,0	55,9	85,9	71,5
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabell 6.5 1972-kullet fordelt etter studieretning i den videregående skolen i 1991 og planlagt utdanningsnivå.

Studieretning	Allmenn- fag	Handel og kontor	Helse og sosialfag	Håndv. og ind.fag	Andre fag
Antall observasjoner	838	249	45	198	87
Planlagt utdanningsnivå:					
Doktorgradsstudier	7,2	0,0	2,2	0,5	0,0
Universitetsutdanning	35,2	13,3	0,0	0,5	3,4
Høgskoleutdanning	42,4	53,0	48,9	24,2	18,4
Videreg.utd./grunnskole	15,2	33,7	48,9	74,8	78,2
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Sosial bakgrunn og barnas planlagte utdanningsnivå

Det er en ganske sterk sammenheng mellom fars yrke og barnas planlagte utdanningsnivå. Den gjør seg mest gjeldende når en sammenholder andelen som tar sikte på en universitetsutdanning. (Tabell V.6.2 i tabellvedlegget) Hvis far er funksjonær på høyeste nivå, tar 49 prosent av 16-åringene sikte på en universitetsutdanning mot 10 prosent hvis faren er ufaglært arbeider. For 18-åringene var tilsvarende tall 52 og 11 prosent. (Tabell V.6.3 i tabellvedlegget)

Det er en tilsvarende sammenheng mellom fars utdanning og barnas planlagte utdanningsnivå. (Tabell V.6.4 og V.6.5 i tabellvedlegget). Hvis far har universitetsutdanning, tar 52 prosent både av 16-åringene og 18-åringene sikte på universitetsutdanning.

Hvis far derimot bare har folkeskole eller grunnskole, planlegger 13 prosent av 16-åringene og 9 prosent av 18-åringene å ta en universitetsutdanning.

Karakterer og planlagt utdanningsnivå

Selvsagt betyr karakterene mye for planleggingen av den videre karriere. Karakterer i grunnskolen indikerer bare et prestasjonsnivå, men vi finner likevel godt samsvar mellom slike karakterer og ambisjonsnivået. Med utgangspunkt i karakterene i engelsk i grunnskolen finner vi at 60 prosent av 16-åringene og 61 prosent av 18-åringene med Sg i engelsk tar sikte på en universitetsutdanning, mens andelen er 3 prosent for 16-åringer og 2,5 prosent for 18-åringer med Ng/Lg i engelsk. (Tabell V.6.7 i tabellvedlegget)

Sammenligning med en undersøkelse i 1980

NAVFs utredningsinstitutt foretok i 1980 en undersøkelse av utdannings- og yrkesplaner blant avgangselever ved allmennfaglig studieretning i videregående skole i 1980 (Eeg-Henriksen 1983). Spørreskjemaet gikk gjennom skolen. Ved 13 av 120 klasser nektet man å være med på undersøkelsen. Ved de gjenværende var svarprosenten 76, 80 prosent for jentene og 71 prosent for guttene. Denne gruppen fra 1980 er sammenlignet med 18-åringer i allmennfaglig studieretning i 1991-undersøkelsen. Det betyr at enkelte fra de to første klassetrinn i allmennfaglig studieretning vil være med i sammenligningen. Det er imidlertid neppe sannsynlig at disse er mange og har studiemål som avviker sterkt fra de øvrige.

Enkelte spørsmål i 1980-undersøkelsen ble gjentatt uendret i 1991. Det gjaldt imidlertid ikke for utdanningsplanene. Spørsmålsformuleringen var forskjellig på dette punktet, slik at det ikke kan trekkes direkte sammenligninger. På den annen side er det så store forskjeller i tallene at det gir grunnlag for refleksjoner.

Tabell 6.6 Elevenes planer om å begynne på en endelig utdanning innen fem år. Avgangselever ved allmennfaglig studieretning i 1980.

1980-undersøkelsen	I alt	Gutter	Jenter
Antall observasjoner	1930	847	1083
Planer om endelig utdanning:			
Videregående utdanning	14,7	13,4	15,6
Høyere utdanning, lavere grad og ubestemt nivå	48,4	42,6	52,9
Høyere utdanning, høyere grad	12,7	17,5	8,8
Uoppgitt nivå og fagfelt	15,3	17,2	13,8
Endelig utdanning i alt	91,1	90,7	91,1
Ikke endelig utdanning	9,0	9,1	8,9
Sum	100,1	99,8	100,0

Tallene er hentet fra NAVFs utredningsinstitutt 1983:7: Fra skolegang til poengsamling. Tabell 3.3.

Tabell 6.7 Elever i avgangsklassen i allmennfaglig studieretning i 1980 sammenlignet med elever født i 1972 i allmennfaglig studieretning i 1991 fordelt etter planlagt utdanningsnivå og kjønn.

Allmennfaglig studieretning	1980-undersøkelse	1991-undersøkelsen		
	I alt	I alt	Gutter	Jenter
Antall observasjoner	1624	838	368	470
Planlagt utdanningsnivå:				
Videregående utdanning	27,5	15,2	18,8	12,5
Høgskoleutdanning	47,0	42,4	39,4	44,7
Universitetsutdanning	25,5	42,4	41,8	42,7
Sum	100,0	100,0	100,0	99,9

Tallene for 1980-undersøkelsen er hentet fra Tabell V.2.20 i rapport 1983:7: Fra skolegang til poengsamling. 310 personer med uoppgitte planer er holdt utenfor beregningene.

Det er vanskelig å foreta direkte sammenligninger mellom de to undersøkelsene på grunn av de foran nevnte årsaker. Det kan også være grunn til å tro at de som ikke har oppgitt endelige planer ikke vil fordele seg på utdanningsnivå på samme måte som de som har oppgitt nivå. Forskjellen mellom resultatene i 1980- og 1991-undersøkelsen er likevel så stor at den burde kunne gi en indikasjon på at flere fra allmennfaglig studieretning i 1991 enn i 1980 har planer om en utdanning på universitets- eller høgskolenivå. Forskjellen består mest i at en langt større andel har planer om en universitetsutdanning.

I 1980 var andelen som planla å ta høyere utdanning, høyere grad, dobbelt så stor for gutter som for jenter.

I 1991 var det derimot ingen signifikant forskjell på planlagt utdanningsnivå for gutter og jenter i allmennfaglig studieretning. Når jentene alt i alt planlegger universitetsutdanning i større grad enn guttene i 1991, skyldes dette at langt flere jenter enn gutter søker til allmennfaglig studieretning og andre studieretninger som gir generell studiekompetanse. Denne utviklingen må betraktes som en klar indikasjon på at den pågående trenden med en stadig større andel jenter i langvarig utdanning vil pågå i enda noen år.

7 Valg av fagområde

Ulike valg av fagområde for 16- og 18-åringer

De unge ble spurt om hvor langvarig utdanning de hadde tenkt å ta, og om hvilket fagområde de tok sikte på. De som hadde tenkt å ta universitets- eller høgskoleutdanning, fikk velge mellom 12 alternativer (fullstendig tekst i Tabell V.7.1 i tabellvedlegget), mens de som tok sikte på folkehøgskoleutdanning, videregående skole eller lærlingutdanning som høyeste utdanning, kunne velge mellom 18 alternativer. Det er ikke alltid konsistens mellom påtenkt utdanningsnivå og fagområde. Som nevnt i innledningen har vi ikke korrigert slike inkonsistenser, fordi de forteller noe om de unges kunnskaper om sammenhengen mellom utdanning og yrke.

Tabell V.7.1 i tabellvedlegget viser planlagt fagområde for dem som har høgskole, universitet eller doktorgradsstudier som høyeste utdanningsnivå. Det framgår av denne at en stor andel av dem som tar sikte på høgskoleutdanning er å finne i undervisning (lærere), økonomi og administrasjon (bedriftsøkonomer, distriktshøgskoleøkonomer o.l.), teknikk (ingeniører) og helsevern (sykepleiere). Derimot er det for språk, historie mm (filologer) og juridiske fag (jurister) en stor overvekt av folk som tar sikte på universitetsutdanning.

Tabell 7.1 viser hvordan 1974- og 1972-kullet fordelte seg på planlagt fagområde. Hovedinntrykket er at det er små forskjeller mellom 1972- og 1974-kullet. De eksisterende forskjellene kan skyldes:

- a) at de eldste er to år eldre og har fått mer kunnskaper om utdanninger og yrker
- b) at det skjer endringer over tid med tanke på verdier og holdninger. De yngste kan ha tilpasset seg nye verdier og holdninger mer enn de eldre
- c) at signalene fra arbeidsmarkedet har endret seg. De yngste kan ha tilpasset seg mer enn de eldste også på dette punktet.

Tabell 7.1 1974- og 1972-kullet (16- og 18-åringene) fordelt etter planlagt fagområde for dem som tar sikte på universitets- og høyskoleutdanning (for utførlig tekst av fagområde se Tabell V.7.1)

Planlagt utdanningsnivå: Universitet og høyskole	1974-kullet	1972-kullet
Antall observasjoner	1113	1108
Planlagt fagområde:		
Språk, historie mm	9,2	9,4
Undervisning	5,5	6,6
Økonomi og administrasjon	15,0	19,9
Samfunnsvitenskap	7,6	8,1
Juridiske fag	8,0	4,8
Matematikk, data mm	12,2	9,1
Teknikk	13,2	15,2
Helsevern	15,9	15,3
Jordbruk mm	1,3	1,6
Kunst, musikk mm	4,0	3,9
Idrett og militære fag	7,9	5,6
Andre universitetsfag	0,3	0,6
Sum	100,1	100,1

For dem som planlegger kortere utdanning, lærling, videregående skole, viser Tabell 7.2 en iøynefallende stor forskjell mellom andelen som tar sikte på å avslutte med et studieforberedende fagområde. Av 16-åringene tar 16,7 prosent sikte på å avslutte sin utdanning med allmennfag mot 5,8 prosent av 18-åringene. Dessuten tar 17,0 prosent av 16-åringene sikte på å avslutte med handel- og kontorlinjen mot 10,3 prosent av 18-åringene. Det er rimelig å anta at mange av 16-åringene som nå sier de vil avslutte med en studieforberedende utdanning, vil bestemme seg for en universitets- eller høyskoleutdanning på et senere tidspunkt. Konsekvensen av dette vil bli at andelen som går til universitet og høyskoler kanskje blir like stor for de nåværende 16-åringene som for 18-åringene. Undersøkelsen i februar 1993 vil vise om denne antagelsen er korrekt.

Tabell 7.2 1974- og 1972-kullet (16- og 18-åringer) fordelt etter planlagt fagområde for dem som tar sikte på folkehøgskole, videregående skole eller lærlingutdanning (for utførlig tekst på fagutdanning se Tabell V.7.1)

Planlagt utdanningsnivå: Lærling, videregående skole, folkehøgskole	1974-kullet	1972-kullet
Antall observasjoner	904	638
Planlagt fagområde:		
Allmennfag	16.7	5.8
Kunst, kultur mm	4.8	7.1
Handel- og kontorlag	17.0	10.3
Tekstil og søm	1.0	2.5
Mekaniske og finmekaniske fag	13.7	14.7
Jern- og metallfag	3.7	3.0
Elektrofag	8.7	8.9
Bygge- og anleggsgfag	6.6	11.8
Grafiske fag	0.3	0.8
Næringsmiddelfag	0.7	0.6
Samferdselsfag	1.8	3.4
Helse- og sosialfag	8.8	12.4
Jordbruksfag mm	3.3	4.1
Hustell-, hotellfag mm	5.0	6.6
Hygiene mm (frisør)	3.3	3.1
Idrett, politifag mm	4.0	4.5
Andre fag i videregående skole	0.6	0.3
Sum	100,0	99,9

Hvis vi hadde holdt dem som tar sikte på å avslutte utdanningen med allmennfag eller handel- og kontorlag utenfor beregningene, ville fordelingen av tallene i Tabell 7.1 bli jevnere for de to kullene.

Ulike valg av fagområde for gutter og jenter

Ved universiteter og høyskoler har jentene økt sin andel sterkt, også i fag der de tidligere var i mindretall. Men guttefag og jentefag eksisterer fremdeles. De utpregede jentefagene er undervisning (lærere) og helsevern (sykepleiere), mens guttefagene er teknikk (ingeniører) og idrett og militære fag.

For dem som tar sikte på folkehøgskoler, videregående skoler og lærling-utdanning er de viktigste jentefagene hygiene og skjønnhetspleie mm (frisører) og helse- og sosialfag (hjelpepleiere). Guttefagene er bygge- og anleggsgfag, mekaniske fag, elektrofag og jern- og metallfag.

Tabell 7.3 Planlagt fagområde for 16- og 18-åringer som har planlagt å ta en utdanning på videregående skoles nivå, lærling eller folkehøgskole. Gutter og jenter.

Planlagt utdanningsnivå: Videregående skole, folkehøgskole og lærling	Gutter	Jenter
Antall observasjoner	876	709
Planlagt fagområde:		
Bygge- og anleggsgfag mm	14,5	1,1
Mekaniske fag	22,3	2,7
Elektrofag	13,9	2,0
Jern- og metallfag	5,3	0,8
Idrett, politifag	5,9	1,8
Jordbruksfag mm	4,1	2,8
Allmennfag	9,7	14,5
Handel- og kontorfg	10,5	18,1
Husstell-, hotellfag mm	3,9	7,5
Kunst, kultur mm	3,5	8,0
Helse- og sosialfag	0,7	21,6
Hygiene og skjønnhetspleie mm	0,0	7,1
Andre og uoppgitte	5,7	12,0
Sum	100,0	100,0

For fullstendig tekst for fagområde: Se Tabell V.7.1

Tabell 7.4 Planlagt fagområde for 16- og 18-åringer som har planlagt å ta en utdanning på universitets- eller høgskolenivå. Gutter og jenter.

Planlagt utdanningsnivå: Universitet og høgskolenivå	Menn	Kvinner
Antall observasjoner	997	1284
Planlagt fagområde:		
Teknikk	24,9	5,2
Idrett og militære fag	10,7	3,3
Jordbruksutdanning mm	2,0	0,9
Matematikk, data mm	13,6	7,9
Økonomi og administrasjon	20,0	14,6
Juridiske fag	5,3	6,9
Kunst, musikk mm	3,4	4,1
Samfunnsvitenskap	4,8	9,9
Språk, historie mm	5,0	12,1
Helsevern	5,4	22,7
Undervisning	1,8	9,0
Annet og uoppgitt	3,1	3,4
Sum	100,0	100,0

For fullstendig tekst for fagområde: Se Tabell V.7.1

Nåværende utdanning og fremtidige planer

Det er selvfølgelig en sammenheng mellom hvor man befinner seg i utdannings-systemet i øyeblikket og planlagt fagområde. Alternativt kan en si at tidligere vurderinger av hvilket fagområde man ønsker å komme inn på, har gjort at respondenten befinner seg på en viss plass i utdanningssystemet.

Av dem som har planer om universitets- eller høgskolestudier i samfunnsviten-skapelige fag var 86 prosent på allmennfaglig studieretning og 3 prosent på studieretning for handel- og kontorlag i februar 1991. Av dem som planla studier i økonomi og administrasjon tok 51 prosent allmennfag og 43 prosent handel- og kontorlag. (Tabell V.7.2 i tabellvedlegget)

Storparten av rekrutteringen til alle fagområder ved universiteter og høgskoler kommer fra allmennfaglig studieretning. Vi merker oss imidlertid at en forholdsvis stor andel som planlegger en utdanning i tekniske fag befinner seg i studieretning

for håndverks- og industrifag, 24 prosent. Av dem som planlegger helsevern fag er 12 prosent i studieretning for helse- og sosialfag. I tillegg er en ganske stor andel av dem som planlegger utdanning i jordbruksfag mm i studieretning for landbruksfag.

Sosial bakgrunn og planlagt fagområde

Det er forskjeller i valg av fagområde avhengig av fars yrke. Forskjellene som vises i Tabell V.7.3 i tabellvedlegget forteller ikke bare om ulike interesser. Utdanningens lengde fører også til at respondenter fra ulike sosial bakgrunn velger forskjellig. Juridiske fag, matematikk og samfunnsvitenskapelige fag hører til de mest langvarige utdanningene. Undervisning (lærere) er kortere utdanning.

De som skal bli jurister, har i større grad enn andre fedre som er funksjonærer på høyeste eller nest høyeste nivå, 66 prosent har slik bakgrunn, mens 13 prosent har fedre som er arbeidere. Av dem som skal bli lærere har 39 prosent fedre som er funksjonærer på høyeste og nest høyeste nivå, mens 29 prosent har arbeidere som fedre.

Blant dem som vil avslutte utdanningen med folkehøgskole, videregående skole eller lærlingutdanning skiller dem som planlegger jern- og metallfag seg ut. Av disse har 6 prosent fedre som er funksjonærer på høyeste eller nest høyeste nivå, mens 79 prosent har fedre som er arbeidere.

Av dem som har planlagt å bli jurister har 34 prosent fedre som har universitetsutdanning, mens 16 prosent har fedre med yrkesskole. Av dem som har planlagt å bli lærere har 12 prosent fedre med universitetsutdanning, mens 31 prosent har fedre med yrkesskole. (Tabell V.7.4 i tabellvedlegget)

Forskjellene blir langt mer markerte for dem som planlegger en utdanning på et lavere utdanningsnivå. Av dem som planlegger å ta jern- og metallfag har bare 2 prosent fedre med universitetsutdanning, 29 prosent har fedre med yrkesskole og 58 prosent har fedre med kortere utdanning.

Karakterer og planlagt fagområde

Gode karakterer fører generelt til valg av langvarige utdanninger. Det viser seg imidlertid også at det er en sammenheng mellom hvilke fag man har gode karakterer i, og valg av fagområde.

Av alle har 50 prosent Sg/Mg i norsk, 46 prosent har Sg/Mg i engelsk og 42 prosent har Sg/Mg i matematikk. De som ikke har besvart spørsmålet om karakterer er her med i beregningsgrunnlaget.

De som planlegger språk, historie mm som fagområde har de beste karakterene i grunnskolen i norsk og engelsk, men relativt svake karakterer i matematikk. (Tabell V.7.5 i tabellvedlegget)

Tre fagområder skiller seg ut ved å ha bedre karakterer i matematikk enn i norsk og engelsk. Av dem som tar sikte på matematikk, datafag mm har 83 prosent Sg/Mg i matematikk, hvilket er langt bedre enn for de øvrige fagområdene. Nest best karakterer i matematikk har de som planlegger teknikk (sivilingeniør, ingeniør) som fagområde. Disse har svake karakterer i norsk og engelsk sammenlignet med de øvrige som tar sikte på universitets- eller høgskoleutdanning. De som planlegger en utdanning innenfor økonomi og administrasjon har også bedre karakterer i matematikk enn i norsk og engelsk, men har er forskjellen liten.

De som tar sikte på kunst, musikk mm, undervisning og helsevern, har relativt gode karakterer i norsk og relativt svake i matematikk. Det er en klar overvekt av jenter som tar sikte på disse fagområdene.

Norsk og engelsk er jentefag, matematikk er guttefag. Det går også fram når en betrakter enkelte fagområder, hvor utdanningsnivået er folkehøgskole, videregående skole eller lærlingutdanning. Det er nesten bare jenter som tar sikte på helse- og sosialfag. Av disse har 31 prosent Sg/Mg i norsk, 9 prosent i matematikk. Mekaniske fag domineres av guttene. Av disse har 16 prosent Sg/Mg i matematikk, 10 prosent har Sg/Mg i norsk.

Sammenligning med 1980-undersøkelsen

Også når det gjelder planlagt fagområde, har vi sammenlignet med 1980-undersøkelsen. Det framgår av Tabell 7.5 at grupperingen av fagområder ikke var helt den samme i 1980- og 1991-undersøkelsen. I tabellen er de uoppgitte holdt utenfor. Andelen som ikke hadde oppgitt fagområde var langt større i 1980-undersøkelsen enn i 1991-undersøkelsen. Dette kan ha virket noe inn på fordelingen. Likevel finner vi at utviklingen innenfor fire fagområder har vært så markert at de nevnte usikkerheter neppe kan rokke ved våre konklusjoner. Det gjelder for undervisning (lærere), helsevern (sykepleiere, leger og tannleger mm), humaniora og estetikk og gruppen administrasjon, økonomi, samfunnsvitenskap og jus.

I 1980 tok 19,9 prosent sikte på undervisning, mens andelen var bare 5,6 prosent i 1991. Stor tilbakegang er det også for helsevern. Her var andelen 25,2 prosent i 1980 og 16,5 prosent i 1991.

Nedgangen er ikke så dramatisk som tallene viser, fordi andelen av kullet som planlegger en utdanning på universitets- eller høgskolenivå har økt i perioden. I 1991 vil det også være flere enn i 1980 som går til universiteter og høgskoler uten å ha tatt allmennfaglig studieretning.

I 1980 tok 4,9 prosent sikte på humaniora og estetikk. Tilsvarende andel var 11,6 prosent i 1991. Av elevene i allmennfaglig studieretning tok 22,1 prosent sikte på administrasjon, økonomi, samfunnsvitenskap og jus i 1980, mens andelen var 31,0 prosent i 1991. Her kan man si at økningen i antall studenter og kandidater vil bli langt større enn disse tallene viser, fordi andelen som tar sikte på universitets-

og høyskoleutdanning er langt større i 1991 enn i 1980. Det kan dessuten påpekes at administrasjon og økonomi har en betydelig rekruttering også fra studieretning for handel- og kontorlag. Antall elever i handel- og kontorlag har økt langt mer enn i allmennlag fra 1980 til 1991.

Tabell 7.5 Elever i avslutningsåret på allmennlaglig studieretning i 1980 og elever fra 1972-kullet på allmennlaglig studieretning i januar 1991. Elever som har oppgitt planlagt fagområde fordelt etter fagområde.

Undersøkelse i	1980	1991
Antall observasjoner	1156	708
Planlagt fagområde:		
Humaniora og estetikk	4,9	11,6
Undervisning	19,9	5,6
Administrasjon, økonomi, samfunnsvitenskap og jus	22,1	31,0
Naturvitenskap og teknikk	21,6	23,5
Samferdsel	1,8	
Helsevern	25,2	16,5
Jordbruk, skogbruk og fiske	1,6	1,3
Tjenesteyting og forsvar	2,9	6,7
Annet		3,8
Sum	100,0	100,0

For fullstendig tekst for fagområde: Se Tabell V.7.1 i tabellvedlegget.

8 Drømmeyrke

De unge ble spurt om hva de helst ville bli forutsatt at de ikke behøvde å ta hensyn til f.eks. eksamenskarakterer, utdanningens lengde, lønn, jobbmuligheter, familieforhold, eller om en er gutt eller jente. Svarene fra mange vil være farget av urealistiske drømmer, mens andre har vært mer jordnære og tatt hensyn til sine begrensninger. Betegnelsen drømmeyrke vil derfor ikke alltid være dekkende, men benyttes likevel her som et kort uttrykk som trekker assosiasjonene i en riktig retning. Preferanseyrke kunne vært en alternativ betegnelse.

Drømmeyrket gir uttrykk for ønsker om å arbeide innenfor et bestemt interessefelt og på et bestemt prestasjonsnivå. Yrker kan plasseres i forhold til yrkesfelt, faglig innhold, type arbeid (f.eks. helsevern, teknikk o.l.), og innenfor et hierarki etter f.eks. anseelse, prestasjonsnivå, makt eller inntekt. De unges valg reflekterer begge disse dimensjonene.

Respondentene har ulike interessefelt og derfor også forskjellige meninger om hvilke forhold som er viktige ved valg av yrke. De aller fleste unge mente det var viktig å gjøre noe man interesserte seg for. Men interessene var ulike. Noen ønsket f.eks. å arbeide med verktøy og maskiner, noen med tall, og andre et arbeid hvor de kunne hjelpe andre mennesker.

Tabell 8.1 viser at det naturlig nok ikke er alle som har det samme drømmeyrket. Likevel er det en konsentrasjon omkring en rekke yrker. Av alle respondentene som besvarte spørsmålet hadde 75 prosent oppgitt tilsammen 30 ulike yrker. Hvert av disse 30 yrkene hadde minimum 1 prosent tilhengere.

Spørsmålet om drømmeyrke var et åpent spørsmål. Det betyr at vår gruppering av yrkene er med på å bestemme hvilke som er store drømmeyrker. Noen ord må sies om dette. Flyger er et forholdsvis entydig begrep, men noen har spesifisert nærmere, f.eks. kampflyger, trafikkflyger eller helikopterflyger. De er alle slått sammen til en gruppe i Tabell 8.1, hvilket gjør at flyger blir det viktigste drømmeyrket.

Advokat eller privatpraktiserende jurist har blitt et svært populært yrke i de senere årene. Mange har imidlertid også svart jurist, og vi har funnet det mest korrekt å slå disse sammen. Det betinget at en til gruppen også måtte ta med de som ønsket andre juristyrker, f.eks. dommere og påtalemyndigheter. Tilsammen danner disse det nest største drømmeyrket.

Legeyrket er klarere avgrenset, men kunne også vært oppdelt etter spesialiteter. Bilreparatører mm omfatter noe mer enn bare bilreparatører. Gruppen heter egentlig maskin- og motorreparatører. De fleste i denne gruppen har imidlertid oppgitt bilreparatør eller motorsykelreparatør som drømmeyrke. Til denne gruppen

kommer også dem som har svart at de ønsker et yrke hvor de kan "mekke" på biler og motorsykler.

Detektiver er gruppert sammen med politi, og er med på å trekke antallet opp for denne gruppen.

Forsker er et noe diffust begrep slik det er brukt her. Grensen mot "rådgiver/konsulent/utreder mm" og undervisningsstillinger ved universiteter er uklar. Professorer og annet vitenskapelig personale ved universitetene er ikke gruppert som forskere, men som undervisningsstillinger i henhold til Nordisk Yrkesklassifisering.

Sivilingeniør og ingeniør er delt i to grupper. En sammenslåing til en ingeniørgruppe, ville ha gjort denne til det nest største drømmeyrket.

Sosialtjenestemann vil oftest være sosionom. Offiser eller militær gjelder ikke alltid en offiser av høy rang, men ofte deltagelse i fallskjemtrops, jegertropper eller som spesialister med dykkeroppdrag.

"Noe med idrett" eller "noe med data" var et hyppig svar på drømmeyrke, som det er vanskelig å knytte til et bestemt yrke. Vi har derfor brukt de oppgitte betegnelse. "Noe med idrett" kan omfatte både profesjonelle idrettsutøvere, trenere eller administratorer.

Snekker inkluderer både møbelsnekker, industrisnekker og bygningsnekker, mens bedriftsleder også omfatter dem som har oppgitt direktør eller disponent som drømmeyrke.

De yngste drømmer mest

Hvis vi sammenligner drømmeyrket til 16- og 18-åringene, finner vi at 16-åringene i større grad enn 18-åringene drømmer om å bli flyger, jurist, bilreparatør eller journalist. De eldste, 18-åringene, på sin side kan hyppigere tenke seg å bli forsker, snekker, bedriftsleder/direktør, rådgiver/konsulent, fysio-/arbeidsterapeut, barnehagelærer og kunstmaler.

Av 16-åringene foretrekker 27 prosent de fem hyppigst nevnte drømmeyrkene. Tilsvarende for 18-åringene er 21,5 prosent. De eldste har med andre ord et større mangfold av drømmeyrker. Dette kan være uttrykk for større jordnærhet, men også uttrykk for at de eldste har større oversikt over mulige yrker. En merker seg at 16-åringene hyppigere oppgir ingeniør enn sivilingeniør som drømmeyrke, mens det motsatte gjelder for 18-åringene.

Jenter vil bli jurister

Drømmeyrkene reflekterer store forskjeller i gutters og jenters interessefelt. De yrkene som er nevnt av flest er populære både blant gutter og jenter. Blant guttene skiller flyger seg klart ut, 13,6 prosent drømmer om dette yrket. Bilreparatør er nest mest ønsket - av 7 prosent.

Tabell 8.1 Drømmeyrke etter kull og kjønn.

	Alle	Kull 1974	Kull 1972	Gutter	Jenter
Antall observasjoner	3478	1825	1653	1657	1821
Drømmeyrke:					
Flyger	8,4	9,3	7,4	13,6	3,6
Jurist	4,7	5,6	3,7	3,0	6,4
Lege	4,2	4,4	3,9	2,3	5,8
Bilreparatør mm	3,7	4,3	3,0	7,0	0,7
Politi mm	3,3	3,5	3,1	3,6	3,1
Forsker	3,0	2,3	3,5	1,9	3,7
Musiker	2,9	2,8	3,0	3,9	2,0
Sivilingeniør	2,6	2,1	3,1	3,9	1,4
Ingeniør	2,6	2,7	2,4	4,4	0,9
Lærer	2,6	2,6	2,5	1,9	3,2
Reiseleder/guide	2,6	2,7	2,4	0,8	4,2
Journalist/redaktør	2,5	3,2	1,6	1,9	3,0
Frisør	2,3	2,4	2,2	0,0	4,3
Sykepleier	2,2	2,0	2,4	0,1	4,1
Elektriker	2,2	2,3	2,1	4,0	0,5
Snekker	2,1	1,6	2,6	4,0	0,3
Veterinær	2,0	2,4	1,6	0,7	3,2
Rådgiver/konsulent/utreder	2,0	1,4	2,8	2,4	1,8
Noe med idrett	1,9	2,4	1,4	3,1	0,9
Bedriftsleder	1,8	1,4	2,2	2,2	1,4
Sosialtjenestemann	1,8	1,5	2,1	0,4	3,0
Kokk	1,5	1,8	1,2	1,8	1,3
Barnepleier	1,5	1,5	1,5	0,1	2,8
Psykolog	1,4	1,2	1,6	0,2	2,5
Skuespiller	1,3	1,5	1,0	0,4	2,1
Fysio-/arbeidsterapeut	1,3	0,9	1,7	0,8	1,7
Offiser/militær	1,3	1,3	1,5	2,2	0,5
Noe med data	1,3	1,1	1,5	2,2	0,4
Førskolelærer	1,2	0,8	1,7	0,2	2,1
Kunstmaler	1,1	0,7	1,6	0,7	1,4
Bonde	1,0	0,9	1,1	1,6	0,4
Fotograf	1,0	1,0	1,0	0,7	1,3

Flyger er imidlertid rangert høyt oppe også blant jentene, 3,6 prosent ønsker dette yrket. De unge jentene i 1991 drømmer om å bli flyger, og langt sjeldnere om å bli flyvertinne. Overraskende er det også at jurist har blitt det viktigste drømmeyrket for jenter, 6,4 prosent har slike ønsker. Det ville neppe noen ha tenkt seg for bare noen få år siden. Yrket var og er fremdeles sterkt mannsdominert. En merker seg også at jentene ønsker seg inn på et annet mannsdominert felt, politi/detektiv, i nesten samme grad som guttene.

Undersøkelsen kan neppe gi svar på spørsmålet om hvorfor advokat og detektiv har blitt svært populære yrker blant jentene. I de senere årene har imidlertid flere kjente kvinnelige jurister kommet med i nyhetsbildet. Samtidig har enkelte fjernsynsserier brukt kvinner i viktige juristroller. Jentene kan ha fått nye rollemodeller, og det er mulig at dette er med på å skape nye yrkespreferanser.

Lege er det nest viktigste drømmeyrket for jentene. Interessen for dette yrket er antagelig avtagende blant guttene, selv om det fremdeles er så mange som 2,3 prosent som hadde foretrukket dette yrket. Andelen som drømmer om å bli forsker er nesten dobbelt så stor for jenter som for gutter. Dette er i overensstemmelse med at flere jenter har planer om en langvarig utdanning.

Mange jenter foretrekker nå tidligere sterkt mannsdominerte yrker. Dette gjelder særlig for utdanningskrevende yrker. For mange yrker eksisterer det imidlertid fremdeles en stor forskjell i preferansene. Bilreparatør, ingeniør, elektriker og snekker er svært populære yrker blant guttene, men blir bare unntaksvis nevnt av jentene. Frisør, barnepleier, sykepleier, sosionom, psykolog, veterinær og førskolelærer er på den annen side populære yrker blant jentene, men sjeldent nevnt som drømmeyrker av guttene.

Ulike studieretninger i den videregående skolen og ulike drømmeyrker

Det er gjennomgående et godt samsvar mellom studieretning og drømmeyrke. Respondenter med ulike drømmeyrker har valgt ulike studieretninger i den videregående skolen. Kanskje kan den studieretningen de går på også ha påvirket deres yrkespreferanser.

Flyger er det viktigste drømmeyrket for elever på allmennfaglig studieretning (Tabell V.8.1 i tabellvedlegget). Dernest følger yrker som krever langvarig utdanning, lege, jurist, forsker og journalist.

For elever i handel- og kontorfag er jurist et viktigere preferanseyrke enn flyger. Dernest følger rådgiver/konsulent, reiseleder/guide og politi/detektiv.

Elever med helse- og sosialfag har helt andre preferanser. Flyger er bare unntaksvis nevnt av disse. Barnepleier og sykepleier skiller seg klart ut som de viktigste preferanseyrkene. Dernest følger sosialtjenestemann (sosionom), førskolelærer og lege.

Guttene dominerer innenfor håndverks- og industrifag. Klart viktigste preferanseyrke er bilreparatør. Dernext følger elektriker, flyger, snekker og ingeniør.

Blant elever i andre studieretninger enn de fire som er nevnt foran er kokk det klart viktigste drømmeyrket. Deretter følger bonde, flyger, veterinær og bilreparatør.

Blant dem som ikke er i videregående skole, eller som ikke har oppgitt studieretning er det en større spredning på drømmeyrker. Flyger og bilreparatør er på topp, men snekker, frisør og barnepleier er også populære yrker.

Sammenheng mellom planlagt utdanningsnivå og drømmeyrke

Også mellom planlagt utdanningsnivå og drømmeyrke er det ganske godt samsvar, selv om det er mange unntak fra hovedregelen. Respondenter med drømmeyrker som krever langvarig utdanning har også i større grad enn andre planlagt å ta en krevende utdanning. Av dem som har planlagt å ta en doktorgrad har 23 prosent lege og 17 prosent forsker som drømmeyrke, men en har i denne gruppen også respondenter som har sykepleier, ingeniør, sosionom eller musiker som drømmeyrke (Tabell V.8.2 i tabellvedlegget).

Blant dem som har planlagt en universitetsutdanning uten doktorgrad er det klart flest som har jurist som preferanseyrke. Dernext følger forsker, lege, flyger og journalist.

For dem som planlegger høgskoleutdanning er flyger det klart viktigste drømmeyrket. Ellers gjør yrker som krever høgskoleutdanning seg sterkt gjeldende. Lærer, sykepleier og ingeniør er de mest populære yrkene.

De som ikke har planlagt universitets- og høgskoleutdanning prefererer andre yrker. Flyger og bilreparatør er klart på topp. Dernext følger frisør, elektriker og snekker.

Klare sammenhenger mellom sosial bakgrunn og drømmeyrker

Flyger er det mest populære yrket blant alle respondenter unntatt dem som har en far som er funksjonær på høyeste nivå (Tabell V.8.3 i tabellvedlegget). For disse er lege og jurist hyppigst nevnt som drømmeyrke. Barn til funksjonærer på høyeste nivå har hyppigst statusgivende yrker som jurist, lege, journalist, musiker, forsker og veterinær som drømmeyrker. De har sjeldnest bilreparatør, frisør, sykepleier, snekker, kokk, barnepleier, førskolelærer og bonde som drømmeyrke.

Barn til funksjonærer på laveste nivå har sjeldnest ønske om å bli lege eller veterinær, hyppigst ønske om å bli frisør eller barnepleier. Barn til bønder ønsker sjeldnest å bli jurist eller musiker, hyppigst å bli førskolelærer eller bonde. Barn til ufaglærte arbeidere ønsker hyppigst å bli snekker eller kokk, mens barn til foreldre med uoppgitt yrke eller foreldre som ikke er yrkesaktive sjeldnest ønsker å bli forsker eller journalist.

På samme måte som for fars yrke er det sammenheng mellom fars utdanning og barnas drømmeyrker. Her vil ofte barn til fedre med universitetsutdanning og barn til fedre med bare obligatorisk skolegang (folkeskole eller grunnskole) representere ytterpunktene. Det blir særlig klart for de utdanningskrevende yrkene. Hvis far har universitetsutdanning, har 8,2 prosent av barna lege som drømmeyrke mot 1,6 prosent hvis far bare har obligatorisk skolegang. Tilsvarende tall for forsker er 5,5 mot 1,1 prosent, for jurist 7,5 mot 3,2 prosent, for journalist/redaktør 4,7 mot 0,9 prosent, og for sivilingeniør 3,9 mot 1,3 prosent (Tabell V.8.4 i tabellvedlegget).

På den annen side har 4,5 prosent av barn med far som bare har obligatorisk skolegang sykepleier som drømmeyrke mot 0,6 prosent hvis far har universitetsutdanning. Tilsvarende tall for bedriftsleder/direktør er 2,7 prosent mot 1,1 prosent og offiser/militær 2,2 mot 0,7 prosent.

En finner altså at når barn til fedre med bare obligatorisk skolegang ønsker seg yrker som ofte forbindes med status, makt og prestisje, tenker de relativt ofte på yrker som direktør eller offiser, mens barn til fedre med universitetsutdanning oftere har jurist eller lege i tankene.

Sammenheng mellom gode karakterer og utdanningskrevende drømmeyrker

Sammenhengen mellom karakterer og drømmeyrker er enda klarere enn de sammenhenger som er nevnt foran. Det er her en klar polarisering mellom respondenter som har henholdsvis Sg og Ng i karakter i engelsk i grunnskolen. Størst er forskjellen for jurist og journalist/redaktør. Av respondenter med Sg i karakter i engelsk drømmer 8,8 prosent om å bli jurist mot 1,9 prosent av dem som har Ng i engelsk. Av respondenter med Sg drømmer 6,9 prosent om å bli redaktør/journalist mot ingen hvis karakteren er Ng. Lege, forsker, musiker, bedriftsleder/direktør og "noe med data" er andre yrker som mange med Sg og få med Ng drømmer om (Tabell V.8.5 i tabellvedlegget).

Det er også en lang rekke yrker/stillinger som respondenter med Ng hyppigere enn respondenter med Sg drømmer om. Det dreier seg særlig om yrker som krever kort utdanning, og utslaget er størst for bilreparatør, kokk og snekker, men gjør seg også gjeldende for frisør, sykepleier, elektriker, barnepleier og bonde.

Drømmeyrkene endret seg fra 1980 til 1991

Vi skal også her sammenligne med undersøkelsen i 1980 for å se om det har vært noen endringer i yrkespreferansene mellom 1980 og 1991. Som i kapittel 6 og 7 er vi bare i stand til å sammenligne de som går i allmennfaglig studieretning.

I 1991-undersøkelsen besvarte 85 prosent spørsmålet om drømmeyrke (86 prosent av jentene og 83 prosent av guttene). I 1980-undersøkelsen svarte 96 prosent på spørsmålet om drømmeyrke (97 prosent av jentene og 95 prosent av guttene), som var nøyaktig det samme. I Tabell 8.2 er tallene for 1980 beregnet på

grunnlag av alle, mens de for 1991 er beregnet av dem (85 prosent) som besvarte spørsmålet.

For 1991 har vi allerede gitt tall for 1972- og 1974-kullet samlet i Tabell V.8.1. Tabell 8.2 viser tall for 18-åringene i allmennfaglig studieretning i 1991. Disse er sammenlignet med elever i avgangsklassen i allmennfaglig studieretning i 1980.

Tabell 8.2 De tolv viktigste drømmeyrker for elever i avgangsklassen på allmennfaglig studieretning i 1980 og 18-åringene i allmennfaglig studieretning 1991

	1980				1991		
	Alle	Gutter	Jenter		Alle	Gutter	Jenter
Antall observasj.	1851	803	1048	Antall observasj.	709	306	403
Drømme-yrke:				Drømme-yrke:			
Lege	10,6	7,8	12,7	Flyger	9,4	15,7	4,7
Lærer	6,3	4,5	7,8	Lege	7,1	4,9	8,7
Flyger	4,9	9,7	1,2	Forsker	6,4	4,2	8,0
Sykepleier	3,9	0,4	6,7	Jurist	5,4	4,2	6,4
Fysio-/arb. terapeut	3,7	1,5	5,4	Sivilingeniør	4,8	7,8	2,5
Sivilingeniør	3,5	7,2	0,6	Politi	3,7	4,9	2,7
Veterinær	3,4	2,7	3,9	Musiker	3,7	3,6	3,7
Førskolelærer	2,9	0,1	5,1	Rådgiver, konsulent, økonom mm	3,5	4,6	2,7
Ingeniør	2,8	5,2	0,9	Journalist, redaktør	2,8	2,0	3,5
Sosionom, miljøarb.	2,5	1,5	3,3	Fysio-/arb. terapeut	2,5	2,0	3,0
Bedriftsleder	2,2	3,9	0,8	Psykolog	2,5	0,7	4,0
Rådgiver, konsulent, økonom mm	2,1	3,7	0,9	Lærer	2,5	3,3	2,0

Tall for 1980 er hentet fra NAVFs utredningsinstituttets rapport 1987:3 Fra skolegang til poengsamling. Tabell 9.1.

I kapittel 7 foretok vi en sammenligning av hvilket fagfelt respondentene planla å begynne på i henholdsvis 1980 og 1991. Det var en langt lavere andel som planla å ta utdanning innenfor undervisning og helsevern i 1991 enn i 1980 (Tabell 7.3). Tabell 8.2 viser endringer i yrkespreferanser som er i overensstemmelse med endringene i planlagt utdanning.

Tabell 8.2 forteller om store og vesentlig endringer i yrkespreferanser. Lærer og førskolelærer rykker langt ned på tabellen fra 1980 til 1991. Likeledes er interessen for legeyrket redusert, selv om lege fremdeles er det nest viktigste preferanseyrket for elever i allmennfaglig studieretning i 1991. Andre helse- og omsorgsyrker som f.eks. sykepleier, fysioterapeut, veterinær og sosionom rykker likeledes nedover listen.

De nye drømmeyrkene er først og fremst jurist/advokat, forsker og politi/detektiv. Flyger har også styrket sin posisjon som drømmeyrke for elever i allmennfaglig studieretning.

Endringene gjelder både for gutter og jenter, men den er likevel langt mer dramatisk for jenter enn for gutter. Lege er det største drømmeyrket for jenter både i 1980 og 1991. Andelen som drømmer om å bli lege ble imidlertid redusert i perioden. Lærer, førskolelærer, sykepleier og fysioterapeut har også fått redusert betydning som drømmeyrke i perioden, mens forsker, jurist, flyger og psykolog er de nye store drømmeyrkene for jentene.

Blant guttene var flyger det største drømmeyrket både i 1980 og 1991, men andelen som har oppgitt flyger som drømmeyrke var større i 1991 enn i 1980. Sivilingeniøren har overtatt annenplassen fra legen. Nedgangen i antallet som drømmer om å bli ingeniør er imidlertid større enn økningen i andelen som ønsker å bli sivilingeniør, slik at ingeniøryrkene samlet har blitt litt mindre populære. Interessen for å bli lærer har avtatt også hos guttene, mens politi/detektiv, jurist/advokat og forsker har kommet sterkere med i bildet, men ikke i samme grad som for jentene.

9 Hvem har bestemt seg for et yrke?

Det er neppe overraskende at en større andel av 18-åringene enn av 16-åringene har bestemt seg for et yrke. Av 16-åringene har 64 prosent bestemt seg mot 70 prosent av 18-åringene. Kanskje kan det være overraskende at forskjellen ikke er større. Helt bestemt er 16 prosent av 16-åringene og 18,5 prosent av 18-åringene. Tabell 9.1 viser at det heller ikke er noen vesentlig forskjell på gutter og jenter.

Tabell 9.1 Prosentandel som har bestemt seg for et yrke. 16- og 18-åringer. Kjønn.

	Kull		Kjønn	
	1974	1972	Gutt	Jente
Antall observasjoner	2173	1959	2011	2121
Har du tatt sikte på et bestemt yrke eller arbeidsfelt?				
Ja, helt bestemt	15,7	18,5	19,1	15,1
Ja, nokså bestemt	48,7	51,1	49,2	50,5
Nei	34,5	29,2	30,3	33,5
Uoppgitt	1,1	1,2	1,3	0,9
Sum	100,0	100,0	99,9	100,0

De som går på skole kan utsette valget lenger enn dem som er i arbeid. Tabell 9.2 og 9.3 viser at forskjellen er moderat for 16-åringene, mens den er større for 18-åringene. For begge kullene gjelder det at de som er hjemme uten lønnet arbeid hyppigst er usikre på hva de vil bli.

Tabell 9.2 Prosentandel som har bestemt seg for et yrke. 1974-kullet etter aktivitet i januar 1991

1974-kullet Aktivitet i 1991	Går på skole	Er i arbeid	Er hjemme
Antall observasjoner	2086	54	32
Har du tatt sikte på noe bestemt yrke eller arbeidsfelt?			
Ja, helt bestemt	15,5	24,1	18,8
Ja, nokså bestemt	49,0	44,4	34,4
Nei	34,5	27,8	40,6
Uoppgitt	1,0	3,7	6,3
Sum	100,0	100,0	100,1

Lærlingutdanningen er rettet inn mot et bestemt yrke. Det er derfor ikke overraskende at halvparten av lærlingene har bestemt seg helt for et yrke. Mange som er i heltidsarbeid arbeider også innenfor det yrket de har bestemt seg for. En av tre har bestemt seg helt. Andelen som har bestemt seg er nesten like stor for deltidsarbeidende som for heltidsarbeidende, men det er langt færre i den første gruppen som har bestemt seg helt.

For dem som går på skole er det liten forskjell på 16- og 18-åringer.

Tabell 9.3 Prosentandel som har bestemt seg for et yrke. 1972-kullet etter aktivitet i januar 1991

Aktivitet i 1991	Går på skole	Lærling	Heltidsarbeid	Deltidsarbeid	Er hjemme
Antall observasj.	1563	80	121	53	99
Har du tatt sikte på noe bestemt yrke eller arbeidsfelt?					
Ja, helt bestemt	16,1	46,3	31,4	15,1	16,2
Ja, nokså bestemt	51,8	47,5	47,9	64,2	42,4
Nei	31,1	6,3	19,0	20,8	38,4
Uoppgitt	1,0	0,0	1,7	0,0	3,0
Sum	100,0	100,1	100,0	100,1	100,0

Den som går på treårig allmennfaglig studieretning kan skyve yrkesvalget lenger fram enn den som går på ett grunnkurs i håndverks- og industrifag. De som går på yrkesrettede studieretninger har i tillegg foretatt et valg som begrenser deres valgmuligheter langt mer enn for dem som går på allmennfaglig studieretning.

Tabell 9.4 viser at under 60 prosent av 16-åringene på allmennfaglig studieretning (AF) og studieretning for handel- og kontorlag (HK) hadde bestemt seg for et yrke, mens over 80 prosent fra de andre studieretningene hadde bestemt seg.

Tabell 9.4 Prosentandel som har bestemt seg for et yrke. 1974-kullet etter studieretning i januar 1991

1974-kullet Studieretning i 1991	AF	HK	HS	HI	Andre
Antall observasjoner	1972	315	84	347	140
Har du tatt sikte på noe bestemt yrke eller arbeidsfelt?					
Ja, helt bestemt	10,6	12,7	20,2	26,2	22,9
Ja, nokså bestemt	47,0	45,7	60,7	54,2	58,6
Nei	41,1	41,3	17,9	19,0	17,9
Uoppgitt	1,2	0,3	1,2	0,6	0,7
Sum	99,9	100,0	100,0	100,0	100,1

Av 18-åringene på allmennfag og handel- og kontorlag er det fremdeles bare litt over 60 prosent som har bestemt seg for yrke i 1991. Av dem som går på studieretning for håndverks- og industrifag har over 90 prosent bestemt seg.

Tabell 9.5 Prosentandel som har bestemt seg for et yrke. 1972-kullet etter studieretning i januar 1991

1972-kullet Studieretning i 1991	AF	HK	HS	HI	Andre
Antall observasjoner	838	249	45	198	87
Har du tatt sikte på noe bestemt yrke eller arbeidsfelt?					
Ja, helt bestemt	10,6	8,4	26,7	35,9	29,9
Ja, nokså bestemt	50,8	54,6	60,0	55,1	46,0
Nei	37,6	36,1	13,3	7,6	23,0
Uoppgitt	1,0	0,8	0,0	1,5	1,1
Sum	100,0	99,9	100,0	100,1	100,0

At de som går på skole, og særlig de som går på allmennfaglig studieretning, bestemmer seg senere enn de øvrige, vil virke inn på andre bakgrunnsfaktorer. Hvis far er funksjonær på høyeste nivå eller har universitetsutdanning, vil andelen av barna som har bestemt seg for yrke være mindre enn hvis far er ufaglært arbeider eller har ingen utdanning utover den obligatoriske.

Dette betyr også at når vi fordeler respondentene etter hvilket yrke de har planlagt å ta, vil de som går på skole og særlig de som tar allmennfag eller handels- og kontorlag bli underrepresentert, fordi de sjeldnere har oppgitt et yrke. På den annen side er de som går på skole, og i særlig grad, de som tar allmennfag, overrepresentert i undersøkelsen.

De som ikke har bestemt seg for et yrke

Mange har ennå ikke foretatt et yrkesvalg når de er 16 eller 18 år. Årsakene kan variere, og usikkerheten bør på ingen måte fremstå som bekymringsfull. Det er heller et uttrykk for en normal prosess i ungdomstiden.

Sprikende interesser har gjort at flest ikke har bestemt seg. For 12,6 prosent av alle er dette viktigste årsak. Mange tar en utdanning som gir mange valgmuligheter, slik at de kan utsette valget. For 9,6 prosent oppgis dette som viktigste årsak. Omlag 7 prosent vil ha mer kunnskaper om ulike yrker før de foretar et valg. Over 4 prosent har ikke tenkt noe særlig over hva de vil jobbe med.

Det er rimelig at enkelte forhold endres som følge av skolegangen, slik at vi finner en naturlig utvikling fra 16- til 18-åringene. Andelen som mener at utdanningen gir valgmuligheter, slik at de kan bestemme seg senere, reduseres fra 11,4 prosent for 16-åringene til 7,6 prosent for 18-åringene. Andelen som kjenner for lite til forskjellige yrker reduseres fra 8 til 6 prosent. En merker seg også at flere 18- enn 16-åringer ønsker å få bedre kjennskap til arbeidslivet før de velger, et uttrykk for en mer bevisst søkerprosess.

Årsakene til at de ikke har bestemt seg for et yrke er stort sett de samme for gutter og jenter, men jentene oppgir oftere sprikende interesser og at de kjenner for lite til forskjellige yrker som årsak. Flere gutter ønsker mer erfaring fra arbeidslivet før de velger. Det er også en langt større andel gutter enn jenter som ikke har tenkt noe særlig over hva de vil jobbe med.

De som er i starten av en langvarig utdanning har sjeldnere bestemt seg for et yrke enn de som allerede har startet i yrkeslivet eller nærmer seg starten. Årsakene til at man ikke har valgt et yrke varierer også med avstanden til yrkeslivet. Det viser seg følgelig at det er forskjellige årsaker til at elever på ulike studieretninger i videregående skole ikke har valgt yrke.

Elevene i allmennfaglig studieretning oppgir oftere enn elevene med handels- og kontorlag at utdanningen gir mange valgmuligheter, slik at de ikke må bestemme seg før senere (Tabell V.9.1 i tabellvedlegget). Samme årsak blir også langt hyppigere oppgitt av elever på handels- og kontorlag enn av elever på håndverks- og industrifag.

Elever med allmennfag og handels- og kontorlag oppgir også langt hyppigere enn elever med håndverks- og industrifag og dem som ikke går på skole at de har mange interesser og derfor ikke har bestemt seg.

Elever med allmennfag og handels- og kontorlag har et langt videre spekter av yrker å velge mellom enn elever på studieretning for håndverks- og industrifag. Kanskje er det derfor de langt hyppigere oppgir at de kjenner for lite til ulike yrker og derfor ikke har foretatt et valg.

Respondenter som har fedre som er funksjonærer på høyeste eller nest høyeste nivå er noe forskjellige fra respondenter som har fedre som er faglærte eller ufaglærte arbeidere. De første oppgir hyppigere at utdanningen gir mange valgmuligheter, og at de har mange interesser, og derfor ikke har bestemt seg. De oppgir også oftere at de kjenner for lite til forskjellige yrker (Tabell V.9.2 i tabellvedlegget).

Tabell 9.6 Respondenter fordelt etter årsaker til at de ikke har bestemt seg for et yrke. Kull og kjønn.

	Alle	Kjønn		Kull	
		Gutter	Jenter	1974	1972
Antall observasjoner	4132	2011	2121	2173	1959
Hvorfor har du ikke bestemt deg for et yrke?					
Vil ha mer erfaring fra arbeidslivet	2,5	3,1	2,0	2,0	3,2
Har ikke tenkt noe særlig over hva jeg vil jobbe med	4,2	5,3	3,2	5,0	3,3
Har mange interesser, og ikke bestemt meg ennå	12,6	11,1	13,9	12,5	12,7
Kjenner for lite til forskjellige yrker	7,1	5,9	8,2	8,0	6,0
Utdanning gir valgmuligheter, bestemmer senere	9,6	9,5	9,6	11,4	7,6
Vil helst slippe å jobbe, utsetter valget	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Vil gjøre andre ting	0,7	0,9	0,6	0,5	1,0
Vet ikke	1,9	1,8	2,0	1,9	1,8
Sum - ikke bestemt seg	38,7	37,7	39,6	41,4	35,7
Har bestemt seg for yrke og uoppgitt	61,3	62,3	60,4	58,6	64,3
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

10 Planlagte yrker

I dette kapitlet skal vi se på hvilket yrke eller arbeidsfelt den unge tar sikte på. Deres planer gir uttrykk for større realisme, og avviker ofte fra drømmeyrket. Før vi viser tabeller med fordeling på planlagte yrker, skal vi peke på et par forhold som det er viktig å ta hensyn til ved vurderingen av slike tabeller.

For det første har færre enn to tredjedeler bestemt seg for et yrke. I tillegg varierer svarprosenten på spørsmålet fra ulike grupper. De som er på studieretning for allmennfag har en lengre vei til yrkeslivet enn de øvrige og har sjeldnere oppgitt et fremtidig yrke. Dette betyr at yrker som krever langvarig utdanning blir underrepresentert blant svarene.

På den annen side er svarprosenten bare 70 for hele undersøkelsen, og her har vi konstatert at elever med allmennfag og planer om en langvarig utdanning, er overrepresentert. Dette forhold vil trekke i motsatt retning, men vi vet ikke i hvilken grad denne skjevheten vil kunne oppveie den foran nevnte skjevheten.

Det er spurt om yrke eller fagfelt i spørreskjemaet. Dette gjør at mange har gitt svar av typen "noe i idrett", "noe med data", eller "arbeid med barn og unge". Det planlagte yrket har derfor bare blitt kodet på tosiffernivå, og Nordisk Yrkesklassifisering (NYK) har blitt lagt til grunn.

Det bør vel også sies at kjente yrker er overrepresentert blant de planlagte yrkene. Hvis de unge virkelig hadde realisert sine planer, ville vi fått et underlig samfunn hvor mange litt mindre kjente yrker ville være fraværende, mens det ville være en masse flygere, sykepleiere, snekkere og elektrikere.

Våre sammenligninger med 1980-undersøkelsen viser at de unges yrkespreferanser har gått fra pleie- og omsorgsykker til andre yrker. Dette preger til en viss grad utviklingen i studenttallene i 1980-årene. Det er langt færre enn tidligere som drømmer om å bli sykepleiere. Det viser seg imidlertid at mange fremdeles planlegger å bli sykepleier uten at dette er det de helst vil bli. Undersøkelsen viser således at en av ti unge planlegger å bli sykepleier i fremtiden. Dette burde være grunnlag for en tilfredsstillende rekruttering.

Tabell 10.1 viser at det er til dels store forskjeller på 16- og 18-åringenes yrkesplaner. De yngste har langt hyppigere enn de eldste planer om medisinsk arbeid (lege, tannlege mm), juridisk arbeid og lufttrafikkarbeid (flyger). De eldste har hyppigere planer om å bli snekker, eller om hotell-, restaurant- og husarbeid (kokk, kjøkkensjef, husmorvikar, flyvertinne mm).

Tabell 10.1 De som har bestemt seg for et yrke fordelt etter planlagt yrke, kull og kjønn

PLANLAGT YRKE	Alle	1974-kull	1972-kull	Gutter	Jenter
Antall observasjoner	2691	1365	1326	1331	1360
YRKESGRUPPER (NYK)					
0 TEKNISK, VITENSKAP., HUMANISTISK OG KUNSTNERISK ARBEID					
00 Teknisk arbeid	7,0	6,7	7,4	10,9	3,2
01 Kjemiker- og fysikerarbeid	1,6	1,5	1,7	1,9	1,3
02 Biologisk arbeid	1,8	1,8	1,9	1,1	2,5
03 Medisinsk arbeid	1,7	2,5	1,0	1,4	2,1
04 Sykepleiearbeid	10,0	9,6	10,5	0,8	19,0
05 Annet syke- og helsevernarbeid	1,6	1,5	1,7	0,7	2,5
06 Pedagogisk arbeid	6,6	6,2	7,0	2,1	11,0
07 Religiøst arbeid	0,5	0,7	0,3	0,7	0,3
08 Juridisk arbeid	3,0	3,8	2,2	2,0	4,0
09 Kunstnerisk og litterært arbeid	6,1	6,3	6,0	5,2	7,1
0X Andre i tekn., vit. og kunstn. arbeid	7,0	6,2	7,8	4,7	9,2
1 ADMIN. OG FORV.ARB. BEDRIFTS- OG ORGANISASJONSLEDELSE					
1	1,5	1,3	1,7	1,5	1,5
2 KONTORARBEID					
2	7,1	7,6	6,6	7,6	6,5
3 HANDELSARBEID					
3	2,5	2,1	2,9	2,5	2,6
4 JORDBRUKS-, SKOGBRUKS- OG FISKEARBEID					
4	2,8	2,7	2,9	3,3	2,2
6 TRANSPORT- OG KOMMUNIKASJONSARBEID					
62 Lufttrafikkarbeid	2,3	3,2	1,4	3,8	0,9
Annet transport- og kommunikasjonsarbeid	1,4	1,4	1,4	2,3	0,7
5-7-8 INDUSTRI-, BYGGE- OG ANLEGGSSARB., GRUVEDR., OLJEVIRKS.					
75 Mekaniker, sveiser, reparatør mm	8,7	9,2	8,1	16,2	1,3
76 Elektriker mm	5,0	5,1	4,9	9,1	1,0
77 Snekker, bygningsarbeider mm	3,4	2,7	4,1	6,4	0,4
Andre i 5, 7 og 8	3,3	3,0	3,5	4,5	2,2
9 SERVICEARBEID					
90 Sivilt overvåkings- og tryggingarbeid	2,9	3,3	2,6	3,8	2,1
91 Hotell-,restaurant- og husarbeid	6,3	5,5	7,2	3,5	9,1
94 Hygiene og skjønnhetspleie	2,0	1,8	2,2	0,0	4,0
Andre serviceyrker	1,4	1,8	1,2	1,0	1,9
X MILITÆRT ARBEID					
X	2,4	2,5	2,3	3,5	1,4
Sum	99,9	100,0	100,5	100,5	100,0

Kjønn og yrkesplaner

Hvis de unge følger opp sine planer, vil det også i fremtiden bli mannsdominerte og kvinnedominerte yrker. Av guttene planlegger 16 prosent å bli mekaniker, sveiser, reparatør mm og 11 prosent vil begynne med teknisk arbeid. Av jentene planlegger 19 prosent å bli sykepleier, mens 11 prosent har pedagogisk arbeid i tankene. Dette er tradisjonelle yrker for gutter og jenter.

Innenfor enkelte yrker som krever universitets- og høyskoler vil det imidlertid skje store endringer. Det gjelder i første rekke for juridisk arbeid, hvor dobbelt så mange jenter som gutter har planer om å arbeide i fremtiden. Det er også 50 prosent flere jenter enn gutter som har planer om medisinsk arbeid (lege, tannlege mm), slik at en må regne med at jentene også i disse tidligere mannsdominerte yrkene vil komme i flertall en gang i fremtiden. Omlag fem ganger så mange jenter som gutter tar sikte på undervisningsyrker. Jentene vil således kunne bli enda mer dominerende som lærere i grunnskolen om noen år.

Jentene er også i klart flertall blant dem som tar sikte på biologisk arbeid (veterinær, forsker mm), men i mindretall blant dem som tar sikte på kjemiker- og fysikerarbeid. Guttene utgjør på den annen side nærmere 80 prosent av dem som tar sikte på teknisk arbeid (sivilingeniør, ingeniør, arkitekt mm).

Guttene vil fortsatt dominere i yrker innenfor industri-, bygge- og anleggsarbeid, gruvedrift og oljevirkosomhet (mekaniker, snekker, elektriker mm). De vil også være i et solid flertall i sivilt overvåkings- og tryggingsarbeid (politi, fengsel, tollvesen mm), men her vil andelen kvinner øke betraktelig. Det er også bemerkelsesverdig at 1,4 prosent av jentene tar sikte på en militær karriere. Andelen er riktig nok høyere, 3,5 prosent, for guttene, men det betyr likevel at jentene vil forsøke å få innpass på et arbeidsmarked som er forholdsvis nytt for kvinner.

Nåværende utdanning og planer

Det er en nær sammenheng mellom valg av studieretning i den videregående skolen og yrkesplaner. Med utgangspunkt i 1974-kullet (16-åringene), viser sammenhengen seg klarest for dem som tar helse- og sosialfag. Av disse har 79 prosent tenkt å bli sykepleiere. (Tabell V.10.2 i tabellvedlegget) Av dem som tar håndverks- og industrifag har 76,5 prosent planer om yrker innenfor industri-, bygge- og anleggsvirkosomhet, gruvedrift og oljevirkosomhet. Andelen som har planer om å bli mekaniker, sveiser, reparatør mm er alene på 37,5 prosent.

Av dem som tar handel- og kontorfag tar 45 prosent sikte på administrasjons-, kontor- og handelsarbeid, men disse er for øvrig noe mer spredt på yrker. Det gjelder i enda større grad for dem som tar allmennfag. Disse har imidlertid et tyngdepunkt i teknisk, vitenskapelig, humanistisk og kunstnerisk arbeid. I alt er 66 prosent på vei mot slike yrker. Innenfor denne hovedyrkesgruppen er det imidlertid stor spredning på yrker.

De som går på andre studieretninger i videregående skoler er en langt mer sammensatt gruppe, men har et tyngdepunkt på hotell-, restaurant- og husarbeid, 21 prosent har planer om slike yrker, og jordbruksarbeid mm, 15 prosent har planer om slik virksomhet.

For 18-åringene (1972-kullet) er fordelingen på yrker stort sett den samme som for de yngste (Tabell V.10.2 i tabellvedlegget). Etter som relativt flere av 18-åringene tar to- eller treårige linjer i håndverks- og industrifag, er deres yrkesvalg litt annerledes. Det er således 63 prosent av 18-åringene som tar sikte på et yrke innenfor industri-, bygge- og anleggsarbeid, gruvedrift og oljevirksomhet (mot 76,5 prosent for 16-åringene). Det er også en større spredning for 18-åringene i handel- og kontorfag. Av disse tar 40 prosent sikte på administrasjons-, kontor- og handelsarbeid (mot 45 prosent for 16-åringene).

Karakterer i grunnskolen og yrkesplaner

Det er sammenheng mellom karakterer og yrkesvalg. For å komme inn i enkelte ettertraktete yrker kan det være nødvendig med en utdanning som setter strenge krav til karakterer ved opptaket. Gode karakterer i et fag kan også fortelle om et interessefelt. Det er en sammenheng mellom gode karakterer i bestemte fag og yrkesvalg. (Tabell V.10.3 i tabellvedlegget)

Gode karakterer i matematikk trekker i retning av teknisk arbeid, kjemiker- og fysikerarbeid, elektriker og administrasjons- og forvaltningsarbeid. Gode karakterer i engelsk trekker i retning av f.eks. handelsarbeid og lufttrafikk (flyger). Gode karakterer i norsk trekker i retning av biologisk arbeid, sykepleierarbeid, pedagogisk arbeid, kunstnerisk og litterært arbeid, hygiene- og skjønnhetspleiearbeid (frisør) og militært arbeid.

De som tar sikte på teknisk, vitenskapelig, humanistisk og kunstnerisk arbeid har de beste karakterene. Det gjelder i særlig grad for kjemiker- og fysikerarbeid (hvor forskere i stor grad kommer inn), for medisinsk arbeid (leger og tannleger), for juridisk og biologisk arbeid. De som tar sikte på teknisk arbeid har gode karakterer i matematikk, mens de som planlegger pedagogisk arbeid og kunstnerisk og litterært arbeid har gode karakterer i norsk.

For øvrig har de som tar sikte på administrasjons- og forvaltningsarbeid, bedrifts- og organisasjonsledelse (ledere i offentlig forvaltning og bedriftsledere) jevnt gode karakterer. Det samme kan sies om de som tar sikte på å bli flygere. Disse har best karakterer i engelsk.

Svakest karakterer har de som tar sikte på industri- bygge- og anleggs- virksomhet, gruvedrift og oljevirksomhet. De kommende elektrikerne skiller seg imidlertid ut ved å ha bedre karakterer enn de øvrige store yrkesgruppene. Det gjelder spesielt for matematikk. De som tar sikte på hygiene- og skjønnhetspleie-

arbeid (frisør) har også relativt svake karakterer i matematikk og engelsk, men hevder seg atskillig bedre i norsk.

Planlagt utdanningsnivå og planlagt yrke

Planlegging av utdanning og yrke hører sammen. En stor andel av dem som planlegger utdanningskrevende yrker, må nødvendigvis ta sikte på en langvarig utdanning. Som vi skal komme tilbake til, er det ikke alltid samsvar mellom planlagt utdanning og planlagt yrke. Andelen som tar sikte på høyere utdanning varierer sterkt fra yrke til yrke (Tabell V.10.4 i tabellvedlegget). Av dem som tar sikte på kjemiker- og fysikerarbeid, vil alle ta universitets- eller høgskoleutdanning, mens bare 4 prosent av de kommende snekkere og frisører oppgir at de vil gå på en høgskole. Andelen som tar sikte på en universitetsutdanning er klart høyest blant dem som tar sikte på teknisk, vitenskapelig, humanistisk og kunstnerisk arbeid. Høyest er andelen for juridisk arbeid, 94 prosent, medisinsk arbeid, 85 prosent, og kjemiker- og fysikerarbeid, 77 prosent.

Av dem som planlegger medisinsk arbeid tar 32 prosent sikte på doktorgrad. Tilsvarende for kjemiker- og fysikerarbeid er 30 prosent.

Sammenligning av planlagt yrke og drømmeyrke

Noen yrker oppfattes som mer eller mindre uoppnåelige for storparten av de unge. Hvis de i tillegg er attraktive, kaller vi dem her drømmeyrke eller preferanseyrke. Andre yrker kan betraktes som langt mer trivielle, men som mulige eller aktuelle alternativer.

Det mest utpregede drømmeyrket er "flyger". Det er 8,4 prosent av de unge som helst kunne tenke seg å bli flyger hvis forholdene hadde ligget til rette for det. (Tabell V.10.5 i tabellvedlegget) Bare 2,3 prosent tar virkelig sikte på å bli flyger. Det er imidlertid urealistisk at så mange kan bli flygere. Det ville i så fall bety at det ble nesten 1.400 nye flygere bare fra ett årskull. Selv om sysselsettingen innenfor luftfart skulle øke sterkt i de nærmeste årene, vil det ikke bli plass til så mange nye flygere. Til sammenligning har 1,4 prosent av de unge planer om å gå inn i annet transport- og kommunikasjonsarbeid. Denne sektoren omfatter i tillegg til sjåfører også yrker innenfor post og telegraf.

Medisinsk arbeid (lege, tannlege) er drømmeyrke for 4,3 prosent, planlagt yrke for 1,7 prosent. Juridisk arbeid er drømmeyrke for 4,7 prosent, planlagt yrke for 3,0 prosent. Hvis 3 prosent av de unge virkelig blir jurister, vil det bli en anseelig mengde jurister i fremtiden, omlag 1.800 nye pr. år mot 500-600 i dag.

Kunstnerisk og litterært arbeid er drømmeyrke for 10,3 prosent, planlagt yrke for 6,1 prosent. Denne gruppen omfatter bl.a. journalist, som er et meget populært yrke. Kunstnere, reklametegnere og dekoratører er andre yrker som hører til denne

gruppen. Blant kunstnerne er "musiker" det mest populære yrket, men vil for de fleste bare være et drømmeyrke.

"Andre serviceyrker" er drømmeyrke for 3,2 prosent, planlagt yrke for 1,4 prosent. Det utslagsgivende i denne sammenhengen er alle de som har svart "noe innen idrett", "profesjonell fotballspiller" o.l., som er registrert under andre serviceyrker.

Ved å gå tilbake til Tabell 10.1 som viser en sammenligning av 16- og 18-åringenes planlagte yrker, finner vi at lufttrafikkarbeid (flyger), medisinsk arbeid (lege, tannlege), juridisk arbeid og andre serviceyrker er oppgitt som planlagt yrke langt hyppigere av 16- enn av 18-åringene. For kunstnerisk og litterært arbeid er forskjellen liten. Dette gir grunnlag for å trekke en slutning om at 16-åringenes planer ligger nærmere drømmeyrket enn 18-åringenes planer. Det fører til den lite overraskende konklusjonen at 18-åringenes planer er mer realistiske enn 16-åringenes.

Dette bekreftes hvis vi sammenligner planlagt yrke og drømmeyrke. En rekke yrker er oppgitt som planlagt yrke langt hyppigere enn som drømmeyrker. Dette vil være yrker som betraktes som trivielle av mange unge, yrker som de må ta til takke med, fordi de ikke kan bli det de helst ønsker.

Sykepleiearbeid kommer i denne kategorien. Sykepleier er drømmeyrke for 5,5 prosent, planlagt yrke for 10 prosent. (Tabell V.10.5 i tabellvedlegget) Kontorarbeid betraktes forholdsvis sjeldent som et drømmeyrke eller preferanseyrke. Det samme gjelder for butikkekspeditor. Kontor- og handelsarbeid er drømmeyrke for 4 prosent, planlagt yrke for 9,6 prosent. Industri-, bygge- og anleggsarbeid er drømmeyrke for 12,5 prosent, planlagt yrke for 20,4 prosent. Pedagogisk arbeid kan også nevnes blant yrker hvor mange planlegger å begynne uten at det er et første valg. Pedagogisk arbeid er drømmeyrke for 4,3 prosent, planlagt yrke for 6,6 prosent.

Planlagt yrke og sosial bakgrunn

Undersøkelsen viser en klar samvariasjon mellom fedrenes yrke og barnas yrkesplaner. Særlig skiller barn til fedre som er funksjonærer på høyeste nivå seg ut. Av disse planlegger 71 prosent tekniske, vitenskapelige, humanistiske eller kunstneriske yrker. (Tabell V.10.6 i tabellvedlegget) Av barn til ufaglærte arbeidere planlegger bare 37 prosent å gå inn i de samme yrker. Hvis de som har tenkt å bli sykepleiere trekkes fra, blir andelen som har planlagt å arbeide i sektoren 67 prosent for den første gruppen, 25 prosent for den siste.

Hvis far er funksjonær på høyeste nivå, planlegger 7,4 prosent et yrke innenfor medisinsk arbeid mot 0,7 prosent hvis far er ufaglært arbeider. For juridisk arbeid er tilsvarende tall 6,8 og 0,9 prosent, for teknisk arbeid 11,6 og 5,2 prosent, og for kunstnerisk og litterært arbeid 12,5 og 3,7 prosent.

Industri-, bygg- og anleggsarbeid mm representerer motsetningen. Hvis far er ufaglært arbeider, har 32 prosent planer om et yrke i denne sektoren mot 6 prosent hvis far er funksjonær på høyeste nivå. Hvis far er ufaglært arbeider, har 14,8 prosent av barna planer om å bli mekaniker, sveiser, reparatør mm. Tilsvarende andel er 2,4 prosent hvis far er funksjonær på høyeste nivå. Tallene for elektriker mm er henholdsvis 5,9 og 1,5 prosent, og for snekker mm 7,4 og 1,2 prosent.

Sammenligning mellom 1980 og 1991

Vi har konstatert at det er store forskjeller i de unges drømmeyrker fra 1980 til 1991. Det er således ikke overraskende at en finner lignende forskjeller når det gjelder det planlagte yrket. Tabell 10.2 viser at andelen som har planer om medisinsk arbeid (leger, tannleger) og "annet syke- og helsevernarbeid" (apotekere, fysioterapeuter mm) er halvert fra 1980 til 1991. Målt i prosentenheter er nedgangen enda større for sykepleiere, men her er reduksjonen bare en tredjedel. Noe av reduksjonen for sykepleiere skyldes at utbyggingen av studieretningen for helse- og sosialfag har blitt en viktig alternativ plattform for mange som ønsker å bli sykepleiere, mens sammenligningen bare gjelder for studieretning for allmennfag.

Andelen som har planer om pedagogisk arbeid er også langt på vei halvert mellom 1980 og 1991. Ellers er andelen som har tenkt å gå til jordbruks-, skogbruks- og fiskearbeid mer enn halvert i likhet med andelen som går til "annet transport og kommunikasjonsarbeid" (bil- og busstransport, jernbane, post og telegraf mm).

Tabell 10.2 Sammenligning mellom planlagt yrke i 1980 for elever i avgangsklassen i treårig allmennfaglig studieretning og planlagt yrke for 18-åringene i allmennfaglig studieretning i januar 1991.

Allmennfaglig studieretning	1980	1991
Antall observasjoner	1432	501
YRKESGRUPPER (NYK):		
0 TEKNISK, VITENSKAPELIG, HUMANISTISK OG KUNSTNERISK ARBEID		
00 Teknisk arbeid	10,7	8,4
01 Kjemiker- og fysiker arbeid	1,6	4,2
02 Biologisk arbeid	2,0	3,6
03 Medisinsk arbeid	5,1	2,6
04 Sykepleie- og annet pleiearbeid	13,2	9,8
05 Annet syke- og helsevernarbeid	5,2	2,6
06 Pedagogisk arbeid	16,2	9,2
08 Juridisk arbeid	1,6	4,8
09 Kunstnerisk og litterært arbeid	3,7	7,8
07-0X Andre i teknisk, vitenskapelig, humanistisk og kunstnerisk arbeid	9,0	13,0
1 ADMINISTRASJONS- OG FORVALTNINGSARBEID, BEDRIFTS- OG ORGANISASJONSLEDELSE		
2 KONTORARBEID	6,8	6,0
3 HANDELSARBEID	1,3	1,4
4 JORDBRUKS-, SKOGBRUKS- OG FISKEARBEID		
6 TRANSPORT- OG KOMMUNIKASJONSARBEID		
62 Lufttrafikkarbeid	2,4	2,8
Annet transport- og kommunikasjonsarbeid	2,0	0,6
5-7-8 INDUSTRI-, BYGGE- OG ANLEGG SARBEID, GRUVEDRIFT OG OLJEVIRKSOMHET		
9 SERVICEARBEID		
90 Sivilt overvåkings- og tryggingarbeid	1,7	4,2
91 Hotell-, restaurant- og husarbeid	2,7	4,6
Andre i serviceyrker	1,8	1,6
X MILITÆRT ARBEID	2,0	4,4
SUM	99,8	100,2

Av yrker som har fått større tilslutning, kan det pekes på juridisk arbeid, et yrke som ble planlagt av 1,6 prosent i 1980 og 4,8 prosent i 1991. Andelen som planlegger kunstnerisk og litterært arbeid (journalist, kunstner, dekoratør mm) er fordoblet fra 1980 til 1991. Det er også en sterk økning i andelen som planlegger kjemiker- og fysikerarbeid og biologisk arbeid. Forskere utgjør en stor andel av disse gruppene.

I tillegg merker en seg at det er en fordobling av andelen som planlegger å arbeide i sivilt overvåkings- og tryggingsarbeid mm (politi, fengselsvesen mm) og militært arbeid.

Konsistens mellom utdanning og yrke

Av samtlige respondenter har 63,5 prosent oppgitt både et planlagt yrke og en planlagt utdanning. Nærmere betraktninger viser at det for de fleste er god konsistens mellom planlagt utdanning og yrke. For 3,7 prosent av alle (5,8 prosent av dem som har planer både om utdanning og yrke) er det imidlertid ikke samsvar mellom planlagt utdanning og planlagt yrke. I tillegg er det bare et visst samsvar for 5,7 prosent av alle (8,9 prosent av dem som har planer både om utdanning og yrke).

Det må innskytes at vurderingen av hva som er konsistent og ikke konsistent er gjort av oss og bør selvsagt ikke alltid være riktig.

Tabell 10.3 Respondenter fordelt etter konsistensen mellom planlagt utdanning og planlagt yrke og kull

	Alle	1974-kullet	1972-kullet
Antall observasjoner	4132	2173	1959
Konsistens mellom planlagt utdanning og planlagt yrke:			
God konsistens	54,1	51,8	56,7
Noe konsistens	5,7	6,9	4,3
Ingen konsistens	3,7	3,5	3,8
Utdanning og/eller yrke ikke oppgitt	36,5	37,7	35,2
Sum	100,0	99,9	100,0

Tabell 10.4 viser tall for bare dem som har oppgitt både planlagt utdanning og planlagt yrke. Det er signifikant forskjell på de to kullene (Pearson 0,0005). Som en kan forvente, er det noe bedre konsistens mellom planlagt utdanning og yrke for de eldste, 18-åringene. Derimot er det ingen signifikant forskjell mellom gutter og jenter.

Tabell 10.4 Respondenter med både planlagt utdanning og planlagt yrke. Fordelt etter konsistens mellom utdanning og yrke. Kjønn og kull.

	1974- kullet	1972- kullet	Gutter	Jenter
Antall observasjoner	1352	1270	1296	1326
Konsistens mellom planlagt utdanning og planlagt yrke:				
God konsistens	83,3	87,4	85,3	85,3
Noe konsistens	11,0	6,7	8,5	9,4
Ingen konsistens	5,7	5,9	6,3	5,4
Sum	100,0	100,0	100,1	100,1

Det er sjeldnere samsvar mellom planlagt utdanning og yrke hvis respondenten tar sikte på en doktorgrad enn hvis han planlegger en kortere utdanning. Det er også sjeldnere samsvar hvis han tar sikte på en utdanning på videregående skoles nivå enn på universitets- eller høyskolenivå.

Med utgangspunkt i karakteren i engelsk i grunnskolen finner vi ingen forskjeller. Enten respondenten har Sg, Mg, G eller Ng, er andelen med godt samsvar mellom planlagt utdanning og yrke omlag like stor.

Når vurderingen av konsistens mellom planlagt utdanning og yrke ble trukket inn, var det primært for å få støtte for en hypotese om at respondenter fra ressurssterk sosial bakgrunn fikk bedre rådgivning fra sine foreldre og at det derfor var bedre samsvar mellom planlagt utdanning og yrke for disse. Det viser seg imidlertid at det ikke er systematiske forskjeller når en sammenligner respondenter etter fars yrke. Den nevnte hypotesen får derfor ingen støtte av resultatene i undersøkelsen.

Referanser

Eeg-Henriksen, Fride (1983): *Fra skolegang til poengsamling*. Utdannings- og yrkesplaner blant avgangselever ved allmennfaglig studieretning i videregående skole i 1980. Oslo, NAVFs utredningsinstitutt, Melding 1983:7.

Hellevik, Ottar (1977): *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*. Universitetsforlaget, Oslo-Bergen-Tromsø.

Vedlegg 1 Tabeller

Tabell V.2.1 1974-kullet fordelt etter aktivitet i januar 1991 og fars yrke

Fars yrke	Funksjonær på			Bonde	Arbeider		Uopp- gitt, ikke yrkes- aktiv
	høyeste nivå	nest høyeste nivå	laveste og nest laveste nivå		Faglært	Ufaglært	
Antall observasjoner	334	569	249	126	295	413	187
Aktivitet i januar 1991:							
Går på skole	98,2	97,0	95,6	93,7	96,3	95,4	92,0
Er i lønnet arbeid	0,9	2,3	2,8	4,0	2,4	2,7	4,3
Er hjemme uten lønnet arbeid	0,6	0,7	1,6	2,4	1,4	1,9	3,7
Uopp-gitt	0,3						
Sum	100,0	100,0	100,0	100,1	100,1	100,0	100,0

Tabell V.2.2 1974-kullet fordelt etter aktivitet i januar 1991 og fars høyeste utdanning

Fars høyeste utdanning	Univer- sitet	Høg- skole	Gymnas	Real- skole	Yrkes- skole	Fram- haldsk. Folke- høgsk.	Folke- skole Grunn- skole	Uopp- gitt
Antall observasjoner	357	374	95	231	552	180	240	144
Aktivitet i januar 1991:								
Går på skole	98,3	98,4	93,7	97,4	97,5	96,1	89,6	88,2
Er i lønnet arbeid	0,8	1,1	5,3	2,2	1,6	2,2	6,3	6,3
Er hjemme uten lønnet arbeid	0,6	0,5	1,1	0,4	0,9	1,7	4,2	5,6
Uopp-gitt	0,3							
Sum	100,0	100,0	100,1	100,0	100,0	100,0	100,1	100,1

Tabell V.2.3 1974-kullet fordelt etter aktivitet i januar 1991 og karakterer i engelsk i grunnskolen

Karakterer i engelsk i grunnskolen	Sg	Mg	G	Ng + Lg	Uoppgitt
Antall observasjoner	135	846	780	175	237
Aktivitet i januar 1991:					
Går på skole	98,5	97,5	97,2	86,3	92,4
Er i lønnet arbeid	0,7	1,3	1,9	9,1	4,6
Er hjemme uten lønnet arbeid	0,7	1,1	0,9	4,6	3,0
Sum	99,9	99,9	100,0	100,0	100,0

Tabell V.2.4 1972-kullet fordelt etter fars yrke og aktivitet i januar 1991

Fars yrke	Funksjonærer på			Bonde	Arbeider		Uoppgitt og ikke yrkesaktiv
	høyeste nivå	nest høyeste nivå	laveste og nest laveste nivå		faglært	ufaglært	
Antall observasjoner	248	556	159	154	266	373	203
Aktivitet i januar 1991:							
Går på skole	60,9	52,2	47,2	44,2	47,0	54,4	55,2
Går på skole/arbeider deltid	30,2	31,8	38,4	33,8	25,2	18,5	18,7
Lærling	1,6	4,0	3,1	2,6	6,4	6,4	2,0
Arbeider/skole på deltid	2,0	1,1	0,6	1,2	1,9	0,6	1,0
Heltidsarbeid	1,2	5,4	3,1	9,1	7,5	9,4	7,4
Deltidsarbeid	0,8	2,3	3,1	3,9	3,0	2,4	4,9
Avtjener verneplikten	0	0,2	0	0,1	0	0	0,5
Hjemme uten lønnet arbeid	3,2	2,5	3,1	4,5	7,9	6,4	9,9
Uoppgitt	0	0,5	1,3	0,6	1,1	1,9	0,5
Sum	99,9	100,0	99,9	100,0	100,0	100,0	100,1

Tabell V.2.5 1972-kullet fordelt etter fars utdanning og aktivitet i januar 1991

Fars høyeste utdanning	Univer- sitet	Høg- skole	Gymnas	Real- skole	Yrkes- skole	Fram- haldsk. Folke- høgsk.	Folke- skole Grunn- skole	Uoppgitt
Antall observasjoner	282	301	72	223	456	167	281	177
Aktivitet i januar 1991:								
Går på skole	58,5	54,5	45,8	49,3	56,4	53,9	45,9	42,9
Går på skole/arbeider deltid	33,0	33,2	31,9	31,8	24,6	26,3	21,4	20,3
Lærling	2,5	3,3	6,9	6,3	3,3	2,4	5,3	5,6
Arbeider/skole deltid	1,8	0,3	1,4	1,3	1,1	1,8	1,4	0,6
Heltidsarbeid	1,4	4,0	8,3	5,4	6,4	4,8	12,5	9,0
Deltidsarbeid	1,1	2,3	0	1,8	2,4	2,4	4,6	6,2
Avtjener verneplikten	0	0	0	0	0,2	0	0	0,6
Er hjemme uten lønnet arbeid	1,8	1,7	5,6	4,0	4,6	6,6	8,2	11,9
Uoppgitt	0	0,7	0	0	1,1	1,8	0,7	2,8
Sum	100,1	100,0	99,9	99,9	100,1	100,0	100,0	99,9

Tabell V.2.6 1972-kullet fordelt etter karakter i engelsk og aktivitet i januar 1991

Karakter i engelsk i grunn- skolen	Sg	Mg	G	Ng + Lg	Uoppgitt
Antall observasjoner	112	809	650	159	229
Aktivitet i januar 1991:					
Går på skole	56,3	57,1	49,5	35,8	52,4
Går på skole/arbeider deltid	37,5	34,2	24,5	15,7	15,7
Lærling	1,8	2,2	3,8	11,3	7,4
Arbeider/skole deltid	0,9	1,0	1,0	1,9	2,2
Heltidsarbeid	0,9	2,0	9,8	9,4	11,4
Deltidsarbeid	0	1,1	4,0	8,8	1,7
Avtjener verneplikten	0	0	0	0,6	0,4
Er hjemme uten lønnet arbeid	2,7	2,0	6,2	14,5	7,4
Uoppgitt	0	0,4	1,2	1,9	1,3
Sum	100,1	100,0	100,0	99,9	99,9

Tabell V.2.7 1974-kullet fordelt etter fars yrke og skoleslag i januar 1991

Fars yrke	Funksjonærer på				Bonde	Arbeider		Uoppgitt, ikke yrkes- aktiv
	høyeste nivå	nest høyeste nivå	nest laveste nivå	laveste nivå		faglært	ufaglært	
Antall observasjoner	334	569	184	65	126	295	413	187
Skoleslag i januar 1991:								
Allmennfag	77,8	57,3	50,5	46,2	38,9	40,7	32,0	33,2
Handels- og kontor-fag	7,5	13,0	18,5	16,9	11,1	20,0	16,2	16,6
Helse- og sosialfag	0,9	3,3	2,7	4,6	6,3	4,7	6,1	3,7
Håndverks- og indu-strifag	5,4	11,6	13,0	13,8	24,6	18,3	26,9	18,2
Andre fag i videre-gående skole	3,9	5,4	7,6	1,5	9,5	7,1	7,7	8,6
Folkehøgskole	0,9	0,9	1,6	1,5	1,6	1,7	1,0	0
Grunnskolen 10. klasse	0,6	1,4	0,5	7,7	0	2,0	2,4	3,7
Grunnskolen 9. klasse	0,9	3,3	1,1	1,5	1,6	1,7	2,7	7,0
Annen utdanning	0,6	0,6	0,5	0	0	0,3	0,2	1,1
Ikke under utdanning	1,5	3,2	3,8	6,2	6,3	3,4	4,8	8,0
Sum	100,0	100,0	99,8	99,9	99,9	99,9	100,0	100,1

Tabell V.2.8 1974-kullet fordelt fars høyeste utdanning og skoleslag i januar 1991

Fars høyeste utdanning	Univer- sitet	Høg- skole	Gymnas	Real- skole	Yrkes- skole	Framh.sk. Folkehøg- skole	Folkesk. Grunnsk.	Uoppgitt
Antall obser- vasjoner	357	374	95	231	552	180	240	144
Skoleslag i januar 1991:								
Allmennfag	77,3	66,3	46,3	50,6	37,9	35,0	30,4	29,2
Handels- og kontorfag	7,6	9,4	16,8	17,7	18,7	18,9	14,2	17,4
Helse- og sosialfag	1,1	1,1	3,2	4,3	5,3	7,8	5,4	4,9
Håndverks- og industrifag	5,0	11,5	9,5	14,3	23,2	20,0	22,1	18,8
Andre fag i videreg. skole	3,4	5,3	8,4	5,2	7,2	7,8	8,3	9,7
Folkehøgskole	1,1	0,8	0	1,3	1,3	1,1	1,7	0
Grunnskolen 10. klasse	0,3	1,3	1,1	1,3	2,0	3,3	2,5	4,2
Grunnskolen 9. klasse	2,2	2,1	9,5	2,6	1,4	1,1	4,6	2,8
Annen utdan- ning	0,6	0,8	0	0	0,4	0	0,4	1,4
Ikke under utdanning	1,4	1,3	5,3	2,6	2,7	5,0	10,4	11,8
Sum	100,0	99,9	100,1	99,9	100,1	100,0	100,0	100,2

Tabell V.2.9 1974-kullet fordelt etter karakterer i engelsk i grunnskolen og skoleslag i januar 1991

Karakterer i engelsk i grunnskolen	Sg	Mg	G	Ng + Lg	Uoppgitt
Antall observasjoner	135	846	780	175	237
Skoleslag i januar 1991:					
Allmennfag	88,1	74,8	32,6	9,1	21,1
Handels- og kontorlag	3,0	8,9	22,3	13,7	16,0
Helse- og sosialfag	0,0	2,0	5,5	6,9	5,1
Håndverks- og industrifag	3,7	6,5	22,3	34,3	22,4
Andre fag i videregående skole	0,7	2,7	8,8	11,4	11,4
Folkehøgskole	0,7	0,6	1,4	1,7	1,3
Grunnskolen 10. klasse	0,0	0,7	2,2	2,3	5,1
Grunnskolen 9. klasse	2,2	1,2	1,8	6,9	7,2
Annen utdanning	0,0	0,5	0,3	0,0	1,7
Ikke under utdanning	1,5	2,1	2,8	13,7	8,9
Sum	99,9	100,0	100,0	100,0	100,2

Tabell V.2.10 1972-kullet fordelt etter fars yrke og skoleslag i januar 1991

Fars yrke	Funksjonærer på				Bonde	Arbeider		Uoppgitt, ikke yrkesaktiv
	høyeste nivå	nest høyeste nivå	nest laveste nivå	laveste nivå		fag-lært	ufag-lært	
Antall observasjoner	248	556	116	43	154	266	373	203
Skoleslag i januar 1991;								
Allmennfag	67,7	51,1	41,4	44,2	39,6	32,7	28,2	32,5
Handels- og kontorlag	9,3	13,5	21,6	11,6	6,5	14,7	12,9	11,8
Helse- og sosialfag	0,0	2,0	1,7	0,0	1,9	2,6	3,5	4,4
Håndverks- og industrifag	3,2	6,8	8,6	9,3	17,5	10,5	16,4	10,8
Andre fag i videreg. skole	1,2	3,6	5,2	4,7	7,1	2,6	6,7	6,4
Lærling	1,2	3,2	2,6	2,3	1,3	7,1	5,6	2,5
Universitet og høgskole	2,0	1,2	0,9	0,0	0,0	0,8	0,5	0,0
Annen utdanning	2,8	1,3	2,7	0,0	0,0	1,2	1,1	3,5
Ikke under utdanning	12,5	17,3	15,5	27,9	26,0	27,8	25,2	28,1
Sum	99,9	100,0	100,2	100,0	99,9	100,0	100,1	100,0

Tabell V.2.11 1972-kullet fordelt etter fars utdanning og skoleslag i januar 1991

Fars utdanning	Univer- sitet	Høg- skole	Gymnas	Real- skole	Yrkes- skole	Fram- h.sk. Folke- h.sk.	Folke- skole Grunn- skole	Uopp- gitt
Antall observasjoner	282	301	72	223	456	167	281	177
Skoleslag i januar 1991:								
Allmennfag	68,4	57,5	51,4	36,8	36,8	36,5	26,0	28,8
Handels- og kontorlag	8,2	13,3	8,3	19,3	14,3	13,8	11,4	9,6
Helse- og sosialfag	0,4	1,0	0,0	2,2	2,2	2,4	5,7	3,4
Håndverks- og industrifag	2,8	5,3	5,6	9,0	15,6	15,6	12,5	10,2
Andre fag i videregående skole	2,1	4,3	4,2	4,5	5,0	4,8	4,3	6,8
Lærling	2,1	3,3	5,6	4,5	3,5	2,4	5,3	4,0
Universitet og høyskole	2,2	1,0	1,4	0,9	0,6	0,0	0,4	0,6
Annen utdanning	2,5	1,7	2,8	0,4	0,8	1,2	3,3	0,6
Ikke under utdanning	11,3	12,6	20,8	22,4	21,1	23,4	31,3	36,2
Sum	100,0	100,0	100,1	100,0	99,9	100,1	100,2	100,2

Tabell V.2.12 1972-kullet fordelt etter karakterer i engelsk i grunnskolen og skoleslag i januar 1991

Karakterer i engelsk i grunnskolen	Sg	Mg	G	Ng + Lg	Uoppgitt
Antall observasjoner	112	809	650	159	225
Skoleslag i januar 1991:					
Allmenne fag	67,9	61,4	31,8	6,9	20,5
Handels- og kontorlag	12,5	13,1	14,0	6,3	12,2
Helse- og sosialfag	0,0	1,7	3,2	2,5	2,6
Håndverks- og industrifag	1,8	5,1	14,3	18,9	14,0
Andre fag i videregående skole	0,9	3,1	3,5	11,3	8,7
Lærling	2,7	2,0	3,5	8,8	7,0
Universitet og høyskole	3,6	1,0	0,8	0,0	0,0
Annen utdanning	1,8	0,7	1,9	1,8	3,4
Ikke under utdanning	8,9	11,9	26,9	43,4	31,4
Sum	100,1	100,0	99,9	99,9	99,8

Tabell V.3.1 1974-kullet fordelt etter fars yrke og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre eller ikke

Fars yrke - 1974-kullet	Funksjonærer på			Bonde	Arbeider		Uoppgitt, ikke yrkesaktiv
	høyeste nivå	nest høyeste	laveste og nest laveste nivå		faglært	ufaglært	
Antall observasjoner	334	569	249	126	295	413	187
Er det du gjør det du har ønsket å gjøre?							
Ja, gjør hva en har ønsket å gjøre	87,7	80,7	83,9	84,1	80,0	75,5	65,8
Ja, men ville foretrekke å gjøre noe annet nå	5,7	9,7	6,4	9,5	11,9	11,1	14,4
Nei, kom ikke inn på ønsket utdanning eller jobb	2,4	3,0	5,6	0,8	4,4	7,0	5,9
Nei, overtalt av andre	0,3	1,4	0,8	0,8	0,3	1,2	1,1
Vet ikke	3,6	3,0	2,8	4,0	3,4	4,4	9,1
Uoppgitt	0,3	2,3	0,4	0,8	0,0	0,7	3,7
Sum	100,0	100,1	99,9	100,0	100,0	99,9	100,0
Prosentandel som angrer ¹	6	11	7	10	13	13	18

¹ Prosentandel av dem som gjør det de har ønsket å gjøre, som ville ha foretrukket å gjøre noe annet nå

Tabell V.3.2 1972-kullet fordelt etter fars yrke og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre eller ikke

1972-kullet	Funksjonær på			Bonde	Arbeider		Uoppgitt, ikke yrkesaktiv
	høyeste nivå	nest høyeste nivå	laveste og nest laveste nivå		faglært	ufaglært	
Antall observasjoner	248	556	159	154	266	373	203
Er det du gjør det du har ønsket å gjøre?							
Ja, gjør hva en har ønsket å gjøre	84,7	74,5	69,8	66,9	67,3	67,8	60,1
Ja, men ville foretrukket noe annet nå	8,9	11,2	15,1	18,8	15,4	12,3	17,7
Nei, kom ikke inn på ønsket utdanning eller jobb	3,6	5,8	6,3	5,8	10,9	9,1	9,4
Nei, overtalt av andre	0,4	1,4	1,9	0,6	0,8	1,6	0,5
Vet ikke	1,6	5,2	5,7	5,2	4,9	6,2	10,3
Uoppgitt	0,8	2,0	1,3	2,6	0,8	2,9	2,0
Sum	100,0	100,1	100,1	99,9	100,1	99,9	100,0
Prosentandel som angrer	10	13	18	22	19	15	23

Tabell V.3.3 1974-kullet fordelt etter fars utdanning og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre

1974-kullet Fars utdanning	Univer- sitet	Høg- skole	Gymnas	Real- skole	Yrkes- skole	Fram- h.sk. Folke- h.sk.	Folke- skole Grunn- sk.	Uoppgitt
Antall observasjoner	357	374	95	231	552	180	240	144
Er det du gjør det du har ønsket å gjøre?								
Ja, gjør hva en har ønsket å gjøre	87,4	85,6	80,0	80,5	79,0	76,1	68,8	73,6
Ja, men ville fore- trukket noe annet nå	7,0	6,1	7,4	9,5	11,1	11,7	15,0	10,4
Nei, kom ikke inn på ønsket utdanning eller jobb	2,5	2,7	1,1	5,2	5,4	4,4	6,3	5,6
Nei, var overtalt av andre	0,3	0,8	3,2	1,7	0,5	1,7	0,8	0,7
Vet ikke	2,0	2,7	5,3	1,7	3,8	5,0	7,9	7,6
Uoppgitt	0,8	2,1	3,2	1,3	0,2	1,1	1,3	2,1
Sum	100,0	100,0	100,2	99,9	100,0	100,0	100,1	100,0
Prosentandel som angrer ²	7	7	8	11	12	13	18	12

² Prosentandel av dem som gjør det de har ønsket som ville foretrekke å gjøre noe annet nå

Tabell V.3.4 1972-kullet fordelt etter fars utdanning og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre

1972-kullet Fars utdanning	Univer- sitet	Høg- skole	Gymnas	Real- skole	Yrkes- skole	Fram- h.sk. Folke- h.sk.	Folke- skole Grunn- sk.	Uoppgitt
Antall observasjoner	282	301	72	223	456	167	281	177
Er det du gjør det du har ønsket å gjøre?								
Ja, gjør hva en har ønsket å gjøre	83,7	75,1	83,3	74,0	72,4	62,9	59,4	58,2
Ja, men ville foretrukket noe annet nå	8,5	13,6	8,3	11,2	12,9	15,0	19,6	14,1
Nei, kom ikke inn på ønsket utdanning eller jobb	3,5	5,0	1,4	5,4	8,1	9,6	10,0	13,0
Nei, ble overtalt av andre	0,4	1,3	1,4	2,7	1,1	0,6	1,1	0,6
Vet ikke	2,1	4,0	4,2	4,9	4,2	7,8	8,2	11,3
Uoppgitt	1,8	1,0	1,4	1,8	1,3	4,2	1,8	2,8
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,1	100,1	100,0
Prosentandel som angrer	9	15	9	13	15	19	25	20

Tabell V.3.5 1974-kullet fordelt etter karakteren i engelsk i grunnskolen og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre

1974-kullet Karakter i engelsk i grunnskolen	Sg	Mg	G	Ng/Lg	Uoppgitt
Antall observasjoner	135	846	780	175	237
Er det du gjør det du har ønsket å gjøre?					
Ja, gjør hva en har ønsket å gjøre	94,1	85,6	79,1	63,4	67,1
Ja, men ville ha foretrukket noe annet nå	3,0	8,4	11,2	9,7	13,1
Nei, kom ikke inn på ønsket utdanning eller jobb	1,5	2,0	4,6	10,3	8,4
Nei, ble overtalt av andre	0,7	0,7	0,9	1,7	1,3
Vet ikke	0,7	2,4	3,7	11,4	6,8
Uoppgitt	0,0	0,9	0,5	3,4	3,4
Sum	100,0	100,0	100,0	99,9	100,1
Prosentandel som angrer ³	3	9	12	13	16

Tabell V.3.6 1972-kullet fordelt etter karakteren i engelsk i grunnskolen og om det de gjør er hva de har ønsket å gjøre

1972-kullet Karakterer i engelsk i grunnskolen	Sg	Mg	G	Ng/Lg	Uoppgitt
Antall observasjoner	112	809	650	159	229
Er det du gjør det du har ønsket å gjøre?					
Ja, gjør hva en har ønsket å gjøre	86,6	79,1	64,8	54,7	64,2
Ja, men ville ha foretrukket noe annet nå	8,9	13,0	15,2	10,7	12,7
Nei, kom ikke inn på ønsket utdanning eller jobb	1,8	2,5	10,2	22,6	7,9
Nei, ble overtalt av andre	0,0	0,6	1,8	1,3	1,3
Vet ikke	0,9	3,5	6,3	8,2	10,5
Uoppgitt	1,8	1,4	1,7	2,5	3,5
Sum	100,0	100,1	100,0	100,0	100,1
Prosentandel som angrer	9	14	19	16	17

³ Prosentandel av dem som gjør hva de har ønsket seg, som ville ha foretrukket å gjøre noe annet nå

Tabell V.4.1 Prosentandel fra 1974- og 1972-kullet som oppgir at spesifiserte forhold har vært viktige eller hatt betydning for at man begynte på en bestemt skole. Fars yrke.

1974- og 1972-kullet	Funksjonær på			Bonde	Arbeider		Uopp- gitt, ikke yrkes- aktiv	
	høy- este nivå	nest høy- este nivå	laveste og nest laveste nivå		fag- lært	ufag- lært		
Forhold som har vært VIKTIGE for at en begynte på en bestemt skole:								
Nødvendig for yrket en sikter på	62	60	62	65	59	63	55	
I tråd med interessene	65	56	57	61	51	60	52	
Nødvendig for å komme inn på universitet eller høgskole	69	55	47	35	39	33	37	
Kunne gå på skole på hjemstedet	31	29	24	25	25	27	24	
Usikker på hva en ellers skulle gjøre	14	16	16	16	18	18	21	
Foreldrene ønsket det	4	4	4	2	3	6	4	
Kameratene begynte der	3	4	2	2	4	2	6	
Kom ikke inn på ønsket sted	3	5	9	3	6	11	9	
Fikk ikke arbeid	1	3	5	5	4	6	7	
Forhold som har hatt betydning (VIKTIG + NOEN BETYDNING) for at en begynte på en bestemt skole:								
Nødvendig for yrket en sikter på	92	91	90	97	87	90	86	*
I tråd med interessene	92	90	89	96	84	88	83	***
Nødvendig for å komme inn på universitet eller høgskole	86	76	70	63	63	55	60	***
Kunne gå på skole på hjemstedet	68	64	60	58	64	64	60	
Usikker på hva en ellers skulle gjøre	47	48	50	46	51	50	57	
Foreldrene ønsket det	33	30	24	19	23	23	26	***
Kameratene begynte der	32	29	23	24	25	20	26	***
Kom ikke inn på ønsket sted	8	10	15	8	15	20	22	***
Fikk ikke arbeid	4	8	11	10	10	13	15	***

- * Signifikant på 0,05 nivå
 ** Signifikant på 0,01 nivå
 *** Signifikant på 0,001 nivå

Tabell V.4.2 Forhold som har vært viktige eller hatt betydning for at man begynte på en bestemt skole. Fars utdanning.

1974- og 1972-kullet Fars utdanning	Uni- ver- sitet	Høg- skole	Gym- nas	Real- skole	Yrkes- skole	Folke- h.sk. Fram- h.sk.	Folke- sk. grunn- sk.	Uopp- gitt	
Forhold som har vært VIKTIGE for at en begynte på en bestemt skole:									
Nødvendig for yrket en sikter på	63	59	64	57	64	60	60	55	
I tråd med interessene	63	58	58	56	59	58	51	48	
Nødvendig for å komme inn på universitet eller høgskole	68	59	52	46	39	33	34	34	
Kunne gå på skole på hjemstedet	29	26	34	26	25	30	28	21	
Usikker på hva en ellers skulle gjøre	13	16	14	18	17	17	23	18	
Foreldrene ønsket det	4	5	9	3	3	4	7	3	
Kameratene begynte der	3	2	5	4	4	2	3	2	
Kom ikke inn på ønsket sted	5	5	5	6	7	9	9	9	
Fikk ikke arbeid	2	2	1	4	4	4	9	10	
Forhold som har hatt betydning (VIKTIG + NOEN BETYDNING) for at en begynte på skolen:									
Nødvendig for yrket en sikter på	91	92	93	90	91	90	87	89	
I tråd med interessene	92	92	85	88	91	86	82	86	***
Nødvendig for å komme inn på universitet eller høgskole	84	81	78	70	64	57	55	56	
Kunne gå på skole på hjemstedet	64	62	67	67	62	66	62	62	
Usikker på hva en ellers skulle gjøre	44	46	48	49	50	50	57	56	*
Foreldrene ønsket det	34	29	37	24	21	24	26	19	***
Kameratene begynte der	33	28	25	27	23	27	23	22	*
Kom ikke inn på ønsket sted	9	10	10	15	16	18	19	19	***
Fikk ikke arbeid	5	6	10	8	9	13	16	19	***

- * Signifikant på 0,05 nivå
- ** Signifikant på 0,01 nivå
- *** Signifikant på 0,001 nivå

Tabell V.4.3 Forhold som har vært viktige eller hatt betydning for at man begynte på en bestemt skole. Karakterer i engelsk i grunnskolen.

1974- og 1972-kullet	VIKTIG					HAR HATT BETYDNING (VIKTIG + NOEN BETYDNING)					
	Sg	Mg	G	Ng/ Lg	Uopp- gitt	Sg	Mg	G	Ng/ Lg	Uopp- gitt	
Karakter i engelsk i grunnskolen											
Forhold som har hatt betydning for at en begynte på en bestemt skole:											
Nødvendig for yrket en sikter på	68	59	61	63	61	90	90	91	87	91	
I tråd med interessene	69	58	56	51	57	96	91	88	85	83	***
Nødvendig for å komme inn på universitet eller høgskole	75	60	35	17	29	92	83	60	33	48	***
Kunne gå på skole på hjemstedet	29	28	26	21	27	75	65	62	54	61	**
Usikker på hva en ellers skulle gjøre	11	18	15	23	17	39	48	52	53	51	**
Foreldrene ønsket det	3	4	4	8	5	27	27	26	25	22	
Kameratene begynte der	2	4	3	3	2	30	32	22	20	19	***
Kom ikke inn på ønsket sted	1	3	9	19	13	3	8	18	37	26	***
Fikk ikke arbeid	1	2	5	12	7	2	5	12	24	16	***

* Signifikant på 0,05 nivå

** Signifikant på 0,01 nivå

*** Signifikant på 0,001 nivå

Tabell V.5.1 1972-kullet fordelt etter aktivitet i januar 1991 og planer for høsten 1991

1972-kullet	Bare skole	Skole + deltidsarbeid	Lærling	Heltidsarbeid	Deltidsarbeid	Hjemmewærende
Antall observasjoner	1024	539	80	121	53	99
Er du sikker på hva du vil gjøre høsten 1991?						
Ja, helt sikker	34,6	28,6	76,3	48,8	37,7	22,2
Ja, nokså sikker	26,8	34,9	13,8	19,8	17,0	17,2
Nei, har mange valgmuligheter	8,1	11,1	2,5	5,0	1,9	6,1
Nei, usikker på å komme inn	27,1	22,6	2,5	22,3	41,5	41,4
Vet ikke	2,6	2,2	1,3	1,7	1,9	12,1
Ubesvart	0,9	0,6	3,8	2,5	0,0	1,0
Sum	100,1	100,0	100,2	100,1	100,0	100,0
Antall som er sikre på hva de skal gjøre høsten 1991	628	342	72	83	29	39
Hva vil du gjøre høsten 1991?						
Gå på skole	80,6	71,3	5,6	26,5	55,2	43,6
Være i inntektsgivende arbeid	17,2	25,7	93,1	68,7	37,9	33,3
Være hjemme uten lønn	0,2	0,0	0,0	2,4	0,0	12,8
Avtjene verneplikt	1,0	1,2	0,0	1,2	3,4	5,1
Uoppgitt	1,1	1,8	1,4	1,2	3,4	5,1
Sum	100,1	100,0	100,1	100,0	99,9	99,9

Tabell V.5.2 1974-kullet fordelt etter studieretning i januar 1991 og planer for høsten 1991

1974-kullet Videregående skole - studieretning	Allmennfag	Handel- og kontorfag	Helse- og sosialfag	Håndverks- og industrifag	Andre studieretninger
Antall observasjoner	1072	315	84	347	140
Er du sikker på hva du vil gjøre høsten 1991?					
Ja, helt sikker	77,2	52,1	57,1	44,4	50,7
Ja, nokså sikker	17,3	31,4	17,9	29,7	31,4
Nei, har mange valgmuligheter	1,2	2,2	3,6	4,6	1,4
Nei, usikker på å komme inn på det som ønskes	3,4	12,7	20,2	19,6	15,7
Vet ikke	0,7	1,3	0,0	0,6	0,7
Ubesvart	0,3	0,3	1,2	1,2	0,0
Sum	100,1	100,0	100,0	100,1	99,9
Antall som er sikre på hva de skal gjøre høsten 1991	1013	263	63	257	115
Hva vil du gjøre høsten 1991?					
Gå på skole	99,5	98,5	93,7	92,6	91,3
Være i arbeid	0,3	1,1	6,3	7,0	8,7
Være hjemme uten lønn	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0
Ubesvart	0,2	0,4	0,0	0,0	0,0
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabell V.5.3 1972-kullet fordelt etter studieretning i januar 1991 og planer for høsten 1991

1972-kullet Videregående skoler - studieretning for	Allmennfag	Handel- og kontorfag	Helse- og sosialfag	Håndverks- og industrifag	Andre studieretninger
Antall observasjoner	838	249	45	198	87
Er du sikker på hva du vil gjøre høsten 1991?					
Ja, helt sikker	32,6	27,3	22,2	34,3	36,8
Ja, nokså sikker	30,8	36,5	31,1	19,2	19,5
Nei, har mange valgmuligheter	12,2	7,6	4,4	4,0	3,4
Nei, usikker på å komme inn på det som ønskes	22,1	24,9	40,0	39,4	35,6
Vet ikke	1,7	3,2	0,0	2,0	3,4
Ubesvart	0,7	0,4	2,2	1,0	1,1
Sum	100,1	99,9	99,9	99,9	99,8
Antall som er sikre på hva de skal gjøre høsten 1991	531	159	24	106	49
Hvor vil du være høsten 1991?					
Gå på skole	81,9	74,8	54,3	60,4	63,3
Være i arbeid	15,3	22,6	45,8	36,8	34,7
Være hjemme uten lønn	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Avtjene verneplikten	1,5	1,3	0,0	0,0	0,0
Ubesvart	1,5	1,3	0,0	2,8	0,0
Sum	100,0	100,0	100,1	100,0	100,0

Tabell V.5.4 1974-kullet fordelt etter karakterer i engelsk i grunnskolen og om de er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991, evt. hva de vil.

1974-kullet Karakterer i engelsk i grunnskolen	Sg	Mg	G	Ng/Lg	Uoppgitt
Antall observasjoner	135	846	780	175	237
Er du sikker på hva du vil gjøre høsten 1991?					
Ja, helt sikker	88,1	73,3	55,8	40,6	46,0
Ja, nokså sikker	8,1	20,1	27,4	23,4	31,2
Nei, mange valgmuligheter	1,5	1,8	2,7	3,4	1,7
Nei, usikker på å komme inn på ønsket utdanning eller jobb	2,2	4,1	12,8	27,4	18,1
Vet ikke	0,0	0,7	0,6	3,4	1,7
Uoppgitt	0,0	0,0	0,6	1,7	1,3
Sum	99,9	100,0	99,9	99,9	100,0
Antall som er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991	130	790	649	112	183
Hva vil du gjøre høsten 1991?					
Gå på skole	99,2	98,1	95,5	83,9	93,4
Være i inntektsgivende arbeid	0,8	1,8	4,3	14,3	6,0
Være hjemme uten lønnet arbeid				1,8	
Uoppgitt		0,1	0,2		0,5
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9

Tabell V.5.5 1972-kullet fordelt etter karakterer i engelsk i grunnskolen og om de er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991, eventuelt hva de vil

1972-kullet Karakter i engelsk i grunnskolen	Sg	Mg	G	Ng/Lg	Uoppgitt
Antall observasjoner	112	809	650	159	229
Er du sikker på hva du vil gjøre høsten 1991?					
Ja, helt sikker	30,4	33,5	35,2	34,6	41,9
Ja, nokså sikker	39,3	31,3	24,5	20,8	20,5
Nei, har mange valgmuligheter	18,8	11,1	5,7	3,8	3,1
Nei, usikker på å komme inn på ønsket utdanning eller jobb	11,6	21,6	30,3	33,3	27,9
Vet ikke	0,0	1,7	3,7	6,3	3,5
Uoppgitt	0,0	0,7	0,6	1,3	3,1
Sum	100,1	99,9	100,0	100,1	100,0
Antall som er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991	78	524	388	88	143
Hva vil du gjøre høsten 1991?					
Gå på skole	80,8	75,2	64,2	44,3	56,6
Være i inntektsgivende arbeid	14,1	21,6	32,2	51,1	39,2
Være hjemme uten lønn	1,3	0,0	1,5	0,0	1,4
Avtjene verneplikten	1,3	1,1	1,0	2,3	2,1
Uoppgitt	2,6	2,1	1,0	2,3	0,7
Sum	100,1	100,0	99,9	100,0	100,0

Tabell V.5.6 1974-kullet fordelt etter fars yrke og om de er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991, eventuelt hva de vil gjøre.

1974-kullet	Funksjonær			Bonde	Arbeider		Uoppgitt, ikke yrkesaktiv
	på høyeste nivå	på nest høyeste nivå	på laveste og nest laveste nivå		faglært	ufaglært	
Antall observasjoner	334	569	249	126	295	413	187
Er du sikker på hva du vil gjøre høsten 1991?							
Ja, helt sikker	75,1	65,6	65,5	56,3	55,3	58,4	49,2
Ja, nokså sikker	18,6	23,0	19,3	24,6	26,4	25,4	29,4
Nei, har mange valgmuligheter	1,8	1,2	3,6	3,2	2,7	2,4	2,1
Nei, usikker på å komme inn på ønsket utdanning eller jobb	3,6	8,8	10,8	15,1	13,6	12,1	16,6
Vet ikke	0,9	0,7	0,8	0,0	1,0	1,2	2,1
Uoppgitt	0,0	0,7	0,0	0,8	1,0	0,5	0,5
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9
Antall som er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991	313	504	211	102	241	346	147
Hva vil du gjøre høsten 1991?							
Gå på skole	98,7	96,0	95,7	96,1	97,1	95,1	90,5
Være i inntekstgivende arbeid	1,3	4,0	4,3	3,9	2,5	4,0	8,8
Være hjemme uten lønn					0,4		0,7
Uoppgitt						0,9	
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabell V.5.7 1972-kullet fordelt etter fars yrke og om de er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991, eventuelt hva de vil gjøre.

1972-kullet	Funksjonær			Bonde	Arbeider		Uoppgitt, ikke yrkesaktiv
	på høyeste nivå	på nest høyeste nivå	på laveste og nest laveste nivå		faglært	ufaglært	
Antall observasjoner	248	556	159	154	266	373	203
Er du sikker på hva du vil gjøre høsten 1991?							
Ja, helt sikker	34,7	36,0	35,8	33,8	37,2	31,4	36,5
Ja, nokså sikker	33,9	26,1	29,6	23,4	30,8	25,2	23,6
Nei, har mange valgmuligheter	14,1	8,8	7,5	10,4	6,8	4,0	7,9
Nei, usikker på å komme inn på ønsket utdanning eller jobb	15,3	25,4	24,5	28,6	21,1	34,9	26,6
Vet ikke	1,2	2,7	2,5	2,6	4,1	3,2	3,4
Uoppgitt	0,8	1,1	0,0	1,3	0,0	1,3	2,0
Sum	100,0	100,1	99,9	100,1	100,0	100,0	100,0
Antall som er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991	170	345	104	88	181	211	122
Hva vil du gjøre høsten 1991?							
Gå på skole	84,1	69,3	71,2	73,9	58,6	55,9	66,4
Være i inntektsgivende arbeid	12,4	25,5	27,9	20,5	38,1	42,7	28,7
Være hjemme uten lønn	0,6	0,6	0,0	0,0	1,1	0,5	2,5
Avtjene verneplikten	1,2	2,3	1,0	1,1	0,6	0,5	1,6
Uoppgitt	1,8	2,3	0,0	4,5	1,7	0,5	0,8
Sum	100,1	100,0	100,1	100,0	100,1	100,1	100,0

Tabell V.5.8 1974-kullet fordelt etter fars utdanning og om de er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991, eventuelt hva de vil gjøre.

1974-kullet Fars utdanning	Uni- versitet	Høg- skole	Gymnas	Real- skole	Yrkes- skole	Framh.sk. Folkeh.sk.	Folke- skole Grunnsk.	Uopp- gitt
Antall observa- sjoner	357	374	95	231	552	180	240	144
Er du sikker på hva du vil gjøre høsten 1991?								
Ja, helt sikker	74,2	70,1	69,5	62,8	58,2	53,3	51,7	52,1
Ja, nokså sikker	20,4	20,1	16,8	22,5	26,3	25,6	23,8	31,9
Nei, har mange valgmuligheter	1,4	2,4	2,1	1,7	3,1	1,7	3,3	0,0
Nei, usikker på å komme inn på ønsket utdanning eller jobb	3,6	6,1	10,5	12,1	11,1	17,2	17,9	13,9
Vet ikke	0,0	0,8	1,1	0,9	0,7	2,2	2,1	1,4
Uoppgitt	0,3	0,5			0,7		1,3	0,7
Sum	99,9	100,0	100,0	100,0	100,1	100,0	100,1	100,0
Antall som er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991	338	337	82	197	466	142	181	121
Hva vil du gjøre høsten 1991?								
Gå på skole	98,8	98,2	93,9	97,0	96,1	95,1	92,3	87,6
Være i inn- tekstgivende arbeid	1,2	1,5	6,1	3,0	3,4	4,9	7,2	11,6
Være hjemme uten lønn					0,2			0,8
Uoppgitt		0,3			0,2		0,6	
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9	100,0	100,1	100,0

Tabell V.5.9 1972-kullet fordelt etter fars utdanning og om de er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991, eventuelt hva de vil gjøre.

1972-kullet Fars utdanning	Univer- sitet	Høg- skole	Gymnas	Real- skole	Yrkes- skole	Framh. sk. Folkeh. sk.	Folke- skole Grunn- sk.	Uoppgitt
Antall observasjoner	282	301	72	223	456	167	281	177
Er du sikker på hva du vil gjøre høsten 1991?								
Ja, helt sikker	34,4	37,2	41,7	36,8	36,0	32,3	31,3	32,8
Ja, nokså sikker	33,7	29,2	15,3	29,6	26,5	27,5	20,3	29,4
Nei, har mange valgmuligheter	13,1	9,6	15,3	6,7	6,1	7,2	6,4	6,2
Nei, usikker på å komme inn	15,2	21,9	25,0	22,4	28,7	28,7	36,3	24,9
Vet ikke	2,5	1,7	1,4	3,1	2,2	3,6	3,9	5,1
Uoppgitt	1,1	0,3	1,4	1,3	0,4	0,6	1,8	1,7
Sum	100,0	99,9	100,1	99,9	99,9	99,9	100,0	100,1
Antall som er sikre på hva de vil gjøre høsten 1991	192	200	41	148	285	100	145	110
Hva vil du gjøre høsten 1991?								
Gå på skole	80,7	73,5	61,0	60,1	70,9	62,0	55,9	59,1
Være i inntektsgivende arbeid	15,6	23,5	36,6	37,2	25,3	37,0	40,0	32,7
Være hjemme uten lønn	0,0	0,5	2,4	0,0	0,0	1,0	2,1	2,7
Avtjene verneplikten	1,6	2,0	0,0	0,7	1,4	0,0	0,7	2,7
Uoppgitt	2,1	0,5	0,0	2,0	2,5	0,0	1,4	2,7
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,1	100,0	100,1	99,9

Tabell V.6.1 1972-kullet (18-åringene) fordelt etter aktivitet i januar 1991 og planlagt utdanningsnivå

Aktivitet i januar 1991 1974-kullet	Skole	Skole/deltidsarbeid	Lærling	Heltidsarbeid	Deltidsarbeid	Hjemme uten lønnet arbeid
Antall observasjoner	1024	539	80	121	53	99
Planlagt utdanningsnivå:						
Doktorgradsstudier	4,7	3,5	0,0	0,0	0,0	2,0
Universitetsutdanning	23,3	24,1	1,3	0,8	0,0	1,0
Høgskoleutdanning	36,4	45,1	20,0	17,4	15,1	9,1
Videregående skole/grunnskole	35,6	27,3	78,7	81,8	84,9	87,9
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabell V.6.2 1974-kullet (16-åringene) fordelt etter fars yrke og planlagt utdanningsnivå

1974-kullet Fars yrke	Funksjonær på				Bonde	Arbeider		Uopp gitt, ikke yrkes- aktiv
	høyeste nivå	nest høyeste nivå	nest laveste nivå	laveste nivå		faglært	ufaglært	
Antall observasjoner	334	569	184	65	126	295	413	187
Planlagt utdanningsnivå:								
Doktorgradsstudier	6,9	4,7	3,8	6,2	0,0	1,7	1,2	1,6
Universitetsutdanning	41,6	24,1	17,9	16,9	7,9	11,2	9,2	12,3
Høgskoleutdanning	31,7	31,1	38,6	26,2	29,4	30,8	26,2	24,1
Videregående skole/grunnskole	19,8	40,1	39,7	50,7	62,7	56,3	63,4	62,0
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabell V.6.3 1972-kullet (18-åringene) fordelt etter fars yrke og planlagt høyeste utdanning

1972-kullet Fars yrke	Funksjonær på				Bonde	Arbeider		Uopp- gitt, ikke yrkes- aktiv
	høyeste nivå	nest høyeste nivå	nest laveste nivå	laveste nivå		faglært	ufaglært	
Antall observasjoner	248	556	116	43	154	266	373	203
Planlagt utdannings- nivå:								
Doktorgradsstudier	10,5	3,8	2,6	2,3	1,9	1,9	1,3	2,5
Universitetsutdanning	41,5	23,4	24,1	14,0	14,3	10,2	9,4	14,8
Høgskoleutdanning	34,7	39,0	37,9	32,6	34,4	31,6	32,7	30,0
Videregående utd./gr- unnskole	13,3	33,8	35,4	51,1	49,4	56,3	56,6	52,7
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabell V.6.4 1974-kullet fordelt etter fars høyeste utdanning og planlagt utdanningsnivå

1974-kullet Fars utdanning	Univer- sitet	Høg- skole	Gymnas	Real- skole	Yrkes- skole	Framh. sk. Folkehøg- sk.	Folke- skole Grunn- skole	Uopp- gitt
Antall observasjoner	357	374	95	231	552	180	240	144
Planlagt utdannings- nivå:								
Doktorgradsstudier	9,2	4,5	5,3	2,2	1,6	1,7	0,8	0,0
Universitetsutdanning	42,9	26,7	20,0	14,3	11,1	9,4	11,7	9,0
Høgskoleutdanning	25,2	39,8	30,5	36,4	29,9	30,0	20,8	21,5
Videregående utd./grunnskole	22,7	29,0	44,2	47,1	57,4	58,9	66,7	69,5
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabell V.6.5 1972-kullet fordelt etter fars høyeste utdanning og planlagt utdanningsnivå

1972-kullet Fars utdanning	Univer- sitet	Høg- skole	Gymnas	Real- skole	Yrkes- skole	Framh. sk. Folkeh.- sk.	Folke- skole Grunn- skole	Uopp- gitt
Antall observasjoner	282	301	72	223	456	167	281	177
Planlagt utdan- ningsnivå:								
Doktorgradsstudier	8,8	6,0	4,2	2,2	2,0	1,2	1,1	2,3
Universitetsutdanning	42,9	28,6	23,6	16,1	13,6	12,0	7,5	10,2
Høgskoleutdanning	33,0	39,5	27,8	38,6	39,7	30,5	30,2	26,0
Videregående utd./grunnskole	15,3	25,9	44,4	43,1	44,7	56,3	61,2	61,5
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabell V.6.6 1974-kullet fordelt etter karakterer i engelsk i grunnskolen og planlagt utdanningsnivå

1974-kullet Karakterer i engelsk i grunnskolen	Sg	Mg	G	Ng/Lg	Uoppgitt
Antall observasjoner	135	846	780	175	237
Planlagt utdanningsnivå:					
Doktorgradsstudier	10,4	5,1	1,8	0,0	1,3
Universitetsutdanning	49,6	29,8	10,6	3,4	6,8
Høgskoleutdanning	23,0	37,2	31,0	13,1	17,3
Videregående utdan- ning/grunnskole	17,0	27,9	56,6	83,5	74,6
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabell V.6.7 1972-kullet fordelt etter karakterer i engelsk i grunnskolen og planlagt utdanningsnivå

1972-kullet Karakterer i engelsk i grunnskolen	Sg	Mg	G	Ng/Lg	Uoppgitt
Antall observasjoner	112	809	650	159	229
Planlagt utdanningsnivå:					
Doktorgradsstudier	14,3	5,1	1,7	0,6	0,0
Universitetsutdanning	46,4	30,2	10,3	1,9	6,6
Høgskoleutdanning	28,6	43,1	33,8	20,8	20,5
Videregående utdanning/grunnskole	10,7	21,6	54,2	76,7	72,9
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabell V.7.1 1974- og 1972-kullet fordelt etter planlagt utdanningsnivå og planlagt fagområde i januar 1991

Planlagt utdanningsnivå	1974-kullet				1972-kullet			
	Høgskole	Univer- sitet	Dok- tor- grads- studier	Sum	Høgskole	Univer- sitet	Dok- tor- grads- studier	Sum
Planlagt fagområde:								
Språk, historie, filosofi, teologi mm evt. lektor/adjunkt i slike fag	29	67	6	102	33	67	4	104
Undervisning (førskolelærer, lærer m.fl.)	52	9	0	61	63	10	0	73
Økonomi og administrasjon (siviløkonom, bedriftsøkonom, sosialøkonom m.fl.)	108	53	6	167	152	61	7	220
Samfunnsvitenskap (psykolog, sosiolog, statsviter, sosial-antropolog m.fl.)	39	38	8	85	30	50	10	90
Juridiske fag	9	75	5	89	4	47	2	53
Matematikk, datafag, fysikk, kjemi og biologi evt. lektor/adjunkt i slike fag	59	57	20	136	35	51	15	101
Teknikk (sivilingeniør, ingeniør, arkitekt m.fl.)	106	38	3	147	125	31	12	168
Helsevern (lege, tannlege, farmasøyt, veterinær, sykepleier m.fl.)	115	43	19	177	120	33	16	169
Jordbruk, skogbruk og fiske (sivilagronom, hagebrukskandidat, landskapsarkitekt, forstkandidat m.fl.)	11	2	1	14	14	4	0	18
Kunst, musikk, drama o.l.	33	10	1	44	28	15	0	43
Idrett, militære og andre fag	69	19	3	91	63	5	1	69
Sum	630	411	72	1113	667	374	67	1108

(fortsatt neste side)

Planlagt utdanningsnivå	Folkehøgsk. Grunnkurs	Videregående kurs	Lærlingutdanning	Sum	Folkehøgsk. Grunnkurs	Videregående kurs	Lærlingutdanning	Sum
Planlagt fagområde:								
Allmennfag	43	106	2	151	10	27	0	37
Kunst, kultur og estetikk (reklametegner, dekoratør, kunsthåndverker, musiker, tegner, skuespiller, kunstmaler m.fl.)	15	25	3	43	24	17	4	45
Administrasjon, handel- og kontorlag	30	118	6	154	17	45	4	66
Tekstil og søm (skredder, kjole- og draktsyer m.fl.)	4	4	1	9	5	9	2	16
Finmekaniske fag (urmakere, tanntekniker, gullsmed, optiker m.fl.)	0	1	1	2	0	0	2	2
Mekaniske fag (bilmekaniker, bilreparatør, flymekaniker, maskinarbeider m.fl.)	24	57	41	122	17	32	43	92
Jern- og metallfag (maskinarbeider, platearbeider, sveiser m.fl.)	8	10	15	33	4	6	9	19
Elektrofag (elektromontør, elektrisitetsverksmontør, heismontør, radio- og TV-reparatør m.fl.)	8	39	32	79	9	13	35	57
Trearbeids-, bygge- og anleggsgfag (tømrer, snekker, maler, murer, kobber- og blikkenslager, grunnarbeider, rørlegger, glassmester m.fl.)	13	18	29	60	13	13	49	75
Grafiske fag (boktrykker, bokbinder, typograf m.fl.)	0	2	1	3	0	1	4	5
Næringsmiddelfag (baker, konditor, pølsemaker, slakter, fisketilvirker m.fl.)	1	2	3	6	0	1	3	4

(fortsatt neste side)

Planlagt utdanningsnivå	Folkehøgsk. Grunnkurs	Videregående kurs	Lærlingutdanning	Sum	Folkehøgsk. Grunnkurs	Videregående kurs	Lærlingutdanning	Sum
Samferdselsfag (sjøfartsfag, vegtrafikkfag, jernbanetrafikkfag, postale fag, telekommunikasjonsfag, reiselivsfag)	4	11	1	16	6	13	3	22
Helse- og sosialfag (hjelpepleier, lege, sekretær, tannlege, assistent, barnepleier, vernepleier, apotek, tekniker m.fl.)	33	44	3	80	28	45	6	79
Jordbruk-, skogbruk og fiskefag (agronom, gartner m.fl.)	5	22	3	30	8	16	2	26
Husstellsfag, hotell- og restaurantfag (kokk, servitør m.fl.)	9	15	21	45	16	7	19	42
Hygiene og skjønnhetspleiefag (frisør, fotpleier, hudpleier m.fl.)	4	9	17	30	2	4	14	20
Idretts- og ungdomslederfag, politiskole og militære fag	10	25	1	36	8	21	0	29
Andre fag	2	3	0	5	1	1	0	2
Sum	213	511	180	904	168	271	199	638

Tabell V.7.2 1974- og 1972-kullet fordelt etter nåværende (januar 1991) skoleslag og planlagt fagområde for dem som tar sikte på universitets- eller høyskoleutdanning

Utdanning i januar 1991	Videregående skoler					Annen	Ikke i utdanning	Sum	Antall observasjoner
	Allmenn-fag	Handel- og kontor	Helse og sosial	Håndv. og ind.	Andre				
Planlagt fagområde:									
Språk, historie mm	82,6	4,8	1,4	0,5	0,0	4,3	6,3	99,9	207
Undervisning	62,5	16,2	4,4	2,2	2,9	4,4	7,4	100,0	136
Økonomi og administrasjon	51,3	42,5	0,0	0,8	0,3	2,1	3,1	100,1	388
Samfunnsvitenskap	85,8	3,4	4,5	0,6	0,6	0,6	4,5	100,0	176
Juridiske fag	81,0	9,9	0,0	0,0	1,4	1,4	6,3	100,0	142
Matematikk, datafag mm	80,3	7,6	0,0	2,9	2,9	2,9	3,4	100,0	238
Teknikk	57,6	2,2	0,0	23,7	5,1	4,7	6,6	99,9	316
Helsevern	68,6	6,3	12,3	0,3	1,4	3,4	7,7	100,0	350
Jordbruksfag mm	56,3	3,1	0,0	3,1	21,9	3,1	12,5	100,0	32
Kunst, musikk mm	62,4	4,3	0,0	3,2	12,9	9,7	7,5	100,0	93
Idrett og militære fag	78,6	11,7	0,0	2,6	1,3	1,9	3,9	100,0	154
Andre fagområder									10
Alle fagområder	68,4	12,8	2,7	4,4	2,7	3,4	5,7	100,1	2242

Fullstendig tekst for fagområde: Se Tabell V.7.1

Tabell V.7.3 1974- og 1972-kullet fordelt etter fars yrke og planlagt fagområde i januar 1991

Fars yrke		Funksjonær på høyeste eller nest høyeste nivå	Arbeider faglært og ufaglært	Annet og uoppgitt
Planlagt utdanningsnivå: Universitet og høyskoler	Antall observasjoner			
Planlagt fagområde:				
Juridiske fag	142	65,5	13,4	21,1
Matematikk, datafag mm	238	58,8	20,2	21,0
Samfunnsvitenskap	176	57,4	23,9	18,7
Språk, historie mm	207	56,1	19,8	24,1
Teknikk	316	55,1	21,9	23,0
Økonomi og administrasjon	399	54,9	24,7	20,4
Kunst, musikk mm	93	52,7	21,5	25,8
Idrett og militære fag	154	45,5	30,5	24,0
Helsevern	350	42,9	34,0	23,1
Undervisning	136	38,9	29,4	31,7
Planlagt utdanningsnivå: Folkehøgskole, videregående skole og lærling				
Planlagt fagområde:				
Allmennfag	193	47,1	30,0	22,9
Idrett, politifag mm	67	38,8	37,3	23,9
Kunst, kultur mm	92	35,9	34,8	29,3
Handel- og kontorlag	224	31,7	43,3	25,0
Helse- og sosialfag	160	25,0	40,7	34,3
Hustell-, hotellfag mm	87	24,1	42,5	33,4
Elektrofag	137	23,3	55,4	21,3
Byggefag, trearbeid mm	139	23,0	49,7	27,3
Mekaniske fag	217	20,7	47,0	32,3
Hygiene og skjønnhetspleie	50	20,0	42,0	38,0
Jordbruksfag mm	56	19,6	30,3	50,1
Jern- og metallfag	52	5,8	78,9	15,3

Fullstendig tekst for fagområde: Se Tabell V.7.1

Tabell V.7.4 1974- og 1972-kullet fordelt etter fars utdanning og planlagt fagområde i januar 1991

Fars utdanning		Univer- sitet	Høg- skole	Real- skole og gymnas	Yrkes- skole	Kortere utdan- ning	Sum
Planlagt utdanningsnivå: Universitet og høyskole	Antall obser- vasjoner						
Planlagt fagområde:							
Juridiske fag	142	33,8	22,5	14,1	16,2	13,3	99,9
Kunst, musikk mm	93	32,3	20,4	12,9	16,1	18,3	100,0
Samfunnsvitenskap	176	30,7	15,9	13,6	20,5	19,4	100,1
Matematikk, datafag mm	238	26,1	28,6	10,5	20,2	14,7	100,1
Språk, historie mm	207	25,6	22,2	18,8	18,4	14,9	99,9
Teknikk	316	23,4	24,4	12,7	21,2	18,3	100,0
Helsevern	350	19,4	18,6	13,1	23,1	25,7	99,9
Økonomi og administrasjon	388	17,5	21,9	20,9	20,9	18,8	100,0
Idretts- og militære fag	154	14,9	20,8	15,5	25,3	23,3	99,8
Undervisning	136	11,8	14,0	15,4	30,9	28,0	100,1
Planlagt utdanningsnivå: Folkehøgskole, videregående skole, lærling							
Planlagt fagområde:							
Allmennfag	193	17,1	17,1	16,5	23,8	25,4	99,9
Idrett, politifag mm	67	13,4	19,4	12,0	25,4	29,8	100,0
Kunst, kultur mm	92	9,8	18,5	16,3	21,7	33,7	100,0
Handel- og kontorlag	224	7,6	7,1	20,5	32,6	32,1	99,9
Jordbruksfag mm	56	5,4	10,7	16,1	25,0	42,9	100,1
Byggefag, trearbeid mm	139	5,0	6,5	11,5	30,2	46,7	99,9
Hygiene og skjønnhetspleiefag	50	4,0	6,0	22,0	40,0	28,0	100,0
Mekaniske fag	217	3,7	9,2	10,1	38,7	38,3	100,0
Husstell- og hotellfag	87	3,4	6,9	13,8	24,1	51,7	99,9
Helse- og sosialfag	160	2,5	6,3	16,9	28,8	45,6	100,1
Jern- og metallfag	52	1,9	3,8	7,7	28,8	57,7	99,9
Elektrofag	137	1,5	11,7	11,7	38,7	36,5	100,1

Fullstendig tekst for fagområde: Se Tabell V.7.1

Tabell V.7.5 1974- og 1972-kullet fordelt etter planlagt fagområde i januar 1991 og prosentandel med Sg eller Mg i karakter i grunnskolen i norsk, engelsk og matematikk

Karakterer i grunnskolen	Antall observasjoner	Prosentandel med Sg eller Mg i		
		norsk	engelsk	matematikk
Planlagt utdanningsnivå: Universitet og høyskole				
Planlagt fagområde:				
Språk, historie mm	207	84,0	82,6	53,6
Samfunnsvitenskap	176	76,1	72,7	43,7
Juridiske fag	142	74,6	72,5	60,6
Matematikk, datafag mm	238	75,2	68,1	82,7
Kunst, musikk mm	93	74,2	62,3	47,4
Økonomi og administrasjon	388	63,9	60,6	66,0
Undervisning	136	69,8	60,3	50,8
Teknikk	316	56,0	59,1	68,1
Helsevern	350	66,3	57,1	48,5
Idretts- og militære fag	154	55,2	55,1	48,1
Planlagt utdanningsnivå: Folkehøgskole, videregående skole, lærling				
Planlagt fagområde:				
Allmennfag	193	53,3	54,9	44,6
Kunst, kultur mm	92	47,9	41,3	23,9
Idrett, politifag mm	67	38,8	34,3	35,8
Elektrofag	137	27,7	27,8	38,0
Handel- og kontorfag	224	27,2	23,7	18,3
Husstell-, hotellfag mm	87	20,7	21,8	8,0
Helse- og sosialfag	160	30,6	16,9	9,4
Hygiene og skjønnhetspleiefag	50	32,0	14,0	24,0
Jordbruksfag mm	56	25,0	12,5	19,6
Mekaniske fag	217	9,7	11,5	15,7
Jern- og metallfag	52	3,8	7,7	7,7
Bygge- og anleggsgfag mm	139	10,8	7,2	13,7
Alle	4132	49,8	46,1	42,2

Fullstendig tekst for fagområde: Se Tabell V.7.1

Tabell V.8.1 Drømmeyrke eller preferanseyrke for personer på ulike studieretninger i den videregående skolen i januar 1991. 1974- og 1972-kullet

Studieretning	Videregående skoler					Uoppgitt går ikke på skole
	Allmenn-fag	Handel og kontor-fag	Helse- og sosialfag	Håndverks- og indu-strifag	Andre fag	
Antall observasjoner	1626	466	110	445	198	423
Drømmeyrke:						
Flyger	10,5	5,6	0,9	9,9	5,1	4,7
Jurist	6,7	7,3	1,8	0,0	0,5	2,3
Lege	7,0	1,3	4,5	0,4	1,5	2,4
Bilreparatør mm	0,4	0,4	1,8	18,2	4,0	4,7
Politi mm	3,9	4,7	0,0	1,6	3,5	3,1
Forsker	4,9	0,8	0,9	0,2	1,0	2,3
Musiker	3,7	1,5	0,0	2,2	1,0	3,1
Sivilingeniør	4,0	0,4	0,0	3,1	1,5	0,9
Ingeniør	1,8	2,1	2,7	6,1	3,5	1,9
Lærer	3,4	2,6	2,7	0,0	1,5	2,1
Reiseleder/guide	2,4	4,9	1,8	1,1	0,5	3,1
Journalist/redaktør	4,3	1,7	0,0	0,4	0,0	1,2
Frisør	0,8	2,4	2,7	2,5	3,0	3,5
Sykepleier	1,8	1,3	15,5	0,0	1,0	3,1
Elektriker	0,4	0,9	0,0	10,1	1,5	2,4
Snekker	0,2	0,2	0,0	9,4	0,5	4,2
Veterinær	2,6	1,7	1,8	0,2	4,0	1,9
Rådgiver, konsulent mm	2,6	5,2	0,0	0,0	0,0	0,7
Noe med idrett	2,7	1,7	0,0	0,7	2,0	1,4
Bedriftsleder	1,4	3,6	0,0	0,9	1,0	2,6
Sosialtjenestemann	2,0	2,6	5,5	0,0	1,5	1,4
Kokk	0,1	0,4	2,7	1,1	11,1	3,1
Barnepleier	0,6	0,6	16,4	0,2	1,5	3,5
Psykolog	2,0	1,1	4,5	0,2	0,0	0,9
Skuespiller	1,4	0,9	0,9	0,2	2,0	1,4
Fysio-, arbeidsterapeut	1,8	1,3	0,9	0,0	2,0	0,7
Offiser, militær	1,9	0,8	0,0	1,1	1,0	0,5
Noe med data	1,8	1,7	0,9	0,2	0,0	1,2
Barnehagelærer	0,9	2,1	5,5	0,0	0,5	2,4
Kunstmaler	2,7	1,0	0,9	0,0	1,3	0,5
Bonde	0,4	0,6	0,0	1,3	5,6	2,1
Fotograf	1,4	1,1	0,0	0,2	0,5	0,5

Tabell V.8.2 Drømmeyrke eller preferanseyrke for personer som har planlagt ulike utdanningsnivåer, 1974- og 1972-kullet.

Planlagt utdanningsnivå	Doktorgrad	Universitet	Høgskole	Kortere utdanning
Antall observasjoner	127	673	1158	1520
Drømmeyrke eller preferanseyrke:				
Flyger	9,4	6,2	9,8	8,2
Jurist	3,2	13,6	3,0	2,2
Lege	22,8	6,8	4,2	1,2
Bilreparatør mm	0,0	0,3	1,3	7,4
Politi	2,4	2,7	3,7	3,4
Forsker	16,5	6,9	2,0	0,7
Musiker	0,8	3,7	3,3	2,4
Sivilingeniør	2,4	4,6	4,1	0,7
Ingeniør	0,8	1,0	4,3	2,0
Lærer	0,0	2,4	5,0	1,0
Reiseleder/guide	0,0	1,2	2,8	3,2
Journalist/redaktør	3,1	5,5	2,8	0,9
Frisør	0,0	0,3	0,5	4,7
Sykepleier	0,8	0,1	4,5	1,4
Elektriker	0,0	0,4	1,1	3,9
Snekker	0,0	0,1	0,4	3,6
Veterinær	4,7	2,4	1,7	1,8
Rådgiver, konsulent, utreder mm	2,4	3,9	3,3	0,3
Noe med idrett	0,8	2,4	2,7	1,3
Bedriftsleder	0,8	1,6	1,7	2,0
Sosialtjenestemann	1,6	1,0	3,0	1,1
Kokk	0,0	0,0	0,3	3,2
Barnepleier	0,0	0,0	1,0	2,6
Psykolog	4,7	1,2	1,6	1,1
Skuespiller	1,6	1,9	1,1	1,1
Fysio-/arbeidsterapeut	0,8	0,9	2,1	0,9
Offiser/militær	0,0	0,4	1,9	1,4
Noe med data	1,6	2,2	1,6	0,7
Barnehagelærer	0,0	0,1	2,0	1,2
Kunstmaler	0,8	1,5	0,6	1,3
Bonde	0,0	0,3	0,3	1,9
Fotograf	0,0	1,2	1,0	0,9

Tabell V.8.3 Drømmeyrke eller preferanseyrke etter fars yrke, 1974- og 1972-kullet.

Fars yrke	Funksjonær				Bonde	Arbeider		Uopp- gitt, ikke yrkes- aktiv
	på høy- este nivå	på nest høyeste nivå	på nest laveste nivå	på lav- este nivå		faglært	ufaglært	
Antall observasjoner	482	954	249	95	231	486	665	316
Drømmeyrke eller preferanseyrke:								
Flyger	6,4	9,3	9,2	9,5	9,5	9,7	7,2	7,3
Jurist	7,4	5,9	5,6	3,2	1,8	3,9	2,9	3,8
Lege	8,5	4,1	4,4	1,1	1,3	3,3	2,4	4,7
Bilreparatør mm	1,0	3,2	2,0	4,2	4,8	6,0	5,0	3,5
Politi	3,3	3,2	5,2	1,1	2,6	3,1	4,1	2,2
Forsker	4,8	3,6	2,0	3,2	3,4	2,9	1,7	0,9
Musiker	5,4	2,7	3,2	5,3	0,9	2,3	1,8	3,2
Sivilingeniør	3,7	2,5	0,8	1,1	3,5	2,9	1,8	3,8
Ingeniør	3,5	2,8	2,4	0,0	0,0	3,9	1,4	3,5
Lærer	2,9	2,3	2,4	3,2	2,2	2,5	2,6	3,2
Reiseleder/guide	1,9	2,5	2,8	5,3	3,0	2,7	3,2	0,9
Journalist/redaktør	5,4	3,4	2,0	2,1	1,3	1,6	1,1	0,9
Frisør	0,6	1,9	2,0	10,5	2,2	1,9	3,2	2,5
Sykepleier	0,2	1,3	2,4	1,1	2,2	3,9	3,8	2,2
Elektriker	0,8	2,3	1,6	0,0	0,9	2,7	4,1	1,3
Snekker	0,8	1,4	1,2	2,1	2,6	0,8	4,4	2,8
Veterinær	3,1	1,9	2,0	1,1	2,6	1,9	1,8	1,3
Rådgiver, konsulent, utreder	3,3	2,7	2,0	1,1	1,3	0,8	1,7	1,6
Noe med idrett	2,5	2,2	1,2	1,1	2,2	1,9	1,7	1,6
Bedriftsleder	1,2	2,7	1,6	1,1	2,2	2,1	1,1	0,9
Sosialtjenestemann	1,7	1,8	4,0	1,1	0,0	1,0	2,0	2,2
Kokk	0,2	0,8	1,2	1,1	2,2	1,4	3,0	2,2
Barnepleier	0,0	1,0	2,4	3,2	1,7	2,3	1,7	2,2
Psykolog	1,0	2,1	0,4	1,1	0,0	1,9	1,2	1,3
Skuespiller	1,9	1,3	2,0	3,2	0,9	0,6	0,6	1,9
Fysio-/arbeidsterapeut	1,0	1,7	0,4	0,0	3,0	1,0	1,1	1,3
Offiser, militær	1,0	1,6	0,4	1,1	0,9	0,8	2,2	1,3
Noe med data	1,9	1,6	0,4	2,1	0,4	0,6	1,1	2,2
Barnehagelærer	0,6	1,2	0,8	1,1	3,0	1,0	1,1	1,9
Kunstmaler	1,7	1,5	0,4	1,1	2,2	0,6	0,3	1,3
Bonde	0,0	0,3	1,2	1,1	8,7	0,6	0,8	0,0
Fotograf	1,5	1,0	0,4	0,0	0,0	1,4	0,6	1,6

Tabell V.8.4 Drømmeyrke eller preferanseyrke etter fars utdanning, 1974- og 1972-kullet.

Fars utdanning	Uni- ver- sitet	Høg- skole	Gymnas	Real- skole	Yrkes- skole	Framh. sk. Folke- h.sk.	Folke- sk. Grunn- skole	Uopp- gitt
Antall observasjoner	534	574	137	384	857	291	446	255
Drømmeyrke eller preferanseyrke:								
Flyger	8,2	9,2	5,8	8,3	10,2	7,9	7,6	4,3
Jurist	7,5	5,3	4,4	6,0	3,9	3,4	3,2	3,2
Lege	8,2	5,1	4,4	2,9	3,0	3,7	1,6	3,9
Bilreparatør mm	1,5	2,6	5,8	2,6	5,0	5,2	4,3	4,3
Politi	3,9	3,1	0,7	4,7	3,0	3,1	3,8	2,4
Forsker	5,5	4,0	2,9	1,3	2,7	3,1	1,1	1,2
Musiker	4,5	5,1	0,0	3,1	1,6	1,7	2,0	2,7
Sivilingeniør	3,9	3,8	2,2	1,8	2,5	2,1	1,3	2,0
Ingeniør	2,4	3,8	2,2	2,3	2,7	0,7	3,1	1,2
Lærer	2,4	2,3	3,6	2,9	3,5	2,1	1,3	2,0
Reiseleder/guide	1,7	1,7	2,9	3,9	2,7	3,4	2,7	2,4
Journalist/redaktør	4,7	3,7	3,6	2,6	1,6	1,4	0,9	1,2
Frisør	0,6	1,2	5,8	2,3	3,4	1,7	2,7	2,4
Sykepleier	0,6	1,2	0,7	1,3	2,3	4,1	4,5	3,1
Elektriker	0,9	1,9	0,0	2,6	3,2	3,4	2,0	1,6
Snekker	1,5	0,3	2,9	0,8	2,4	3,0	3,1	3,5
Veterinær	2,4	1,7	1,5	2,6	1,5	2,4	2,2	2,0
Rådgiver/konsulent	2,4	2,8	4,4	1,0	1,9	2,1	1,1	2,0
Noe med idrett	1,9	3,0	1,5	1,6	1,4	2,1	1,8	2,4
Bedriftsleder	1,1	1,9	2,2	2,1	1,5	1,7	2,7	1,6
Sosialtjenestemann	1,3	1,4	2,9	2,1	2,1	1,4	1,6	2,0
Kokk	0,0	0,5	0,7	2,6	1,2	3,4	2,0	3,5
Barnepleier	0,0	0,3	0,0	1,0	2,3	3,8	2,0	2,4
Psykolog	1,5	1,0	0,7	2,1	1,4	1,7	1,3	0,8
Skuespiller	2,2	1,4	2,2	1,0	0,6	1,0	1,3	1,2
Fysio-/arb.terap.	0,7	1,2	2,2	1,6	1,5	0,7	1,6	1,2
Offiser/militær	0,7	1,4	0,7	1,3	1,1	1,7	2,2	1,6
Noe med data	1,7	1,4	2,2	1,0	0,8	0,7	1,8	1,6
Barnehagelærer	0,7	0,7	1,5	1,3	1,2	1,7	1,3	2,4
Kunstmaler	1,7	1,6	0,0	1,3	0,6	0,7	1,1	1,2
Bonde	0,2	1,0	1,5	0,8	1,9	0,7	0,7	0,8
Fotograf	0,9	1,0	2,2	1,3	0,8	0,7	0,4	1,6

Tabell V.8.5 Drømmeyrke eller preferanseyrke etter karakter i engelsk i grunnskolen, 1974- og 1972-kullet.

Karakter i engelsk i grunnskolen	Sg	Mg	G	Ng	Uoppgitt
Antall observasjoner	203	1415	1219	267	362
Drømmeyrke eller preferanseyrke:					
Flyger	7,4	10,9	7,8	6,4	3,0
Jurist	8,8	5,7	3,5	1,9	3,3
Lege	7,4	5,5	2,7	1,5	3,6
Bilreparatør mm	0,5	1,1	4,8	9,0	6,9
Politi	0,5	3,1	3,9	3,7	3,6
Forsker	6,0	4,2	1,9	1,1	1,2
Musiker	5,9	3,7	2,1	1,1	1,9
Sivilingeniør	2,5	3,3	2,6	1,1	1,1
Ingeniør	2,5	2,6	2,6	2,2	2,5
Lærer	2,5	2,9	2,8	0,7	1,9
Reiseleder/guide	3,0	3,0	2,0	1,9	3,3
Journalist/redaktør	6,9	3,8	1,3	0,0	0,6
Frisør	0,5	1,2	2,9	4,1	4,1
Sykepleier	0,0	1,1	3,0	4,1	3,3
Elektriker	1,0	1,6	2,7	3,0	2,5
Snekker	0,5	0,5	2,9	6,0	3,3
Veterinær	0,5	2,7	1,6	1,9	1,7
Rådgiver/konsulent/utreder mm	3,0	3,1	1,3	0,7	0,8
Noe med idrett	1,0	1,9	2,3	1,1	1,9
Bedriftsleder	2,0	1,9	1,7	1,5	1,7
Sosialtjenestemann	1,5	2,0	1,8	0,7	1,4
Kokk	0,0	0,5	1,4	6,0	3,0
Barnepleier	0,5	0,8	1,8	3,4	2,5
Psykolog	1,0	2,5	0,6	0,7	0,3
Skuespiller	2,5	1,4	1,0	1,5	0,8
Fysio-/arbeidsterapeut	0,5	1,8	1,1	0,7	0,8
Offiser/militær	1,0	1,1	1,7	1,5	0,8
Noe med data	2,0	1,4	1,2	0,4	1,4
Barnehagelærer	1,0	0,9	1,4	1,5	1,7
Kunstmaler	1,5	1,1	1,1	1,1	0,6
Bonde	0,0	0,4	1,6	2,6	0,8
Fotograf	0,5	0,9	1,4	0,0	0,8

Tabell V.9.1 Respondenter fordelt etter kull, kjønn og årsaker til at de ikke har bestemt seg for et yrke.

	1974-kullet (16-åringer)			1972-kullet (18-åringer)			Går ikke på skole
	Videregående skoler			Videregående skoler			
	Allmen- nfag	Handel- og kontor- fag	Håndv. og indu- strifag	All- mennfag	Handel- og kontor- fag	Håndv. og indu- strifag	
Antall observasjoner	1072	315	347	838	249	198	422
Hvorfor har du ikke bestemt deg for et yrke?							
Vil ha mer erfaring fra arbeidslivet	0,6	3,5	2,9	1,0	1,2	2,0	10,4
Har ikke tenkt over hva jeg vil jobbe med	5,2	7,6	2,9	3,2	4,0	2,5	4,5
Har mange interesser, og ikke bestemt meg ennå	15,1	11,7	7,5	16,7	16,1	4,5	8,8
Kjenner lite til forskjellige yrker	9,6	9,8	4,6	8,4	8,0	2,0	4,5
Utdanninga gir flere valgmuligheter, bestemmer senere	14,4	11,1	6,6	10,5	7,6	3,5	5,0
Vil helst slippe å jobbe, utsetter valget	0,1	0,3	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
Vil gjøre andre ting	0,5	0,3	0,9	1,6	1,2	0,0	0,5
Vet ikke	1,6	1,3	2,0	1,2	1,6	1,5	2,6
Sum - ikke bestemt seg	47,1	45,6	27,4	42,8	39,7	16,0	36,3
Sum - har bestemt seg	53,0	54,3	72,6	57,3	60,2	83,8	63,7
Sum	100,1	99,9	100,0	100,1	99,9	99,8	100,0

Tabell V.9.2 Respondenter fordelt etter fars yrke og årsaker til at de ikke har bestemt seg for et yrke.

Fars yrke	Faglært og ufaglært arbeider	Funksjonær på høyeste og nest høyeste nivå
Antall observasjoner	1347	1707
Hva er årsaken til at du ikke har bestemt deg for et yrke?		
Vil ha mer erfaring fra arbeidslivet	3,0	2,0
Har ikke tenkt over hva jeg vil jobbe med	4,7	4,0
Har mange interesser, ikke bestemt meg	10,9	14,8
Kjenner for lite til forskjellige yrker	6,2	8,2
Utdanninga gir flere valgmuligheter, bestemmer meg senere	8,8	11,5
Vil helst slippe å jobbe, utsetter valget	0,1	0,1
Vil gjøre andre ting	0,4	0,9
Vet ikke	1,7	1,3
Sum - har ikke bestemt seg for et yrke	35,8	42,8
Sum - har bestemt seg for et yrke	64,1	57,2
Sum	99,9	100,0

Tabell V.10.1 1974-kullet (16-åringer) fordelt etter studieretning og planlagt yrke for dem som har bestemt seg for et yrke i januar 1991

1974-kullet Skoleslag 1991	All- menn- fag	Handel- og kontor- fag	Helse- og sosial- fag	Håndv. og industri- fag	Annen videre- gående
Antall observasjoner	610	179	66	269	111
YRKESGRUPPER (NYK):					
0 TEKNISK, VITENSKAPELIG, HUMA- NISTISK OG KUNSTNERISK ARBEID					
00 Teknisk arbeid	8,4	0,6	0,0	8,9	9,9
01 Kjemiker- og fysikerarbeid	2,8	0,6	0,0	0,0	0,9
02 Biologisk arbeid	3,0	0,6	0,0	0,0	3,6
03 Medisinsk arbeid	4,4	0,6	3,0	0,0	0,0
04 Sykepleie- og annet pleiearbeid	7,0	5,6	78,8	0,7	9,0
05 Annet syke- og helsevernarbeid	2,1	0,6	0,0	0,0	1,8
06 Pedagogisk arbeid	10,2	3,4	9,1	0,4	4,5
07 Religiøst arbeid	1,0	0,6	0,0	0,0	0,9
08 Juridisk arbeid	7,2	2,8	0,0	0,0	0,9
09 Kunstnerisk og litterært arbeid	9,7	3,4	0,0	1,5	8,1
0X Andre i teknisk, vitenskap. og kunst- nerisk arb.	10,3	7,8	3,0	1,1	0,0
1 ADMINISTRASJONS- OG FOR- VALTN.ARBEID, BEDRIFTS- OG ORGANISASJONSLEDELSE	1,6	4,5	0,0	0,0	0,0
2 KONTORARBEID	6,4	31,8	0,0	1,1	0,9
3 HANDELSARBEID	0,9	9,0	0,0	0,7	0,0
4 JORDBRUKS-, SKOGBRUKS- OG FISKERARBEID	1,7	0,6	0,0	1,5	15,3
6 TRANSPORT- OG KOMMUNIKA- SJONSARB.					
62 Lufttrafikk	6,1	0,6	0,0	0,7	0,9
Annet transport- og kommunikasjonsarbeid	0,7	2,9	0,0	1,9	3,6
5-7-8 INDUSTRI- BYGGE- OG ANLEGGSSARB., GRUVEDRIFT OG OLJEVIRKSOMHET					
75 Mekaniker, sveiser, reparatør mm	0,2	0,0	0,0	37,5	6,3
76 Elektriker mm	1,0	0,6	0,0	19,0	5,4
77 Snekker, bygningarbeider mm	0,0	0,0	0,0	12,6	0,0
Andre innen 5, 7 og 8	0,9	0,6	0,0	7,4	2,7
9 SERVICEARBEID					
90 Sivilt overvåkings- og tryggingsarbeid	5,1	5,6	0,0	0,0	0,0
91 Hotell-, restaurant- og husarbeid	3,3	6,7	4,5	1,9	20,7
94 Hygiene og skjønnhetspleiearbeid	0,5	3,9	1,5	2,6	0,9
Andre i serviceyrker	2,0	4,0	0,0	0,4	1,8
X MILITÆRT ARBEID	3,9	3,4	0,0	0,4	1,8
SUM	100,4	100,8	99,9	100,3	99,9

Tabell V.10.2 1972-kullet (18-åringer) fordelt etter studieretning og planlagt yrke for dem som har bestemt seg for et yrke i januar 1991

1972-kullet Skoleslag	Allmenn- fag	Handel- og kontorfag	Håndv. og industrifag	Går ikke på skole
Antall observasjoner	501	153	177	289
YRKESGRUPPER (NYK):				
0 TEKNISK, VITENSKAPELIG, HUMA- NISTISK OG KUNSTNERISK ARBEID				
00 Teknisk arbeid	8,4	2,6	18,1	4,2
01 Kjemiker- og fysikerarbeid	4,2	0,7	0,0	0,3
02 Biologisk arbeid	3,6	1,3	0,0	0,3
03 Medisinsk arbeid	2,6	0,0	0,0	0,0
04 Sykepleie- og annet pleiearbeid	9,8	7,8	0,0	15,6
05 Annet syke- og helsevernarbeid	2,6	0,7	0,6	1,4
06 Pedagogisk arbeid	9,2	8,5	0,6	7,3
07 Religiøst arbeid	0,6	0,7	0,0	0,0
08 Juridisk arbeid	4,8	0,7	0,0	1,0
09 Kunstnerisk og litterært arbeid	7,8	3,3	4,0	4,5
0X Andre i teknisk, vitenskap. og kunstnerisk arb.	12,4	13,1	0,6	4,2
1 ADMINISTRASJONS- OG FOR- VALTN.ARBEID, BEDRIFTS- OG ORGA- NISASJONSLEDELSE				
2 KONTORARBEID	6,0	28,1	1,1	2,4
3 HANDELSARBEID	1,4	10,5	1,2	3,4
4 JORDBRUKS-, SKOGBRUKS- OG FISKERARBEID				
6 TRANSPORT- OG KOMMUNIKA- SJONSARB.				
62 Lufttrafikk	2,8	1,3	0,0	0,7
Annet transport- og kommunikasjonsarbeid	0,6	0,7	2,9	2,0
5-7-8 INDUSTRI- BYGGE- OG ANLEGGSSARB., GRUVEDRIFT OG OLJEVIRKSOMHET				
75 Mekaniker, sveiser, reparatør mm	0,6	0,0	28,2	11,8
76 Elektriker mm	1,4	2,0	14,7	6,9
77 Snekker, bygningarbeider mm	0,0	0,0	14,7	6,9
Andre innen 5, 7 og 8	1,6	0,7	5,7	5,0
9 SERVICEARBEID				
90 Sivilt overvåkings- og tryggingsarbeid	4,2	3,9	0,0	2,1
91 Hotell-, restaurant- og husarbeid	4,6	8,5	2,3	10,0
94 Hygiene og skjønnhetspleiearbeid				
Andre i serviceyrker	1,2	0,0	0,0	0,9
X MILITÆRT ARBEID				
SUM	100,0	99,4	100,4	99,4

Tabell V.10.3 Respondenter fordelt etter karakterer i grunnskolen i matematikk, engelsk og norsk og planlagt yrke for dem som har bestemt seg for et yrke i januar 1991. Prosentandel med Sg/Mg i faget. 1974- og 1972-kullet

	Antall observasj.	Karakterer i grunnskolen i		
		Matematikk	Engelsk	Norsk
		Prosentandel med Sg eller Mg i faget		
YRKESGRUPPER (NYK):				
0 TEKNISK, VITENSKAPELIG, HUMANISTISK OG KUNSTNERISK ARBEID				
00 Teknisk arbeid	191	71	57	57
01 Kjemiker- og fysikerarbeid	45	87	76	71
02 Biologisk arbeid	49	67	65	82
03 Medisinsk arbeid	52	81	79	75
04 Sykepleie- og annet pleiearbeid	273	21	32	45
05 Annet syke- og helsevernarbeid	43	40	44	58
06 Pedagogisk arbeid	180	47	57	66
07 Religiøst arbeid	13	54	54	62
08 Juridisk arbeid	82	67	77	77
09 Kunstnerisk og litterært arbeid	168	45	58	68
0X Andre i teknisk, vitenskap. og kunstnerisk arb.	193	55	64	63
1 ADMINISTRASJONS- OG FORVALTN.ARBEID, BEDRIFTS- OG ORGANI- SASJONSLEDELSE	42	69	62	64
2 KONTORARBEID	197	58	45	58
3 HANDELSARBEID	67	27	49	45
4 JORDBRUKS-, SKOGBRUKS- OG FISKER- ARBEID	74	28	22	35
6 TRANSPORT- OG KOMMUNIKASJONSARB.				
62 Lufttrafikk	62	66	73	55
Annet transport- og kommunikasjonsarbeid	40	30	28	25
5-7-8 INDUSTRI- BYGGE- OG ANLEGGSSARB., GRUVEDRIFT OG OLJEVIRKSOMHET				
75 Mekaniker, sveiser, reparatør mm	239	13	11	9
76 Elektriker mm	134	43	32	29
77 Snekker, bygningarbeider mm	92	11	7	12
Andre innen 5, 7 og 8	93	24	28	25
9 SERVICEARBEID				
90 Sivilt overvåkings- og tryggingarbeid	79	37	36	43
91 Hotell-, restaurant- og husarbeid	172	18	37	40
94 Hygiene og skjønnhetspleiearbeid	55	24	13	33
Andre i serviceyrker	41	32	39	44
X MILITÆRT ARBEID	67	37	46	55
SUM	2743	41	43	48

Tabell V.10.4 Prosentandel som har planlagt utdanning på henholdsvis doktorgradsnivå, universitetsnivå og universitets- og høgsolenivå for hver yrkesgruppe - for dem som har bestemt seg for et yrke i januar 1991 - 1974- og 1972-kullet

Planlagt utdanningsnivå	Doktorgrad	Universitet og dr.grad	Universitet og høgscole
Antall observasjoner	96	565	1476
Alle - prosentandel med planlagt utdanningsnivå	3,6	21	55
YRKESGRUPPER (NYK):			
0 TEKNISK, VITENSKAPELIG, HUMANISTISK OG KUNSTNERISK ARBEID			
00 Teknisk arbeid	6	29	90
01 Kjemiker- og fysikerarbeid	30	77	100
02 Biologisk arbeid	16	61	90
03 Medisinsk arbeid	32	85	94
04 Sykepleie- og annet pleiearbeid	2	6	60
05 Annet syke- og helsevernarbeid	2	19	63
06 Pedagogisk arbeid	0	21	82
07 Religiøst arbeid	8	46	69
08 Juridisk arbeid	6	94	98
09 Kunstnerisk og litterært arbeid	3	30	67
0X Andre i teknisk, vitenskap. og kunstnerisk arb.	7	42	89
1 ADMINISTRASJONS- OG FORVALTN.ARBEID, BEDRIFTS- OG ORGANISASJONSLEDELSE			
2 KONTORARBEID	2	23	71
3 HANDELSARBEID	2	9	44
4 JORDBRUKS-, SKOGBRUKS- OG FISKERARBEID			
6 TRANSPORT- OG KOMMUNIKASJONSARB.			
62 Lufttrafikk	7	19	60
Annet transport- og kommunikasjonsarbeid	0	3	18
5-7-8 INDUSTRI- BYGGE- OG ANLEGGSSARB., GRUVEDRIFT OG OLJEVIRKSOMHET			
75 Mekaniker, sveiser, reparatør mm	0	0	7
76 Elektriker mm	0	1	17
77 Snekker, bygningarbeider mm	0	0	4
Andre innen 5, 7 og 8	1	4	15
9 SERVICEARBEID			
90 Sivilt overvåkings- og tryggingarbeid	1	13	60
91 Hotell-, restaurant- og husarbeid	0	7	25
94 Hygiene og skjønnhetspleiearbeid	0	0	4
Andre i serviceyrker	3	16	50
X MILITÆRT ARBEID	2	15	68

Tabell V.10.5 Sammenligning mellom planlagt yrke og drømmeyrke i januar 1991 - 1974- og 1972-kullet

	Planlagt yrke	Drømmeyrke
Antall observasjoner		
YRKESGRUPPER (NYK):		
0 TEKNISK, VITENSKAPELIG, HUMANISTISK OG KUNSTNERISK ARBEID		
00 Teknisk arbeid	7,0	6,2
01 Kjemiker- og fysikerarbeid	1,6	2,1
02 Biologisk arbeid	1,8	2,6
03 Medisinsk arbeid	1,7	4,3
04 Sykepleie- og annet pleiearbeid	10,0	5,5
05 Annet syke- og helsevernarbeid	1,7	1,6
06 Pedagogisk arbeid	6,6	4,3
07 Religiøst arbeid	0,5	0,4
08 Juridisk arbeid	3,0	4,7
09 Kunstnerisk og litterært arbeid	6,1	10,3
0X Andre i teknisk, vitenskap. og kunstnerisk arb.	7,0	9,3
1 ADMINISTRASJONS- OG FORVALTN.ARBEID, BEDRIFTS- OG ORGANISASJONSLEDELSE	1,5	3,0
2 KONTORARBEID	7,1	2,3
3 HANDELSARBEID	2,5	1,7
4 JORDBRUKS-, SKOGBRUKS- OG FISKERARBEID	2,8	2,1
6 TRANSPORT- OG KOMMUNIKASJONSARB.		
62 Lufttrafikk	2,3	8,4
Annet transport- og kommunikasjonsarbeid	1,4	1,6
5-7-8 INDUSTRI- BYGGE- OG ANLEGGSSARB., GRUVEDRIFT OG OLJEVIRKSOMHET		
75 Mekaniker, sveiser, reparatør mm	8,7	5,2
76 Elektriker mm	5,0	2,9
77 Snekker, bygningarbeider mm	3,4	2,0
Andre innen 5, 7 og 8	3,3	2,4
9 SERVICEARBEID		
90 Sivilt overvåkings- og tryggingarbeid	2,9	3,6
91 Hotell-, restaurant- og husarbeid	6,3	5,0
94 Hygiene og skjønnhetspleiearbeid	2,0	2,3
Andre i serviceyrker	1,4	3,2
X MILITÆRT ARBEID	2,4	1,3
Ikke klassifiserbart arbeid		0,9
SUM	100,0	99,2

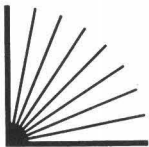
Tabell V.10.6 Planlagt yrke i januar 1991 fordelt etter fars yrke - 1974- og 1972-kullet

Fars yrke	Funksjonær				Bonde	Arbeider		Uopp- gitt, ikke yrkes- aktiv
	på høy- este nivå	på nest høy- este nivå	på nest lav- este nivå	på lav- este nivå		fag- lært	ufag- lært	
Antall observasjoner	337	705	200	76	189	385	542	257
YRKESGRUPPER (NYK):								
0 TEKNISK,VITENSKAPELIG, HUMANIST. OG KUNSTN. ARBEID								
00 Teknisk arbeid	11,6	8,7	5,0	1,3	6,3	6,2	5,2	5,4
01 Kjemiker- og fysikerarbeid	4,2	1,3	2,5	3,9	0,5	1,8	0,2	1,2
02 Biologisk arbeid	4,2	1,1	2,0	3,9	3,2	1,0	1,5	0,8
03 Medisinsk arbeid	7,4	1,3	2,5	1,3	0,0	0,3	0,7	0,8
04 Sykepleie- og annet pleiearbeid	4,2	9,4	7,5	13,2	12,2	13,2	11,3	11,7
05 Annet syke- og helsevernarbeid	1,5	1,4	1,5	1,3	2,1	1,8	1,7	1,6
06 Pedagogisk arbeid	7,7	5,8	10,0	3,9	8,5	5,7	5,4	8,3
07 Religiøst arbeid	1,2	0,9	0,5	0,0	0,0	0,0	0,2	0,4
08 Juridisk arbeid	6,8	5,1	3,5	1,3	0,0	1,3	0,9	1,6
09 Kunstnerisk og litterært arbeid	12,5	6,5	9,0	5,3	3,2	3,9	3,7	5,4
0X Andre i teknisk, vitenskap. og kunstnerisk arb.	10,1	7,5	6,0	5,3	2,1	6,8	5,7	9,3
1 ADMINISTRASJONS- OG FORVALTN. ARBEID MM	3,3	2,1	1,0	1,3	2,1	1,0	0,6	0,8
2 KONTORARBEID	4,5	8,9	12,0	10,4	4,7	6,8	5,7	5,4
3 HANDELSARBEID	3,0	3,1	2,0	2,6	1,0	2,1	2,5	2,0
4 JORDBRUKS-, SKOGBRUKS- OG FISKERARBEID	1,5	1,5	2,0	0,0	16,4	2,4	1,7	2,0
6 TRANSPORT- OG KOMMUNIKASJONS-ARB.								
62 Lufttrafikk	1,2	3,7	1,5	1,3	1,6	2,1	1,7	3,1
Annet transp.- og kommunika- sj.arb.	0,3	1,0	1,5	0,0	1,6	2,2	2,2	1,2
5-7-8 INDUSTRI- BYGGE- OG ANLEGG SARBEID MM								
75 Mekaniker, sveiser, reparatør mm	2,4	5,2	5,0	9,2	12,7	11,7	14,8	8,6
76 Elektriker mm	1,5	4,8	3,5	2,6	5,3	7,5	5,9	5,8
77 Snekker, bygningsarbeider mm	1,2	2,3	3,0	2,6	3,7	2,1	7,4	3,1
Andre innen 5, 7 og 8	1,2	2,5	2,5	5,2	3,1	4,9	4,3	4,4
9 SERVICEARBEID								
90 Sivilt overvåkings- og trygg.arb.	2,1	3,7	2,5	2,6	1,1	3,4	3,3	2,3
91 Hotell-, restaurant- og husarbeid	3,9	6,0	8,0	7,9	4,8	6,0	7,6	7,8
94 Hygiene og skjønnhetspleiearbeid	0,3	1,3	2,5	10,5	2,1	2,1	2,2	2,7
Andre i serviceyrker	0,6	1,4	0,5	1,3	1,1	1,8	1,5	2,8
X MILITÆRT ARBEID	2,1	3,3	2,5	1,3	0,5	2,1	2,8	1,9
SUM	100,5	99,8	100,0	99,5	99,9	100,2	100,7	100,4

Vedlegg 2 Spørreskjemaer

På de neste sidene følger kopi av spørreskjemaene til ungdom født i henholdsvis 1972 og 1974.

Første side er forskjellig i de to skjemaene. De tre øvrige sidene er felles.

Oslo, januar 1991

UNDERSØKELSE OM UTDANNINGS- OG YRKESPLANER FOR UNGDOM FØDT I 1972

1 a) Hva gjør du i januar 1991?

(Sett ett kryss)

- 1 Er hjemme uten lønnet arbeid
2 Arbeider i heltidsstilling
3 Arbeider i heltidsstilling og går på skole på deltid (kveldsundervisning o.l.)
4 Arbeider i deltidsstilling eller har tilfeldige og kortvarige jobber
5 Arbeider i deltidsstilling eller har tilfeldige og kortvarige jobber og går på skole på deltid (kveldsundervisning o.l.)
6 Går på skole
7 Går på skole og arbeider i deltidsstilling ved siden av eller tar tilfeldig og kortvarig arbeid
8 Lærling

1 b) Hvis du går på skole, hva slags utdanning tar du (oppgi studieretning og klassetrinn)? Hvis du er i arbeid, oppgi hva slags arbeid.

.....

1 c) Har du avsluttet noen utdanning etter grunnskolen? (Sett ett kryss)

- 1 Nei
2 Ja, hvilken utdanning (oppgi studieretning o.l.)

.....

2) Er det du gjør nå i vinter det du har ønsket å gjøre? (Sett ett kryss)

- 1 Ja, jeg går på den skolen jeg ønsker, eller har den jobben jeg ønsker, eller er hjemme etter eget ønske
2 Ja, jeg gjør det jeg har ønsket, men ville ha foretrukket å gjøre noe annet nå
3 Nei, jeg har ikke kommet inn på den skolen jeg ønsket, eller fått det arbeidet jeg helst ville ha
4 Nei, andre har overtalt meg til å gå på den skolen jeg går på, eller ta den jobben jeg har nå
5 Vet ikke

3) Er du sikker på hva du vil gjøre høsten 1991?

(Sett ett kryss)

- 1 Ja, helt sikker
2 Ja, nokså sikker } Gå til spørsmål 4
3 Nei, usikker fordi jeg har mye å velge mellom
4 Nei, usikker fordi jeg ikke vet om jeg kommer inn på ønsket skole eller jobb } Gå til spørsmål 5
5 Vet ikke, har ingen planer eller ønsker

4) Hva vil du gjøre høsten 1991?

(Sett ett kryss)

- 1 Gå på skole
2 Være i lønnet arbeid
3 Være hjemme uten lønnet arbeid

5) Hvis du går på skole i januar 1991, hvilke forhold har hatt betydning for at du begynte på denne skolen?

(Kryss av en rute for hver linje)

	Viktig 1	Noen betyd- ning 2	Ingen betyd- ning 3
Nødvendig for det yrket jeg tar sikte på.....	☐	☐	☐
Gjorde at jeg kunne gå på skole på hjemstedet	☐	☐	☐
Kom ikke inn på det jeg helst ønsket, måtte begynne med det jeg holder på med nå	☐	☐	☐
I tråd med mine interesser.....	☐	☐	☐
Fikk ikke arbeid.....	☐	☐	☐
Foreldrene mine ønsket det.....	☐	☐	☐
Kameratene/venninnene mine begynte der.....	☐	☐	☐
Var usikker på hva jeg ellers skulle gjøre	☐	☐	☐
Nødvendig for å komme inn på universitetet eller høyskole.....	☐	☐	☐

Oslo, januar 1991

UNDERSØKELSE OM UTDANNINGS- OG YRKESPLANER FOR UNGDOM FØDT I 1974

1 a) Hva gjør du i januar 1991?

(Sett ett kryss)

- 1 Går på skole
2 Er i lønnet arbeid (i minst 10 timer pr. uke)
3 Er hjemme uten lønnet arbeid (eller arbeider mindre enn 10 timer pr. uke)

1 b) Hvis du går på skole, oppgi hva slags

(Sett ett kryss)

- 1 Grunnskole, 9. klasse
2 Grunnskole, 10. klasse
3 Folkehøgskole
4 Videregående skole, allmennfaglig studieretning
5 Videregående skole, studieretning for handels- og kontorlag
6 Videregående skole, studieretning for sosial- og helsefag
7 Videregående skole, studieretning for håndverks- og industrifag
8 Videregående skole, andre yrkesfaglige studieretninger
9 Lærling
10 Annet, hva:

3) Er du sikker på hva du vil gjøre høsten 1991?

(Sett ett kryss)

- 1 Ja, helt sikker
2 Ja, nokså sikker } Gå til spørsmål 4
3 Nei, usikker fordi jeg har mye å velge mellom
4 Nei, usikker fordi jeg ikke vet om jeg kommer inn på ønsket skole eller jobb } Gå til spørsmål 5
5 Vet ikke, har ingen planer eller ønsker

4) Hva vil du gjøre høsten 1991?

(Sett ett kryss)

- 1 Gå på skole
2 Være i lønnet arbeid
3 Være hjemme uten lønnet arbeid

5) Hvis du går på skole etter 9. klasse, hvilke forhold har hatt betydning for at du begynte på denne skolen?

(Kryss av en rute for hver linje)

2) Er det du gjør nå i vinter det du har ønsket å gjøre? (Sett ett kryss)

- 1 Ja, jeg går på den skolen jeg ønsker, eller har den jobben jeg ønsker, eller er hjemme etter eget ønske
2 Ja, jeg gjør det jeg har ønsket, men ville ha foretrukket å gjøre noe annet nå
3 Nei, jeg har ikke kommet inn på den skolen jeg ønsket, eller fått det arbeidet jeg helst ville ha
4 Nei, andre har overtalt meg til å gå på den skolen jeg går på, eller ta den jobben jeg har nå
5 Vet ikke

	Viktig 1	Noen betyd- ning 2	Ingen betyd- ning 3
Nødvendig for det yrket jeg tar sikte på.....	☐	☐	☐
Gjorde at jeg kunne gå på skole på hjemstedet	☐	☐	☐
Kom ikke inn på det jeg helst ønsket, måtte begynne med det jeg holder på med nå	☐	☐	☐
I tråd med mine interesser.....	☐	☐	☐
Fikk ikke arbeid.....	☐	☐	☐
Foreldrene mine ønsket det.....	☐	☐	☐
Kameratene/venninnene mine begynte der.....	☐	☐	☐
Var usikker på hva jeg ellers skulle gjøre	☐	☐	☐
Nødvendig for å komme inn på universitetet eller høgskole.....	☐	☐	☐

6) Har du tenkt å ta utdanning i tillegg til grunnskolingen? (Besvar spørsmålet med ja hvis du går på videregående skole nå)

(Sett ett kryss)

- 1 Ja → Gå til spørsmål 7
2 Nei } Gå til spørsmål 10
3 Vet ikke }

7) Hvor langvarig utdanning har du tenkt å ta?

(Sett ett eller flere kryss)

- 1 Folkehøgskole (ettårig)
2 Videregående skole (ettårige og toårige grunnkurs)
3 Videregående skole (videregående kurs)
4 Lærlingutdanning
5 Høgskoleutdanning – ingeniørhøgskoler, sykepleierhøgskole, pedagogisk høgskole, distrikthøgskole m.fl. (2–3 år etter videregående skole)
6 Universitetsutdanning (4–7 år etter videregående skole)
7 Doktorgradsstudier (forskerutdanning 2–4 år etter universitetsutdanning)
- Svar også på spørsmål 9
- Svar også på spørsmål 8

8) Hvis du har krysset av for høgskoleutdanning, universitetsutdanning, eller doktorgradsutdanning i spørsmål 7, hvilket fagområde tar du sikte på? (Sett ett kryss)

- 1 Språk, historie, filosofi, teologi m.m. evt. lektor/adjunkt i slike fag
2 Undervisning (førskolelærer, lærer m.fl.)
3 Økonomi og administrasjon (siviløkonom, bedriftsøkonom, sosialøkonom m.fl.)
4 Samfunnsvitenskap (psykolog, sosiolog, statsviter, sosialantropolog m.fl.)
5 Juridiske fag
6 Matematikk, datafag, fysikk, kjemi og biologi evt. lektor/adjunkt i slike fag
7 Teknikk (sivilingeniør, ingeniør, arkitekt m.fl.)
8 Helsevern (lege, tannlege, farmasøyt, veterinær, sykepleier m.fl.)
9 Jordbruk, skogbruk og fiske (sivilagronom, hagebrukskandidat, landskapsarkitekt, forstskandidat m.fl.)
10 Kunst, musikk, drama o.l.
11 Idrett og militære fag
12 Andre fag, hvilke:

9) Hvis du har krysset av for folkehøgskole, videregående skoler og/eller lærlingutdanning i spørsmål 7, hvilket fagområde tar du sikte på?

(Sett ett kryss)

- 21 Allmennfag
22 Kunst, kultur og estetikk (reklametegner, dekoratør, kunsthåndverker, musiker, tegner, skuespiller, kunstmaler m.fl.)
23 Administrasjon, handel- og kontorlag
24 Tekstil og søm (skredder, kjole- og draktsyer m.fl.)
25 Finmekaniske fag (urmaker, tannteknikker, gullsmed, optiker m.fl.)
26 Mekaniske fag (bilmekaniker, bilreparatør, flymekaniker, maskinarbeider m.fl.)
27 Jern- og metallfag (maskinarbeider, platearbeider, sveiser m.fl.)
28 Elektrofag (elektromontør, elektrisitetsverksmontør, heismontør, radio- og TV-reparatør m.fl.)
29 Trearbeids-, bygge- og anleggsgfag (tømrer, snekker, maler, murer, kobber- og blikkenslager, grunnarbeider, rørlegger, glassmester m.fl.)
30 Grafiske fag (boktrykker, bokbinder, typograf m.fl.)
31 Næringsmiddelfag (baker, konditor, pølsemaker, slakter, fisketilvirker m.fl.)
32 Samferdselsfag (sjøfartsfag, vegtrafikkfag, jernbanetrafikkfag, postale fag, telekommunikasjonsfag, reiselivsfag)
33 Helse- og sosialfag (hjelpepleier, legesekretær, tannlegeassistent, barnepleier, vernepleier, apotektekniker m.fl.)
34 Jordbruk-, skogbruk- og fiskefag (agronom, gartner m.fl.)
35 Husstellsfag- hotell- og restaurantfag (kokk, servitør m.fl.)
36 Hygiene og skjønnhetspleiefag (frisør, fotpleier, hudpleier m.fl.)
37 Idretts- og ungdomslederfag, politiskole og militære fag
38 Andre fag, hvilke:

10) Tenk deg at du ikke behøve å ta hensyn til f.eks. eksamens karakterer, utdanningens lengde, lønn, jobbmuligheter, familieforhold, eller om du er gutt eller jente. Hva ville du helst bli? Vær så konkret du kan. Oppgi gjerne flere yrker, men bare ett på hver linje, og først det du helst ville bli.

- 1)
- 2)
- 3)

11) Nedenfor har vi nevnt noen forhold som kan ha betydning når folk velger yrke. Hvilke forhold betrakter du som viktige og mindre viktige ved valg av yrke? (Kryss av en rute for hver linje)

	Noen betydning		
	Viktig 1	2	Ingen betydning 3
Mulighet for høy inntekt.....	☐	☐	☐
Få et yrke som er vel ansett.....	☐	☐	☐
Få et arbeid der jeg kan få tilfredsstilt mine faglige interesser.	☐	☐	☐
Få et arbeid der jeg kan få brukt evnene mine.....	☐	☐	☐
Få et arbeid som krever kort eller ingen utdanning.....	☐	☐	☐
Muligheter til å få en ledende stilling	☐	☐	☐
Muligheter for selvstendig arbeid..	☐	☐	☐
Mye samarbeid med andre mennesker.....	☐	☐	☐
Få et arbeid som gir meg mye kontakt med andre mennesker.....	☐	☐	☐
Sikkert arbeid/store muligheter til å få jobb.....	☐	☐	☐
Samfunnets behov for arbeidskraft.....	☐	☐	☐
Gjøre en samfunnsnyttig innsats...	☐	☐	☐
Få et arbeid der jeg kan hjelpe andre mennesker	☐	☐	☐
Store valgmuligheter når det gjelder arbeidssted (geografisk) ...	☐	☐	☐
Muligheter for jobb på hjemstedet.	☐	☐	☐
Mye fritid og ferie.....	☐	☐	☐
Få et yrke som egner seg til å kombinere med å ha barn.....	☐	☐	☐

12) Har du tatt sikte på noe bestemt yrke eller arbeidsfelt? (Sett ett kryss)

- 1 Ja, jeg er helt bestemt } Gå til spørsmål 13
 2 Ja, jeg er nokså bestemt }
 3 Nei → Gå til spørsmål 15

13) Hvilket yrke eller arbeidsfelt tar du sikte på?

.....

14) Kjenner du noen som har dette yrket?

(Sett ett eller flere kryss)

- 1
- Mor
 Far
 Andre slektninger – også søsken
 Andre som jeg kjenner personlig
 Personer som jeg har sett på TV
 Ingen

Gå til spørsmål 16

15) Dersom du ikke har bestemt deg for et yrke, hva er den viktigste grunnen til at du ikke har bestemt deg? (Sett bare ett kryss)

- 1 Vil ha mer erfaring fra arbeidslivet
 2 Jeg har ikke tenkt noe særlig over hva jeg vil jobbe med
 3 Jeg har mange interesser, og har ikke bestemt meg ennå
 4 Kjenner for lite til forskjellige yrker
 5 Utdanninga jeg tar gir flere valgmuligheter, jeg vil bestemme meg senere.
 6 Vil helst slippe å jobbe, utsetter valget lengst mulig
 7 Vil gjøre andre ting (være hjemme, reise, drive idrett eller en annen hobby)
 8 Vet ikke

16) Nedenfor er oppgitt en rekke forhold som kan være knyttet til et yrke eller en jobb. Hvilke forhold betrakter du som viktige og mindre viktige ved valg av yrke?

(Kryss av en rute for hver linje)

	Noen betydning		
	Viktig 1	2	Ingen betydning 3
Lite støy og forurensninger.....	☐	☐	☐
Varig, sikker jobb	☐	☐	☐
Anledning til å treffe nye mennesker	☐	☐	☐
Arbeid på samme sted hver dag...	☐	☐	☐
Slippe å fatte beslutninger.....	☐	☐	☐
Avvekslende arbeidsoppgaver	☐	☐	☐
Fleksibel arbeidstid, bestemme selv når en skal jobbe.....	☐	☐	☐
Anledning til å arbeide med tall ...	☐	☐	☐
Rutinemessig arbeid, slippe å tenke på hva en gjør	☐	☐	☐
Anledning til å bruke kroppen, til å bevege seg.....	☐	☐	☐
Gode framtidsutsikter/opprykksmuligheter	☐	☐	☐
Godt forhold til kolleger.....	☐	☐	☐
Godt forhold til overordnede	☐	☐	☐
Muligheter til å skape noe nytt.....	☐	☐	☐
En jobb som gir kort vei til arbeidsplassen	☐	☐	☐
Være med på å bestemme	☐	☐	☐
Muligheter for deltidsarbeid	☐	☐	☐
Anledning til å arbeide med maskiner og verktøy.....	☐	☐	☐
Anledning til å reise i tilknytning til arbeidet	☐	☐	☐

17) Nedenfor er 34 kjente yrker eller stillinger listet opp. Hvilke kunne du tenke deg å arbeide i, og hvilke er du ikke interesserte i?

(Kryss av en rute for hver linje)

	Ja, og jeg ville antagelig kunne gjøre en god jobb hvis jeg gikk inn for dette yrket	Ja, men jeg har ikke evner, innsatsvilje eller andre egenskaper som kreves for å komme inn i dette yrket	Nei, jeg er ikke interessert i dette yrket eller denne stillingen
	1	2	3
Advokat	☐	☐	☐
Barnehageassistent	☐	☐	☐
Bonde	☐	☐	☐
Dagmamma.....	☐	☐	☐
Direktør	☐	☐	☐
Ekspeditor	☐	☐	☐
Elektriker.....	☐	☐	☐
Fisker.....	☐	☐	☐
Flyger	☐	☐	☐
Forsker	☐	☐	☐
Frisør.....	☐	☐	☐
Førskolelærer	☐	☐	☐
Hjelpepleier.....	☐	☐	☐
Hjemmehjelper.....	☐	☐	☐
Ingeniør	☐	☐	☐
Journalist	☐	☐	☐
Kontormann/dame.....	☐	☐	☐
Kunstner (musiker, kunstmaler, forfatter, skuespiller o.l.).....	☐	☐	☐
Lege	☐	☐	☐
Lektor	☐	☐	☐
Lærer.....	☐	☐	☐
Mekaniker	☐	☐	☐
Politiker	☐	☐	☐
Postbud	☐	☐	☐
Profesjonell idrettsutøver ..	☐	☐	☐
Prest.....	☐	☐	☐
Professor.....	☐	☐	☐
Psykolog	☐	☐	☐
Reiseleder, guide.....	☐	☐	☐
Selger	☐	☐	☐
Sjåfør	☐	☐	☐
Snekker	☐	☐	☐
Sykepleier	☐	☐	☐
Tolk	☐	☐	☐

NOEN BAKGRUNNSOPPLYSNINGER

18) Hvilket fag likte du best på ungdomsskolen?

.....

19) Karakterer i ungdomsskolen – karakterer til avslutningseksamen, eller standpunktkarakter i fag uten avslutningseksamen.

Besvar spørsmålet bare hvis du ønsker det.

(Kryss av en rute for hver linje)

	Sg 1	Mg 2	G 3	Ng 4	Lg 5
Norsk.....	☐	☐	☐	☐	☐
Engelsk	☐	☐	☐	☐	☐
Matematikk	☐	☐	☐	☐	☐

20) Bosted

Fylke:

Kommune:

21) Kjønn

1 Mann 2 Kvinne

22) Hvilket språk snakker du vanligvis hjemme?

(Sett ett kryss)

1 Norsk

2 Annet, hvilket språk:

23) Foreldres yrke

Mors yrke:

Fars yrke:

24) Foreldres utdanning.

(Sett kryss for hver av de nedenfornevnte utdanninger som din mor og far har)

	Mors utdanning	Fars utdanning
Folkeskole, grunnskole	1 ☐	1 ☐
Framhaldsskole, folkehøgskole	2 ☐	2 ☐
Yrkesskole.....	3 ☐	3 ☐
Realskole.....	4 ☐	4 ☐
Gymnas.....	5 ☐	5 ☐
Høgskole (lærerskole, sykepleieskole, ingeniørskole, sosialhøgskole, distriktshøgskole o.l.).....	6 ☐	6 ☐
Universitet (også Norges tekniske høgskole, Norges Handelshøyskole og Norges landbrukshøgskole)	7 ☐	7 ☐

Annen utdanning, mor:

far:

Sist utgitte publikasjoner fra Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning

Rapporter:

- 10/92 **Svein Kyvik og Jens-Are Enoksen:**
Universitetspersonalets tidsbruk. Kr 70,-
- 11/92 **Ingvild Marheim Larsen:**
Norske universitetsforskere - kosmopolitter i forskningen.
Faglig internasjonal kontakt blant vitenskapelig ansatte ved universitetene. Kr 80,-
- 12/92 **Nils Roll-Hansen (red.):**
Forskning i de regionale høyskolene - noen prinsipielle spørsmål.
Kr 70,-
- 1/93 **Ole-Jacob Skodvin:**
Forskerutdanning i landbruksforskning. En evaluering. Kr 90,-
- 2/93 **Kandidatundersøkelsen 1991.** Universitetskandidater, ingeniører, førskolelærere, barnevernpedagoger og sosionomer. Kr 80,-
- 3/93 **Bjørn Wisted & Werner Christie Mathisen:**
Organisasjonsevaluering av Miljø- og utviklingsprogrammet i NAVF (SMU). Kr 60,-
- 4/93 **Karl Erik Brofoss:**
Innsatsområdene som forskningspolitisk virkemiddel. Kr 80,-
- 5/93 **Hans Skoie & Helge Strand Østtveiten:**
EFs forsknings- og teknologisamarbeid - en generell oversikt og noen erfaringer fra tre små medlemsland. Kr 70,-
- 6/93 **Mari Teigen & Olaf Tvede:**
Framtid i forskningen? En undersøkelse av kvinnelige og mannlige forskerrekruiters situasjon og karriereveier. Kr 80,-
- 7/93 **Jens-Christian Smeby:**
Undervisning ved universitetene. Kr 70,-
- 8/93 **Svein Kyvik & Ingvild Marheim Larsen:**
Nye styringsformer på instituttnivå. Universitetspersonalets vurderinger av reformer og endringsforslag. Kr 70,-
- 9/93 **Rita Karlsen & Bjørn Stensaker:**
Å organisere kvalitet? En studie av selvevalueringsprosessen i økonomisk-administrativ utdanning. Kr 70,-

- 10/93 **Clara Åse Arnesen & Jane Bækken:**
**Yrkeskarriere og mobilitet blant sosionomer og barne-
vernpedagoger. Kr 70,-**
- 11/93 **Karl Erik Brofoss:**
**Kommunenes sentralforbund som forskningspolitisk aktør. En
devaluering. Kr 60,-**
- 12/93 **Statsbudsjettet 1994.** En oversikt over bevilgningsforslag, nye stillinger
og prioriteringer som berører universiteter, høyskoler, forskningsråd og
institusjoner med forskning. Kr 70,-

Annet:

Nordisk Industrifond: Vitenskaps- og teknologi-indikatorer for Norden. En
artikkelsamling. Inf. nr. 3/1992. Kr 80,-

Nordisk Industrifond: Nordisk FoU-statistikk for 1989 og statsbudsjettanalyse 1991.
Inf. nr. 7/1991. Gratis

Forskningsrådenes statistikkutvalg: FoU-statistikk 1991. 1) Tabellsamling.
2) Informasjonsblad. Gratis.

Forskningsrådenes statistikkutvalg: R&D Statistics 1991-93. Informasjonsblad.
Gratis

Nordisk Industrifond: Gratis

- FoU-TRENDER NR. 1: 1989. FoU-anslag for statsbudsjetter i de nordiske land
1979-89.
- FoU-TRENDER NR. 1: 1990. FoU-virksomheten i de nordiske landene 1981-87.
- R&D-TRENDS NR. 2: 1992. Science and Technology Indicators for the Nordic
Countries.

Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning: Utdanning og arbeids-
marked 1993. Redaktør Ellen Brandt. Kr 80,-

Oversikt over samtlige publikasjoner fås ved henvendelse til instituttet.
Abonnement på rapporter gir 25 % rabatt.

Navn:
Adresse:
.
.

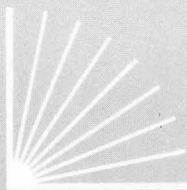
Bestillingen sendes:
Utredningsinstituttet
for forskning og høyere utdanning
Munthes gate 29,
0260 Oslo

Ungdoms utdannings- og yrkesplaner

Antallet studenter har økt raskt de siste årene. Er dette et resultat av økt arbeidsledighet blant unge, skyldes det tilbud om flere studieplasser, eller økende interesse for langvarige studier blant de unge?

Årsakene vil være sammensatte. Denne rapporten betrakter de unges utdannings- og yrkesplaner og konkluderer med at en stadig større andel av de unge tar utdanning som fører til generell studiekompetanse. I tillegg har en stadig større andel av unge med studiekompetanse planer om høyere utdanning.

Rapporten viser også at det først og fremst er jentene som har økt sin interesse for langvarig utdanning. Hvis de følger opp sine planer, vil mange yrker som f.eks. jurist og lege, bli kvinnedominerte i fremtiden.

Utredningsinstituttet
for forskning og høyere utdanning
Munthes gate 29, 0260 Oslo
Telefon: 22 92 51 00 Telefax: 22 43 89 70

Institute for Studies in Research and Higher Education
Munthes gate 29, 0260 Oslo, Norway